

BHR

Идораи ҳуқуқи Инсон
ва Риояи Қонуният

Bureau of Human Rights
and Rule of Law

Бюро по правам человека
и соблюдению законности

Маълумоти умумӣ дар бораи ташкилот
Общая информация об организации
Основные мероприятия

ҲИСОБОТ ОИД БА
ФАЪОЛИЯТИ ИДОРАИ
ҲУҚУҚИ ИНСОН
ДАР СОЛИ 2013

ОТЧЕТ
О ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
ЗА 2013 ГОД

REPORT
ON THE ACTIVITIES
IN 2013

Программа «Доступ к правосудию»

Ба Институти «Ҷамъияти кушода» (OSI-Будапешт) барои
кӯмаки молиявӣ дар нашри ҳисобот миннатдории худро
баён менамоем

BHR *Идораи ҳуқуқи Инсон ва
Риояи Қонуният
Bureau of Human Rights and
Rule of Law
Бюро по правам человека и
соблюдению законности*

ҲИСОБОТ ОИД БА ФАЪОЛИЯТ ДАР СОЛИ 2013

ДУШАНБЕ - 2014

Мундарицаи ҳисобот

Сухани шодбошии Директори ташкилот

I. Маълумоти умумӣ дар бораи ташкилот

- 1.1. Мақсаду ҳадафҳои ташкилот
- 1.2. Сохтори ташкилот
- 1.3. Ҳайати роҳбарикунанда ва ҳайати барномавии ташкилот
- 1.4. Фаъолияти лоиҳавӣ
- 1.5. Шарикони ташкилот
- 1.6. Стратегияи ташкилот
- 1.7. Буҷети ташкилот барои соли 2013

II. Барномаи «Дастрасӣ ба адолати судӣ»

- 2.1 Фаъолияти Маркази кӯмаки ҳуқуқӣ

III. Барномаи «Мониторинги иҷрои ӯҳдадорихои байналмилаливу ҳуқуқӣ аз ҷониби Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи таъмин намудани ҳуқуқи инсон»

- 3.1 Фаъолияти Маркази иттилоотиву таҳлилӣ

IV. Чорабиниҳои асосӣ дар соли 2013

V. Нашрияҳои асосӣ дар соли 2013

Сухани шодбошии Директори ташкилот Ҳамкорони мӯҳтарам!

Мо Шуморо дар саҳифаҳои ҳисоботи оид ба фаъолияти Ташкилоти ҷамъиятии «Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният» шодбош мегӯем.

Ташкилоти мо, ки дар давраи баъд аз муҳолифати дохилии Тоҷикистон таъсис дода шуда буд, бо суръат рушд меёбад ва яке аз марказҳои ҳифзи ҳуқуқи инсон мебошад.

Сарфи назар аз он, ки вақти таъсис ва анҷомдиҳии фаъолияти ташкилоти мо ба давраи ноустувории сиёсӣ ва иқтисодии кишвар рост омад, ба мо муяссар гардид, ки пойдор бимонем ва бӯҳрони бавучудомадаро паси сар кунем. Мо ба сатҳи нави сифатнок баромадем.

Ҳоло бошад барои мо имкониятҳои нав фароҳам меоянд. Зина ба зина гузариш ба таъмин намудани кӯмаку дастгирии ҳуқуқӣ дар соҳаҳои махсус (озодӣ аз шиканҷа, озодии сухан, ҳифзи манфиатҳои шахсони имкониятхӯрашон маҳдуд ва ғайра), корҳо барои афзун намудани иқтисодии кормандони ташкилот, гузариш ба сатҳи нави сифатноки фаъолияти молиявӣ маъмурии ташкилоти мо ва ғайра анҷом дода мешаванд. Бе тағйир танҳо ҳадафҳои ташкилот ва ҷонибдорӣ ҳифзи ҳуқуқҳои инсон боқӣ мемонанд.

Ва яке аз навоариҳои имрӯза дар ҳаёти ташкилоти мо нашри ҳисоботи мазкур оид ба фаъолияти ташкилот мебошад.

Ҳисоботи мазкур манбаи нави иттилоотии ташкилоти моро дар бар мегирад. Дар ҳисобот маълумот дар бораи тамоми фаъолияти, ки аз ҷониби ташкилоти мо дар давоми соли 2013 анҷом дода шуда буд, пешниҳод гардидааст. Дар ҳисоботи мазкур шумо метавонед бо мақсаду ҳадафҳои пешгирифтаи ташкилоти мо, бо сохтори он, иттилоот оид ба лоиҳаҳои аз ҷониби ташкилоти мо татбиқшаванда ва натиҷаҳои онҳо, ҳамчунин бо шарикони мо шинос гардед.

Ҳангоми таҳияи ҳисоботи мазкур, ҳаёти кормандони «Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният» дар навбати аввал, мақсади иттилоотонии шумораи ҳарчи бештари одамон оид ба ҷи гуна ташкилот будани идораи мо, дар ташкилоти мо ҷи гуна кӯмакро гирифтани мумкин аст ва оид ба вазъи дар кишвар ҷойдоштаи соҳаҳои мухталифи ҳуқуқи инсонро пайгирӣ карданд.

Умедворам, ки нашри ҳисоботи мазкур ҳамкориҳои моро нисбатан мақсадноку самаранок хоҳад гардонд.

Ҳамчунин мо тамоми ташкилотҳоро, ки дар пешбурд ва ҳифзи ҳуқуқи инсон манфиатдоранд, ба ҳамкорӣ даъват менамоем.

**Бо камоли эҳтиром,
Директори Идораи ҳуқуқи инсон
ва риояи қонуният**

Наргис Зокирова

I. Маълумоти умумӣ дар бораи ташкилот

Ташкилоти ҷамъиятии «Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният» моҳи апрели соли 2000 ба қайд гирифта шудааст. Соли 2007 ва соли 2011 дар Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз нав ба қайд гирифта шуд. Идораи ҳуқуқи инсон ташкилоти ҳифзи ҳуқуқ буда, ба ҳифзи арзишҳои ҳуқуқи инсон дар кишвар саъю кӯшиш менамояд.

Идора веб-сайти иттилоотии таҳлилии худро - www.bhr.tj дорад, ки он дар кишвар ягона портали иттилоотие мебошад, ки дар он иттилооти ҳадди аксар оид ба вазъи ҳуқуқи инсон дар Тоҷикистон, ҳамчунин ҳуҷҷатҳои байналмилалӣ мухталиф оид ба ҳуқуқи инсон ҷойгир карда шудаанд.

Соли 2009 «Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният» ба муносибати 10-солагии ташкилот Ҷоизаи «Беҳтарин ҳимоятгари ҳуқуқи сол»-ро таъсис дод. Барадаи ҷоизаи «Беҳтарин ҳимоятгари ҳуқуқи сол» метавонад олим, арбоби сиёсӣ ё ҷамъиятӣ, журналист, ҳуқуқшинос, намояндаи ташкилоти ҷамъиятии ҳифзи ҳуқуқ ва мақомоти давлатӣ бошад.

Ҷоизаи ташкилоти ҷамъиятии «Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният», ки шакли ҳайкалча дорад, ба шахсоне дода мешавад, ки дар кори ҳифз ва ҳимояи ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон саҳми арзанда гузоштаанд.

Барандаи ҷоизаи беҳтарин ҳимоятгари ҳуқуқи солро кумитаи махсус интихоб мекунад. Ба ҳайати доварони кумитае, ки барандаи ҷоизаро интихоб менамояд, намояндаҳои ташкилотҳои ҳифзи ҳуқуқ ва ташкилотҳои байналмилалӣ шомил мебошанд.

Соли 2009 беҳтарин ҳимоятгари ҳуқуқ собиқ роҳбари Шӯъбаи кафолатҳои конститусионии ҳуқуқи инсон Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Юсуф Салимов, ҳоло раиси суди ноҳияи Шоҳмансури шаҳри Душанбе, доништа шуд. Соли 2010 Директори намояндагии ташкилоти ҷамъиятии «Маркази ҳифзи ҳуқуқи инсон» дар шаҳри Хуҷанд Татьяна Хатюхина, соли 2011 адвокат Шӯҳрат Қудратов ва соли 2012 Директори ТҶ «Маркази мустақили ҳуқуқи инсон» Сергей Романов барандаи ҷоизаи мазкур гардиданд.

Соли 2012 қарор шуд, ки боз аз рӯи ду номгӯи дигар ҷоиза супурда шавад – «Барои саҳми махсуси ташкилот дар пешбурди ҳуқуқи инсон», ки Ассотсиатсияи ҳуқуқшиносони ҷавон «Ампаро» барандаи он доништа шуд ва «Барои мавқеи фаъоли шаҳрвандӣ дар журналистика», ки ин ҷоиза ба Рамзия Мирзобекова – хабарнигори «Азия плюс» супурда шуд.

Дар соли 2013 «Беҳтарин Ҳимоятгари ҳуқуқи сол» роҳбари ташкилоти ҷамъиятии «Перспектива +» Ойниҳол Бобоназарова доништа шуд. Барандаи ҷоизаи «Барои саҳми махсуси ташкилот дар пешбурди ҳуқуқи инсон» Ассотсиатсияи ҳуқуқшиносони Помир ва барандаи ҷоизаи «Барои мавқеи фаъоли шаҳрвандӣ дар журналистика» журналист Анора Сарқорова гардиданд.

Ғайр аз ин, адвокати Идораи ҳуқуқи инсон Гулчеҳра Холматова, ки дар ин сол ду парвандаро ба муқобили Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба пардохти ҷубронпулӣ барои зарари маънавӣ ва моддӣ бурд кард, сазовори ҷоизаи алоҳида гардид – сухан дар бораи парвандаҳо оид ба қурбониёни шиканҷа Сафаралӣ Сангов ва Баҳромиддин Шодиев меравад.

Ташкилоти ҷамъиятии «Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният» Бюллетени махсуси семоҳавори «Ислоҳоти ҳуқуқӣ дар Тоҷикистон»-ро дорад, ки бо кӯмаку дастгирии Фонди миллии дастгирии демократия (NED) нашр мегардад. Бюллетен маводҳои иттилоотии мухталиф, мақолаҳои таҳлилӣ ва ахбороти марбут ба ҳуқуқи инсонро фаро мегирад. Бюллетен асосан дар байни ташкилотҳои ҳамшарик паҳн карда мешавад. Нусхаи электроники Бюллетен дар саҳифаи электроники ташкилот www.bhr.tj нашр мегардад.

Ҳамроҳшавии Идораи ҳуқуқи инсон ба узвияти Федератсияи байналмилалӣ ба ҷонибдори ҳуқуқи инсон:

26 майи соли 2013 ТҶ «Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният» расман узви яке аз ташкилотҳои байналмилалии бонуфузи ҳимояи ҳуқуқ – Федератсия ба ҷонибдори ҳуқуқи инсон (FIDH) гардид. Маросими расмӣ оид ба ҳамроҳшавӣ ба узвияти ташкилоти мазкур дар Конгресси 38-уми ташкилоти номбурда, ки 23-27 майи соли 2013 дар Истанбул доир шуд, баргузор гардид.

ТҶ «Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният» ҳамкориҳои зичро бо ин ташкилоти бонуфуз ва мӯътабар аз соли 2000 оғоз намуда буд. Аз ҷумла, баҳори соли 2011 Идораи ҳуқуқи инсон ба коршиносони ташкилоти мазкур ва ташкилоти россиягии «Мемориал» ҳангоми гузаронидани таҳқиқот оид ба масъалаҳои муҳоҷирати меҳнатӣ дар Тоҷикистон кӯмаки техникӣ расонд. Тирамоҳи ҳамон сол директори Идораи ҳуқуқи инсон Н. Зокирова ва роҳбари Маркази кӯмаки ҳуқуқии Идора Зулфиқор Замонов ба Санкт-Петербург сафари корӣ анҷом дода, дар он ҷо бо ташкилоти ҳамшарик «Мемориал» гузориши натиҷаҳои таҳқиқоти мазкурро муаррифӣ намуданд. Натиҷаҳои таҳқиқот дар воситаҳои ахбори оммаи Федератсияи Россия ба таври васеъ инъикос

карда шуданд. Ғайр аз ин, FIDH ҳангоми таҳияи Тафсири Даврии Универсалӣ ёрии машваратӣ расонд, инчунин дар ҷараёни пешбурди тавсияҳои ҷомеаи шаҳрвандии Тоҷикистон дар Женева кӯмаки ташкилӣ ва техникӣ пешниҳод кард, зеро FIDH узви ЭКОСОС-и Шӯрои СММ оид ба ҳуқуқи инсон (башар) мебошад.

FIDH ба аъзои худ кӯмаки машваратӣ ва техникӣ мерасонад, инчунин кормандони ташкилотҳои аъзоро дар самтҳои муайян меомӯзонад, яқоя таҳқиқоти мухталиф анҷом медиҳад, инчунин, дар сурати фишор ба аъзои ташкилот аз ҷониби мақомоти маҳаллӣ, аъзои худро дар сатҳи байналмилалӣ дастгирӣ менамояд.

Федератсияи байналмилалӣ ба ҷонибдории ҳуқуқи инсон (FIDH) соли 1922 таъсис дода шуда буд ва 164 ташкилотро дар бештар аз 100 кишвари ҷаҳон муттаҳид менамояд. Ташкилот фаъолияти ин ташкилотҳоро ҳамоҳанг месозад ва дастгирӣ менамояд, инчунин барои қор дар сатҳи байналмилалӣ механизмҳо таъсис медиҳад. Фаъолияти FIDH ба ҳифзи ҷабрдидагони поймолкунии ҳуқуқи инсон, пешгирии ин ҳуқуқвайронкунӣ ва ба ҷавобгарӣ кашидани гунаҳгорон равона карда шудааст. FIDH ҷиҳати таъмини ҳуқуқҳои, ки Эъломияи умумии ҳуқуқи башар кафолат додааст, - ҳам ҳуқуқи шаҳрвандӣ ва сиёсӣ ва ҳам ҳуқуқи иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангӣ, тадбирҳои мушаххас меандешад.

FIDH дорои мақоми машваратӣ ё мақоми нозир дар Созмони Милали Муттаҳид, ЮНЕСКО, Шӯрои Европа, МОФ, Комиссияи африқоӣ оид ба ҳуқуқи инсон ва халқҳо (КАҲИХ), Созмони давлатҳои Африка ва Ташкилоти байналмилалӣ меҳнат мебошад. FIDH ҳамасола тавассути қароргоҳҳои ҳамоҳангсозӣ дар Женева, Нью-Йорк, Брюссел ва Гаага бо Созмони Милали Муттаҳид, Иттиҳоди Европа ва Суди Байналмилалӣ Ҷиноятӣ дар тамос қарор дорад.

1.1. Мақсаду ҳадафҳои ташкилот

Мақсаду ҳадафҳои Идораи ҳуқуқи инсон аз инҳо иборат мебошанд: кӯмаку дастгирӣ дар ҳифз ва ҳимояи ҳуқуқу озодиҳои асосии инсон, татбиқи стандартҳои байналмилалӣ оид ба ҳуқуқи инсон дар қонунгузори миллӣ ва таҷрибаи татбиқи қонун, кӯмаку дастгирӣ дар гузаронидани ислоҳоти демократӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Мақсаду ҳадафҳои институтсионалии ташкилот аз инҳо иборат мебошанд:

- Ноил гардидан ба адолати судӣ барои шаҳрвандони камбизоат ва осебпазири кишвар тариқи мусоидат намудан ба ислоҳоти системаи таъмини кӯмаки ройгони (ёрии бепули) ҳуқуқӣ, пешбарии қабули қонун дар бораи таъмин намудани ёрии бепули ҳуқуқӣ, аз он ҷумла ислоҳоти системаи адвокатура дар Ҷумҳурии Тоҷикистон

- Ноил гардидан ба татбиқи стандартҳои байналмилалии ҳуқуқи инсон дар қонунгузориҳои миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон.

1.2. Сохтори ташкилот

Айни замон идораи асосии ташкилоти мо дар шаҳри Душанбе воқеъ аст, намояндагиро – дар шаҳри Хуҷанд ва Хоруғ, қабулгоҳҳои ҳуқуқӣ – дар ноҳияҳои Ишқошим, Мурғоб, Ванҷи Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон (ВМКБ), ш. Кӯлоб, ноҳияҳои Қубодиён, Шаҳритузи вилояти Хатлон, ноҳияҳои Рашт, Файзобод, Мастчоҳ ва Айни, инчунин шаҳрҳои Панҷакент ва Конибодомии вилояти Суғд.

Дар Идораи ҳуқуқи инсон шӯъбаҳои махсусгардонидашуда фаъолият мекунанд – Марказҳои ҳуқуқи инсон, ки ҷиҳати систематизатсия ва беҳтар кардани кори ташкилот таъсис дода шудаанд:

1. Маркази иттилоотию таҳлилий оид ба ҳуқуқи инсон.
2. Маркази кӯмаки (ёрии) ҳуқуқӣ.

Вазифаи асосии марказҳо аз таҳияи механизмҳои татбиқи самараноки навҳои фаъолияти алоҳида оид ба ҳифзи манфиатҳои ҷамъиятӣ: омӯзонӣ ва иттилоотонӣ, кӯмаки ҳуқуқӣ, фаъолияти сиёсӣ ва ҷамъиятӣ иборат мебошад.

Вазифаи марказҳо ҳамчунин аз таҳлили фаъолияти Идораи ҳуқуқи инсон ва таҳияи барномаҳои рушди институтсионалӣ ва кадрӣ ташкилот дар самтҳои алоҳида иборат мебошад.

Ҳар як марказ Низомнома ва Стратегияи рушди худро дорад.

1.3. Ҳайати роҳбарикунанда ва ҳайати барномавии ташкилот

Мақомоти доимоамалкунандаи роҳбари-кунанда – Шӯрои Назоратӣ – аз се нафар иборат мебошад:

Аъзои Шӯрои Назоратӣ моҳи декабри соли 2013 дар Маҷлиси умумии ташкилот аз нав интихоб карда шуданд. Ба ҳайати Шӯрои Назоратӣ инҳо дохил шуданд:

1. Раиси Шӯрои Назоратӣ- Гулчеҳра Раҳмонова;
2. Аъзои Шӯрои Назоратӣ – Маргарита Хегай;
3. Аъзои Шӯрои Назоратӣ – Зарангез Маҳмудова.

Аъзоёни Комиссияи тафтишотӣ инҳоянд:

- 1.Зулфиқор Замонов
- 2.Садриддин Саидов
- 3.Сиёвуш Абдураҳимов

Мақомоти иҷроия:

1. Директори ташкилот – Наргис Зокирова
2. Муовини директор – Таҳмина Ҷӯраева

3. Директори намояндагии шаҳри Хуҷанд – Зафар Ахмедов
4. Директори намояндагии шаҳри Хоруғ – Назарбегим Назаралиева
5. Директори намояндагии шаҳри Қўрғонтеппа – Ҳайдаршо Азимов

Роҳбарони Марказҳо:

1. Роҳбари Маркази иттилоотию таҳлилӣ – Мадина Усманова
2. Роҳбари Маркази кӯмаки ҳуқуқӣ – Улуғбек Норов

Ҳайати кормандони ташкилот:

Дар соли 2013 дар ташкилоти ҷамъиятии “Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният” 31 нафар корманд фаъолият мекарданд. Ҳайати кормандони ташкилот аз ҳуқуқшиносони аҳли амал, журналистон, адвокатҳо, иқтисодчиён, омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти олии иборат мебошад.

1.4. Фаъолияти лоиҳавӣ

Фаъолияти Идораи ҳуқуқи инсон дар асоси барнома анҷом дода мешавад. Ҳоло ду барнома фаъолият менамояд:

1. Дастрасӣ ба адолати судӣ.
2. Мониторинги иҷрои ўҳдадориҳои байналмилалӣ аз ҷониби Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ҳуқуқи инсон.

Ҳамчунин ба рушди касбӣ ва баланд бардоштани сатҳи таҳассуси ҳайати кормандони ташкилот таваҷҷӯҳи зиёд зоҳир карда мешавад.

Бо мақсади баланд бардоштани самаранокии фаъолияти ташкилот бархӯрди маҷмӯӣ андешида мешавад, ки ба беҳтар гардонидан ва танзими фаъолияти ташкилот ва, чун натиҷа, ба беҳтар гардидани фаъолияти барномавии Идораи ҳуқуқи инсон асос мегардад, мусоидат мекунад.

Бархӯрди маҷмӯӣ танзими фаъолияти молиявӣ, афзун намудани шафофияти он, баланд бардоштани сатҳи таҳассуси ҳайати кормандон марбут ба масъалаҳои идораи ташкилот, рушди ташкилот, истифодаи бархӯрди аз нигоҳи гендерӣ ҳассос дар фаъолияти анҷомдиҳандаи Идораи ҳуқуқи инсонро дар бар мегирад.

Рӯйхати Лоиҳаҳо, ки аз ҷониби Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният татбиқ мегарданд ё татбиқи онҳо оғоз гардидааст, барои солҳои 2013-2014

<u>Номи лоиҳа</u>	<u>Давраи грант ва/ё кӯмаки спонсорӣ/хайрия</u>	<u>Ташкилотҳое, ки грант ва/ё кӯмаки спонсорӣ/хайрия пешниҳод кардаанд</u>
1. «Қабулгоҳҳои ҳуқуқӣ ва мониторинги ҳуқуқи инсон» (Қабулгоҳҳо дар Мурғоб, Ишкошим, Хучанд)	01.05.соли 2012 – 30.04. соли 2013	Фонди Миллии Дастгирии Демократия (NED)
2. «Баробарӣ дар назди қонун: Дастрасӣ ба адолати судӣ»	15.11.11- 31.03.14	Вазорати қорҳои хориҷии Финляндия, Фонди Евразия
3. «Мубориза бо шиканҷа дар Тоҷикистон» (Фонди ҳаққи хизмат барои адвокатҳое, ки дар парвандаҳои оид ба шиканҷа хизмат мерасонанд)	05.04. с. 2012- 04.04. с. 2013	Созмони Афви Байналмилалӣ (Амнистия Интернейшенел)
4. Ба роҳ мондани муколамаи сиёсӣ оид ба масъалаҳои дастрасӣ ба адолати судӣ	17.06.2013 – 15.11.2013	Барномаи рушди Созмони Милали Муттаҳид, Идораи Швейтсария оид ба ҳамкорӣ
5. Риояи ҳуқуқи шахсони имкониятхояшон маҳдуд дар вилояти Суғд	15.04. с. 2013-30.11. с. 2013	СММ – Занон
6. Таҳияи гузориши алтернативӣ оид ба чараҳои иҷрои Паймони байналхалқӣ доир ба ҳуқуқи шаҳрвандӣ ва сиёсӣ аз ҷониби Тоҷикистон	08.04. с. 2013 то 09.12. с. 2013	Институти ҷомеаи кушода– Бунёди Мусоидат дар Тоҷикистон (Фонди Сорос)
7. Ҷоизаи «Беҳтарин ҳимоятгари ҳуқуқ»	10.12. с. 2013-15.01. с. 2014	Сафорати ШМА дар Тоҷикистон
8. Пешбурди (татбиқи) стандартҳои байналмилалӣ дар соҳаи озодии (баён) изҳори ақида дар Тоҷикистон	01.08. с. 2013-30.07. с. 2014	Сафорати ШМА дар Тоҷикистон
9. «Дастрасӣ ба адлия (адолати судӣ) дар Тоҷикистон»	01.03. с. 2013-25.12. с. 2013	Филиали ШАМС «Ҳелветас» дар Ҷумҳурии Тоҷикистон
10. «Дастрасӣ ба адолати судӣ дар ҷанбаи расонидани ёрии ҳуқуқии бепул (ройгон) дар Ҷумҳурии Тоҷикистон»	25.12. с. 2012 – 25.12. с. 2013	OSI-Институти Ҷомеаи Кушода - Венгрия, Будапешт.
11. Мусоидат дар иҷрои тавсияҳои Тафсири Даврии	15.11. с.2013 – 14.08. с.2014	Агентии Швейтсария оид ба ҳамкорӣ

Универсалӣ		
12. Дастгирии техникии идораи Ваколатдор дар озмоиши механизми мониторинги муассисаҳои пӯшида	15.11. с. 2013 – 14.08. с. 2014	Агентии Швейтсария оид ба ҳамкорӣ
13. Ҳуқуқи иҷтимоию иқтисодӣ ва фарҳангии маҳбусон ва собиқ маҳбусон дар Тоҷикистон	03.02. с. 2014 – 03.02. с. 2016	Иттиҳоди Аврупо, Ассотсиатсияи олмони донишгоҳҳои халқӣ (dvv international)
14. «Вусъатбахшии имкониятҳои ҳуқуқи табақаҳои камбизоати аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон	25.12. с. 2013 – 24.06. с. 2015	Шӯъбаи Ташкилоти байналмилалии «Институти Ҷомеи Кушода – Бунёди мусоидат дар Тоҷикистон»

1.5. Шарикони ташкилот

Шарикони ташкилоти ҷамъиятии «Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният» ҳам созмону ташкилотҳои байналмилалӣ ва ҳам ташкилотҳои миллии ҷамъиятии кишвар мебошанд. Айни замон шарикони Идораи ҳуқуқи инсон аз ҷумлаи ташкилотҳои байналмилалӣ инҳояд:

- Вазорати корҳои хориҷии Финляндия;
- Барномаи рушди Созмони Милали Муттаҳид дар Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- OSI-Институти «Ҷомеи Кушода» - Венгрия, Будапешт;
- Иттиҳоди Аврупо;
- Филиали ШАМС «Хелветас» дар Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- Сафорати ШМА дар Тоҷикистон;
- СММ-Занон;
- Хазинаяи Авру-Осиёгӣ;
- Идораи комиссариати олии СММ оид ба ҳуқуқи инсон (ИКОҶИ СММ);
- Шӯъбаи Ташкилоти Байналмилалии «Институти Ҷомеи Кушода – Бунёди мусоидат дар Тоҷикистон»;
- Идораи Швейтсария оид ба ҳамкорӣ дар Тоҷикистон (SDC);
- Идораи САҲА дар ш. Душанбе;
- Фонди миллии дастгирии Демократия (NED);
- Федератсияи Байналмилалии оид ба ҳуқуқи инсон;
- Amnesty International (созмони Афви Байналмилалӣ);
- Ассотсиатсияи олмони донишгоҳҳои халқӣ (dvv international).

Шарикони сатҳи миллии Идораи ҳуқуқи инсон ташкилотҳои ҷамъиятии зерин мебошанд:

- Ассотсиатсияи ҳуқуқшиносони Помир;
- Ассотсиатсияи сиёсатшиносони Тоҷикистон;

- Ташкилоти ҷамъиятии «Лигаи занони ҳуқуқшиносн»;
- Коллегияи адвокатҳои вилояти Суғд;
- Ташкилоти ҷамъиятии «Маркази ҳуқуқи инсон»;
- Ташкилоти ҷамъиятии «Маркази ҳуқуқи кӯдак»;
- Ташкилоти ҷамъиятии «Маркази мустақили ҳуқуқи инсон»;
- Ташкилоти ҷамъиятии «Имкониятҳои баробар»;
- ФҶ «НОТАБЕНЕ»;
- Ташкилоти ҷамъиятии «Иттифоқи Истеъмолкунандагон»;
- Ташкилоти ҷамъиятии «Иштирок»;
- Ташкилоти ҷамъиятии «Шифо»;
- Ташкилоти ҷамъиятии «ИНИС»;
- «Дигнити»;
- ФҶ «Панорама»;
- Ташкилоти ҷамъиятии «Имконият»
- Ташкилоти ҷамъиятии «Ҳуқуқ ва беҳбудӣ»
- Ассотсиатсияи Миллии ВАО-и Мустақили Тоҷикистон (НАНСМИТ)
- Ташкилоти ҷамъиятии «Рушд»
- ва дигарҳо.

Шарикони Идораи ҳуқуқи инсон аз ҷумлаи мақомоти давлатӣ инҳоянд:

- Шӯъбаи кафолатҳои ҳуқуқи инсони Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- МД Дирексия оид ба минтақаи зери оби обанбори НБО-и Роғун;
- Маркази миллии қонунгузори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- Шӯрои адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- Маркази тадқиқоти стратегияи назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Махсус қайд кардан зарур аст, ки ташкилоти мо, аз соли 2009 инҷониб, фаъолона бо Ниҳоди Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамкорӣ дорад.

1.6. Стратегияи Ташкилот

Аз соли 2008 оғоз намуда, ТҶ «Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният» нақшаҳои стратегияи ташкилотро барои давраҳои муайян таҳия менамояд.

Дар давраи аз соли 2008 то соли 2011 Идораи ҳуқуқи инсон ду нақшаи стратегӣ таҳия намудааст.

Нақшаи якуми стратегияи ташкилот барои солҳои 2008-2010 пешбинӣ карда шуда буд. Идораи ҳуқуқи инсон ҳамаи вазифаҳоеро, ки

тибқи нақшаи мазкур дар назди худ гузошта буд, бо муваффақият татбиқ намуд.

Нақшаи стратегии амалкунандаи рушди ташкилот барои солҳои 2011-2013 пешбинӣ гардидааст. Он аз се мақсади стратегӣ иборат мебошад, аниқтараш:

1. Мусоидат дар татбиқи стандартҳои байналмилалӣ оид ба ҳуқуқи инсон ва озодиҳои асосӣ, ки Тоҷикистон эътироф намудааст, дар қонунгузориҳои миллӣ ва амалияи татбиқи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон;

2. Пешбурди (татбиқи) стандартҳои адлияи (адолати судии) одилона ва волоияти қонун;

3. Афзун намудани иқтидори ташкилот ва рушди касбии (тахассусии) кормандон.

Дар чорчӯбаи мақсади аввалини стратегӣ пешбурди корҳо оид ба оморасозии гузоришҳои алтернативӣ барои мақомоти шартномавии Созмони Милали Муттаҳид оид ба ҳуқуқи инсон ва тафсири озод барои Шӯрои Созмони Милали Муттаҳид оид ба ҳуқуқи инсон дар доираи расмиёти Тафсири Даврии Универсалӣ (ТДУ); Омодасозии маълумотҳои инфиродӣ барои Кумитаи Созмони Милали Муттаҳид оид ба ҳуқуқи инсон ва дархостҳо (илтимосномаҳо) барои Суди конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон; мусоидат ба иҷрои Тавсияҳои Ҷамъбастии Кумитаҳои Созмони Милали Муттаҳид аз ҷониби Тоҷикистон, ки тибқи натиҷаҳои баррасии гузоришҳои миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҷараёни иҷрои ӯҳдадориҳои дар доираи шартномаҳои байналмилалӣ ҳуқуқи Созмони Милали Муттаҳид ба зиммаи худ гирифтаи Тоҷикистон қабул гардидаанд; Вусъатбахшии ҳамкорӣ бо Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон, Шӯбаи кафолатҳои ҳуқуқи инсони Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Кумитаҳои Маҷлиси намояндагон оид ба қонуниятҳои конститутсионӣ, қонунгузорӣ ва ҳуқуқи инсони Парламенти кишвар; Мусоидат ба татбиқи стандартҳои байналмилалӣ оид ба озодии изҳори ақида дар қонунгузориҳои миллӣ ва амалияи татбиқи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ғайра ба нақша гирифта шудааст.

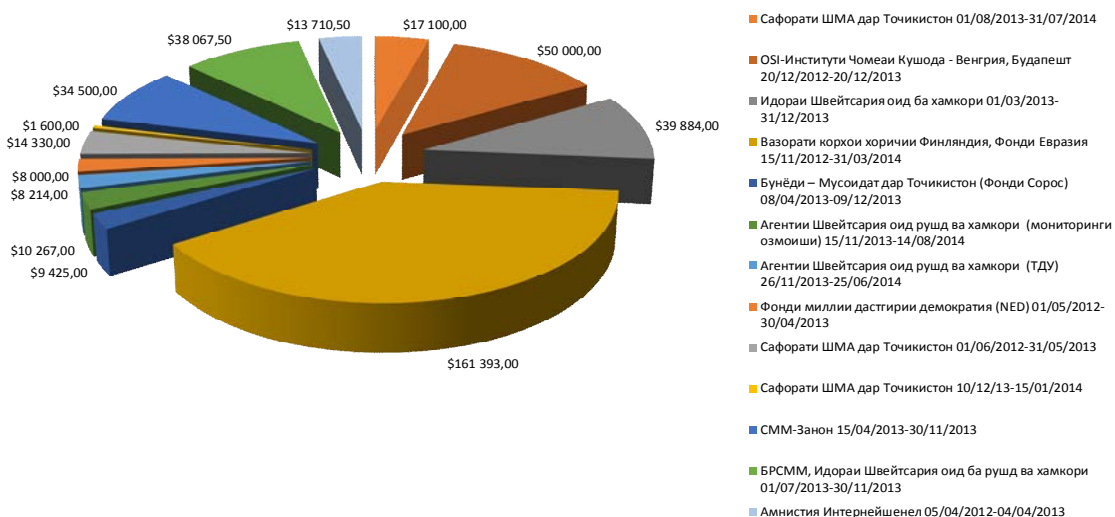
Мақсади стратегии минбаъдаи ташкилот ба Мусоидат дар дастрасии адолати судӣ ба табақаҳои камбизоат ва осебпазири аҳоли тавассути расонидани ёриҳои ҳуқуқии бепул (ройгон), маслиҳатҳои мустақими бепул ва тавассути ислоҳоти системаи расонидани ёриҳои ҳуқуқии бепули “pro-bono” ба аҳоли; Пешбурди (татбиқи) стандартҳои миллӣ ва байналмилалӣ дар соҳаи муҳофизати судии одилона тавассути (бо роҳи) гузаронидани мониторингҳои судӣ оид ба парвандаҳои гражданин ва маъмурӣ; Муоидат дар дастрасии адолати судӣ ба ташкилотҳои ҳифзи ҳуқуқ ва ВАО тавассути ба онҳо пешниҳод намудани маслиҳатҳои ҳуқуқӣ, дастгирии ҳуқуқӣ ва ғайра равона карда шудааст.

Дар чорчӯбаи фаъолияти ташкилот ҳамчунин Беҳтарсозии менеҷменти маъмурӣ ва молиявӣ, фандрейзинги (ҷамъоварӣ, ҷустуҷӯӣ, сафарбарсозии маблағҳои) ташкилот; Баланд бардоштани иқтидор ва сатҳи тахассуси кормандони ташкилот; Ҷорӣ намудани бархурди гендерӣ (ҷинсӣ) дар сатҳи барномаҳои ташкилот, инчунин Вусъатбахшии ҳамкорӣ бо созмонҳои ташкилотҳои ғайрҳукуматӣ, байналмилалӣ ва ғайра ба нақша гирифта шудааст.

1.7. Буҷети ташкилот дар соли 2013

##	Санаи татбиқ	Маблагӣ дар соли 2013 ҷудогардида бо доллари ШМА
1	01/08/2013-31/07/2014	\$17 100,00
2	20/12/2012-20/12/2013	\$50 000,00
3	01/03/2013-31/12/2013	\$39 884,00
4	15/11/2012-31/03/2014	\$161 393,00
5	08/04/2013-09/12/2013	\$9 425,00
6	15/11/2013-14/08/2014	\$10 267,00
7	26/11/2013-25/06/2014	\$8 214,00
8	01/05/2012-30/04/2013	\$8 000,00
9	01/06/2012-31/05/2013	\$14 330,00
10	10/12/13-15/01/2014	\$1 600,00
11	15/04/2013-30/11/2013	\$34 500,00
12	01/07/2013-30/11/2013	\$38 067,50
13	05/04/2012-04/04/2013	\$13 710,50
ИТОҶО:		\$406 491,00

Буҷети аслии ТҶ «Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният» барои соли 2013

II. Барномаи «Дастрасӣ ба адолати судӣ»

2.1. Фаъолияти Маркази кӯмаки ҳуқуқӣ

Фаъолияти Маркази кӯмаки ҳуқуқӣ дар доираи барномаи «Дастрасӣ ба адолати судӣ» анҷом дода мешавад.

Ҳадафи Маркази кӯмаки ҳуқуқӣ – таъмин намудани дастрасӣ ба адолати судӣ барои шахсони камбизоат ва шаҳрвандони осебпазир, кор аз рӯи парвандаҳои вайрон гардидани ҳуқуқи инсон тариқи расонидани кӯмак ба шаҳрвандон дар мақомоти милливу байналмилалӣ оид ба ҳуқуқи инсон, таҳлил ва пешбарӣ намудани татбиқи стандартҳои байналмилалӣ оид ба масъалаҳои дастарсӣ ба адолати судӣ дар қонунгузориҳои миллӣ, мусоидат намудан ба гузаронидани ислоҳот дар соҳаи ҳуқуқ ва адолати судӣ.

Кори Марказ ҷиҳати афзун намудани самаранокии фаъолияти ташкилот, ки ба дастрасӣ ба адолати судӣ ва расонидани кӯмаки ҳуқуқӣ алоқаманд аст, аз ҷумла таҳияи ҳуҷҷатҳои дохилии Идораи ҳуқуқи инсон, таҳияи ҳуҷҷатҳои намунавии сиёсати дохилӣ ва стратегияҳои Идораи ҳуқуқи инсон дар соҳаи расонидани кӯмаки ҳуқуқии ройгон, таҳияи ҳуҷҷатҳои намунавӣ барои такмилдиҳии корҳои Қабулгоҳҳои ҳуқуқӣ ва ҳуҷҷатҳои вобаста ба кор бо мизочони Қабулгоҳҳои ҳуқуқӣ, ҷамъбаст ва таҳлили тамоми фаъолияти ташкилот, ки ҷузъи расонидани кӯмаки ҳуқуқиро доранд, таҳия намудани ҳисоботҳои таҳлилӣ ва омӯрӣ дар доираи Марказ ва паҳн намудани онҳо дар байни шахсони манфиатдор равона гардидааст.

Маркази кӯмаки ҳуқуқӣ ҳисоботҳои оид ба фаъолияти ҳамаи қабулгоҳҳоро (дар тамоми минтақаҳои, ки Идораи ҳуқуқи инсон фаро мегирад) ҷамъбаст ва таҳлил менамояд, аз ҷумла дигар фаъолиятҳои дар доираи лоиҳаҳо анҷоммедодае, ки ҷузъи расонидани кӯмаки ҳуқуқиро дар бар мегиранд, проблемаҳои марбут ба ҳолатҳои дастрасӣ ба адолати судӣ дар кишварро муайян мекунад, ба ҳамоҳангсозон ва ҳайати кормандони лоиҳаҳо (дорои ҷузъи расонидани кӯмаки ҳуқуқӣ) доир ба беҳтар гардонидани фаъолият ва кор тавсияҳо медиҳад, пешниҳодҳои кормандонро оид ба лоиҳаҳои алоҳида, оид ба самаранокии корҳои марбут ба ҷузъи кӯмаки ҳуқуқӣ дар маҷмӯъ, аз ҷумла оид ба беҳтар кардани вазъи марбут ба дастарсӣ ба адолати судӣ дар ҷумҳурӣ ҷамъоварӣ менамояд.

Айни ҳол дар қабулгоҳҳо 21 ҳуқуқшинос кор мекунад, аз онҳо 5 нафарашон занон ва 16 нафарашон мардҳо.

Аз ҷониби роҳбари Марказ баъд аз таҳлилу омӯзиши ҳисоботҳои ҳуқуқшиносони қабулгоҳҳо оид ба беҳтар кардани сифати расонидани кӯмаки ҳуқуқӣ як қатор тавсияҳо пешниҳод карда мешаванд. Тибқи натиҷаҳои ҷамъбаст намудани ҳисоботҳо аз ҷониби Марказ ба

ҳамоҳангсозони лоиҳаҳо ва директори ташкилот ҷиҳати анҷом додани чорабиниҳои омӯзишӣ бо мақсади афзун намудани иқтидори ҳайати кормандони қабулгоҳҳо тавсияҳо пешниҳод карда мешаванд.

Иттилоот дар бораи қабулгоҳҳои Идораи ҳуқуқи инсон

Тавре ки алақай дар боло зикр карда шуд, ҳоло дар назди Идораи ҳуқуқи инсон 18 қабулгоҳи ёрии ҳуқуқии бепул ва марказҳои ҳуқуқ фаъолият мекунанд: дар шаҳрҳои Душанбе, Хуҷанд, Хоруғ, дар ноҳияҳои Ишкошим, Мурғоб, Ванҷи Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон (ВМКБ), шаҳрҳои Қўрғонтеппа, Кўлоб, ноҳияҳои Қубодиён, Шаҳритузи вилояти Хатлон, дар ноҳияҳои Рашт, Файзобод, Роғуни тобеи марказ, дар ноҳияи Мастчоҳ ва Айнӣ, инчунин шаҳрҳои Панҷакент ва Конибодомии вилояти Суғд.

Дар шаҳри Душанбе қабулгоҳҳои махсус оид ба масъалаҳои расонидани ёрии ҳуқуқӣ ба ҷабрдидагони шиканҷа ва оид ба масъалаҳои озодии сухан (баён) ва ҳифзи ҳуқуқи журналистон (хабарнигорон) фаъолият мекунанд.

Дар шаҳри Хуҷанд дар соли 2013 дар доираи қабулгоҳҳо ҳуқуқшиносон ба ҳама камбизоатон ва шахсони осебпазир, аз ҷумла ба шахсони маъҷуб (оид ба масъалаҳои риояи ҳуқуқи онҳо), инчунин ба ҷабрдидагони шиканҷа, журналистон ва намояндагони воситаҳои ахбори омма (ВАО) (оид ба масъалаҳои озодии сухан (баён) маслиҳатҳои аввалия пешниҳод намуданд.

Дар минтақаҳои боқимонда (Қўрғонтеппа, Кўлоб (вилояти Хатлон), Хоруғ, ноҳияҳои Ишкошим, Мурғоб (ВМКБ), Панҷакент, Конибодом, Айнӣ (вилояти Суғд) ва ғайра қабулгоҳҳо умумисоҳа мебошанд ва тахассуси мушаххас надоранд. Ҳуқуқшиносони қабулгоҳҳои зикргардида ба шахсони камбизоат ва осебпазир доир ба ҳама масъалаҳои ҳуқуқӣ ёрии ҳуқуқӣ мерасонанд.

Дар соли 2013 ҳуқуқшиносони қабулгоҳҳои Идораи ҳуқуқи инсон ба 8 ҳазору 474 муроҷиаткунанда ёрии ҳуқуқии бепул расониданд, аз онҳо 4 ҳазору 343 нафарашон (52%) – занон, 4 ҳазору 131 нафарашон (48%) – мардон.

Бояд зикр намуд, ки шумораи муроҷиаткундагон ба қабулгоҳҳои ҳуқуқӣ аз ҳисоби ҷаласаҳои иттилоотию машваратии баргузорнамудаи ҳуқуқшиносони Идораи ҳуқуқи инсон дар мақомоти худидораи маҳаллӣ (ҷамоатҳо) афзуд.

Ҷадвали қабулгоҳҳои ҳуқуқии Идораи ҳуқуқи инсон

№	Минтақаи фарогирӣ	Намудҳои хизматрасониҳои пешниҳодшаванда
1.	Қабулгоҳи ҳуқуқии махсусгардонидашуда дар ш. Душанбе оид ба масъалаҳои расонидани ёрӣ ба ҷабрдидагони шиканча, инчунин оид ба масъалаҳои риояи ҳуқуқи журналистон ва намояндагони ВАО.	Расонидани ёрии аввалияи ҳуқуқӣ ва маслиҳатдиҳӣ оид ба масъалаҳои умумии ҳуқуқӣ. Расонидани ёрии ҳуқуқӣ ва маслиҳатдиҳӣ ба ҷабрдидагони шиканча ва журналистон, дар мавридҳои зарурӣ – намояндагӣ дар суд.
2.	Қабулгоҳи ҳуқуқӣ дар ш. Хучанд оид ба масъалаҳои умумӣ, инчунин оид ба масъалаҳои риояи ҳуқуқи журналистон ва намояндагони ВАО.	Маслиҳатҳои ҳуқуқӣ, таҳияи ҳуҷҷатҳои ҳуқуқии хаттӣ, ошкор намудани поймолкунии ҳуқуқи инсон, дар мавридҳои зарурӣ – намояндагӣ дар суд.
3.	Қабулгоҳҳои умумиҳуқуқӣ дар шаҳрҳои Қўрғонтеппа ва Кўлоб, Хоруғ ва дар ноҳияи Айни	Маслиҳатҳои ҳуқуқӣ оид ба ҳама масъалаҳои ҳуқуқӣ, таҳияи ҳуҷҷатҳои ҳуқуқии хаттӣ, намояндагӣ дар суд.
4.	Марказҳои ҳуқуқии дар шаҳри Душанбе барои шахсони маъҷуб ва дар Панҷакент, ноҳияҳои Айни, Мастчоҳ, Конибодом, Ишкошим, Мурғоб, Ванҷ, Рашт, Файзобод, Роғун, Қубодиён ва Шахритуз барои аҳолии деҳот, занон, кўдакон, ҷавонон ва одамони имкониятҳояшон маҳдуд тахассусдодашуда	Расонидани ёрии ҳуқуқӣ ва маслиҳатдиҳӣ ба гурӯҳҳои осебпазири аҳоли: занон, кўдакон, ҷавонон ва одамони имкониятҳояшон маҳдуд, дар мавридҳои зарурӣ – намояндагӣ дар мақомоти давлатӣ ва иштирок дар суд.

Таҳлили омории муроҷиатҳо нишон медиҳанд, ки аксарияти муроҷиатҳо ба қабулгоҳҳои ҳуқуқӣ ба масъалаҳои қонунгузорию оила, граждани, замин, меҳнат, манзил, ҷиноятӣ ва андоз дахл дошанд. Ҳамчунин масъалаҳои вобаста ба қонунгузорию мурофиавии граждани, маъмури ва мурофиавии ҷиноятӣ вучуд доранд.

Натиҷаҳои таҳлили анҷомдодаи маълумотҳои омории нишон доданд, ки дар робита бо миқдори муроҷиатҳои мизочон аз рӯи соҳаҳои ҳуқуқ, мисли пештара масъалаҳои оилавӣ, граждани, ки дар натиҷа боиси бекор кардани ақди никоҳ (талoқ), тақсими молу мулк, ситонидани алиментҳо, берун кардан аз манзил ва ғайра мегарданд, бештар мебошад.

**Ҳисоботи омурии ҷамъбасти муроҷиати шаҳрвандон ба қабулгоҳҳои ҳуқуқии
«Идораи ҳуқуқи инсон ва риоияи қонуният» дар соли 2013**

№№	Проблемаҳои ҳуқуқи	Шумораи умумии муроҷиатҳо			Душанбе ва НТМ			Вилояти Суғд			ВМКБ			Вилояти Хатлон		
		ҳамагӣ	зан.	мард.	ҳамагӣ	зан.	мард.	ҳамагӣ	зан.	мард.	ҳамагӣ	зан.	мард.	ҳамагӣ	зан.	мард.
1	Масъалаҳои қонунгузорию граждани	1594	794	800	342	126	216	758	440	318	235	57	178	259	171	88
2	Бақайдгирии ТҒХ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Оилавӣ	1730	1167	563	386	241	145	501	388	113	286	144	142	557	394	163
4	Манзил	490	299	191	175	107	68	96	64	32	59	20	39	160	108	52
5	Меҳнат	581	175	406	145	28	117	106	33	73	118	28	90	212	86	126
6	Ҷиноятӣ	198	44	154	32	4	28	15	9	6	118	23	95	33	8	25
7	Андоз	94	72	22	2	-	2	29	27	2	-	-	-	63	45	18
8	Замин	973	336	637	260	55	205	308	114	194	161	41	120	244	126	118
9	Таъминоти иҷтимоӣ	359	194	165	94	36	58	69	49	20	78	23	55	118	86	32
10	Мурофиавии ҷиноятӣ	98	41	57	2	-	2	4	1	3	31	2	29	61	38	23
11	Мурофиавии граждани	313	90	223	147	30	117	82	36	46	36	2	34	48	22	26
12	Маъмури	167	51	116	74	14	60	22	16	6	34	6	28	37	15	22
13	Ҳуқуқи инсон	490	305	185	199	145	54	133	84	49	9	-	9	149	76	73
14	Дигар проблемаҳо	1387	775	612	592	273	319	205	149	56	190	72	118	400	281	119
15	ҶАМЪ:	8474	4343	4131	2450	1059	1391	2328	1410	918	1355	418	937	2341	1456	885

III. Барномаи «Мониторинги иҷрои ӯҳдадориҳои байналмилалии ҳуқуқӣ дар соҳаи таъмини ҳуқуқи инсон аз ҷониби Ҷумҳурии Тоҷикистон»

Дар доираи Барномаи «Мониторинги иҷрои ӯҳдадориҳои байналмилалии ҳуқуқӣ дар соҳаи таъмини ҳуқуқи инсон аз ҷониби Ҷумҳурии Тоҷикистон» Маркази иттилоотию таҳлилий таъсис дода шудааст.

3.1. Фаъолияти Маркази иттилоотию таҳлилий

Мақсадҳои Марказ инҳоянд:

1. Мусоидат намудан ба иҷрои ӯҳдадориҳои байналмилалӣ оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон;
2. Ҷалб намудани ниҳодҳои алоҳидаи ҷомеаи шаҳрвандӣ (ТҒХ, воситаҳои ахбори омма ва ғайра) ва дар маҷмӯъ аҳоли ба раванди қабули қарорҳо;
3. Таҳияи стратегияҳо ва барномаҳои, ки ба тағйироти институтсионалӣ дар соҳаи ҳуқуқи инсон нигаронида шудаанд.

Вазифаҳо ва фаъолияти Марказ ба инҳо равона карда шудаанд:

- Мониторинги иҷрои ӯҳдадориҳои байналмилалӣ оид ба ҳуқуқи инсон аз ҷониби Тоҷикистон;
- Таҳия ва пешниҳод намудани гузоришҳои алтернативӣ ба Кумитаҳои СММ оид ба ҳуқуқи башар (инсон);
- Ҷамъоварӣ ва коркарди таҳлилии иттилоот оид ба вазъи риояи ҳуқуқи инсон дар Тоҷикистон;
- Таҳияи ҳисоботҳо оид ба масъалаҳои мавзӯии алоҳидаи ҳуқуқи инсон (масалан, дастрасӣ ба адолати судӣ, ҳуқуқи кӯдак ва ғайра);
- Иттилоотони аҳоли аз вазъи риояи ҳуқуқи инсон дар Тоҷикистон ва ба роҳ мондани робита бо ТҒХ оид ба мубодилаи иттилоот доир ба ҳуқуқи инсон;
- Интишор (паҳн) намудани иттилоот оид ба вазъи риояи ҳуқуқи инсон дар Тоҷикистон.

Дар доираи фаъолияти Марказ гузоришҳо оид ба вазъи ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи мавзӯҳои зерин омода карда шудаанд:

- Вазъи умумии ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон.
- ӯҳдадориҳои байналмилалии Ҷумҳурии Тоҷикистон (мақомоти шартномавии Созмони Милали Муттаҳид, Тафсири Даврии Универсалӣ).
- Озодӣ аз шиканча ва муносибати бераҳмона.
- Системаи пенитенсиарӣ (ҷазо).
- Озодии суҳан ва воситаҳои ахбори омма.
- Муҳоҷирон.
- Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон.
- Ҳуқуқи шахсони имкониятҳои маҳдуд.

- Мониторинги ҳуқуқи инсон.

Ўҳдадориҳои байналмилалӣ Тоҷикистон
Гузориши алтернативӣ ташкилотҳои ғайриҳукуматӣ оид ба
ҷараёни иҷрои Паймони байналхалқӣ доир ба ҳуқуқи шахрвандӣ
ва сиёсӣ

Дар тули давраи ҳисоботӣ Иттиҳоди ташкилотҳои ғайриҳукуматӣ корхоро оид ба оmodасозии Рӯйхати масъалаҳо (LOIRP) ва таҳияи Гузориши алтернативӣ оид ба ҷараёни иҷрои Паймони байналхалқӣ доир ба ҳуқуқи шахрвандӣ ва сиёсӣ (ПБҲШС) аз ҷониби Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дод. Фаъолияти мазкурро ТҶ «Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният» ҳамоҳанг намуд. Ғайр аз ин, Идораи ҳуқуқи инсон ҳамчунин ба оmodасозии якҷанд бахшҳои мавзӯӣ барои гузориш машғул буд.

Рӯйхати масъалаҳо аз ҷониби Иттиҳоди ТҶХ дар доираи расмиёти ҳисоботдиҳӣ, ки «Расмиёти факултативии пешниҳоди ҳисобот» ё «рӯйхати масъалаҳо қабл аз супурдани гузориш – LOIPR (List of issues prior to report)» номида мешавад, таҳия карда шуд. Рӯйхати масъалаҳо то 20 феввали соли 2013 ба Кумитаи Созмони Милали Муттаҳид оид ба ҳуқуқи инсон равон карда шуд. Иттилоот дар ин бора дар суроғаи зерин дастрас мебошад: <http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrc/hracs108.htm>.

Моҳи апрели соли 2013 Кумитаи Созмони Милали Муттаҳид оид ба ҳуқуқи инсон Рӯйхати масъалаҳоро барои Гузориши миллии даврии дуҷуми Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҷараёни иҷрои Паймони байналхалқӣ доир ба ҳуқуқи шахрвандӣ ва сиёсӣ ташаққул дод. Дар Рӯйхати мазкур як қатор масъалаҳои марбут ба истифодаи шиканҷа дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, зӯроварӣ нисбати занон ва намоёндагии онҳо дар мақомоти ҳокимияти давлатӣ гузошта шудаанд, шумораи зиёди масъалаҳо ба озодии сухан (баён) ва воситаҳои ахбори омма мансубанд. Ҳамчунин Кумитаи Созмони Милали Муттаҳид оид ба ҳуқуқи инсон хоҳиш намуд, ки иттилоот дар бораи истифодаи бевоситаи меъёрҳои ПБҲШС аз ҷониби судяҳо ҳангоми баррасии парвандаҳои судӣ ва бисёр дигар масъалаҳо пешниҳод карда шавад.

Нусхаҳои электронӣ ва ҷопии Гузориши алтернативӣ ба Кумитаи Созмони Милали Муттаҳид оид ба ҳуқуқи инсон равон карда шуданд.

Баррасии Гузориши миллии даврии дуҷуми Тоҷикистон оид ба ҷараёни иҷрои ПБҲШС 9-10 июли соли 2013 дар Женева баргузор гардид, дар ҷараёни баррасӣ гурӯҳи намоёндагони ташкилотҳои ғайриҳукуматие, ки дар таҳияи гузориш иштирок намуданд, ҳузур доштанд. Сабти паҳши мустақими ҷараёни иҷлосия дар суроғаи интернетии зерин дастрас мебошад: <http://www.treatybodywebcast.org>. Гузориши алтернативиро ба забонҳои русӣ ва англисӣ дар суроғаи интернетии зерин: <http://www.humanrts.tj/ru/index/index/pageId/17/> дастрас кардан мумкин аст.

Дар таҳияи гузориши мазкур Федератсияи байналмилалӣ ба ҷонибдории ҳуқуқи инсон ва филиали тоҷикистони Институти Ҷомеи Кушода – Бунёди мусоидат дар Тоҷикистон кӯмак расониданд.

23 июли соли 2013 Кумитаи Созмони Милали Муттаҳид оид ба ҳуқуқи инсон Тавсияҳои (мулоҳизаҳои) ҷамъбасти ба Тоҷикистонро қабул намуд, ки дар онҳо ҳам лаҳзаҳои мусбат (масалан, таъсиси ниҳоди Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва қабули Қонун «Дар бораи пешгирии зӯрварӣ дар оила») ва ҳам лаҳзаҳои манфии (хабарҳои (маълумотҳои) идомадошта дар бораи истифодаи шиканча дар муассисаҳои пӯшида, дар бораи ҳолатҳои зӯрварӣ дар оила; сарфи назар аз мораторий, де-юре вучуд доштани чунин ҷазо, ба монанди ҷазои қатл дар қонунгузорию ҷиноятии кишвар ва ғайра) иҷрои Паймони байналхалқӣ доир ба ҳуқуқи шахрвандӣ ва сиёсӣ аз ҷониби Тоҷикистон зикр карда шудаанд (бо матни Тавсияҳои ҷамъбасти дар сурағаи зерини интернетӣ шинос шудан мумкин аст: <http://notorture.tj/analytics/zaklyuchitelnye-zamechaniya-komiteta-oon-po-pravam-cheloveka>).

Моҳи сентябри соли 2013 Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мавриди таҳия намудани Нақшаи миллии амалҳо оид ба иҷрои тавсияҳои дар доираи ПБҶШС қабулгардида ба сохторҳо ва идораҳои дахлдори давлатӣ супориш дод. Ҷамоҳангсозии кори мазкур ба зиммаи Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон вогузор карда шуд. Дар ҳоли ҳозир ҳуҷҷати мазкур мавриди баррасӣ ва омӯзиш дар шӯъбаи кафолатҳои ҳуқуқи инсонии Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор дорад. Намояндагони ташкилотҳои ғайриҳукумати Тоҷикистон изҳор намуданд, ки онҳо ба таҳияи ҳуҷҷати мазкур ҷалб карда нашуданд ва тавсияҳои пешакии худро (аз ҷониби Иттиҳоди ТҶҲ-и Тоҷикистон оид ба таҳияи Гузориши алтернативӣ дар бораи ҷараёни иҷрои ПБҶШС аз ҷониби Ҷумҳурии Тоҷикистон) нисбати Нақшаи миллии доир ба иҷрои тавсияҳои Кумитаи Созмони Милали Муттаҳид оид ба ҳуқуқи инсон пешниҳод намудаанд.

Гузориши даври минбаъда оид ба ҷараёни иҷрои ПБҶШС аз ҷониби Тоҷикистон бояд 26 июли соли 2017 пешниҳод карда шавад.

***Гузориши алтернативии ТҶҲ оид ба ҷараёни иҷрои
Конвенсияи Созмони Милали Муттаҳид оид ба барҳам додани
тамоми шаклҳои таъъиз
нисбати занон***

Соли 2010 Гузоришҳои даври муттаҳидаи 4-ум ва 5-ум оид ба ҷараёни татбиқи Конвенсия оид ба барҳам додани тамоми шаклҳои таъъиз нисбати занон пешниҳод карда шуд.

Баррасии Гузориши миллии дар бораи иҷрои Конвенсия оид ба барҳам додани тамоми шаклҳои таъъиз нисбати занон моҳи октябри соли 2013 ба нақша гирифта шудааст.

Иттиҳоди ТҶҲ «Аз баробарии ҳуқуқӣ ба баробарии воқеӣ», аз ҷониби худ, Гузориши алтернативиро оид ба ҷараёни иҷрои Конвенсияи

мазкур таҳия намуда, ба Кумитаи Созмони Милали Муттаҳид оид ба рафъи таъбири наҷодӣ равон кард.

Кумитаи Конвенсия оид ба барҳам додани тамоми шаклҳои таъбир нисбати занон дар қараёни иҷлосияи 56-ум моҳи октябри соли 2013 дар Женева бо ҳайати намоёндагони Ҷумҳурии Тоҷикистон мулоқот анҷом дод. Ба Кумитаи Конвенсияи мазкур аз кишвар панҷ гузориш пешниҳод карда шуданд: гузоришҳои миллӣ, алтернативӣ аз ҷониби ТҶХ, гузоришҳои алоҳидаи мавзӯӣ аз ҷониби ТҶХ оид ба ВИЧ/СПИД, муҳоҷирати меҳнатии занон ва татбиқи моддаи 9 Конвенсия оид ба барҳам додани тамоми шаклҳои таъбир нисбати занон. Номукамал будани Қонун «Дар бораи пешгирии зӯрварӣ дар оила», проблемаҳои никоҳҳои полигамӣ, дастрасии занон ба хизматрасониҳои тиббӣ, дастрасии ҷавондухтарон ва духтаракон ба таҳсил махсус таъкид карда шуданд, проблемаҳои занони деҳот, занони гуреза ва шахсони бе шаҳрвандӣ, занони гирифтори ВИЧ (вируси норасоии масунияти инсон), кормандони хизматрасониҳои ҷинсӣ, инчунин масъалаҳои соҳаи муқовимат бо савдои (харидуфурӯши) одамон мавриди муҳокима қарор гирифтанд.

ТҶ «Ҳуқуқ ва беҳбудӣ» ба Кумитаи Созмони Милали Муттаҳиди Конвенсия оид ба барҳам додани тамоми шаклҳои таъбир нисбати занон дар бораи шахсони бе шаҳрвандӣ гузориши мавзӯӣ ирсол намуд, иттилоот барои гузориши мазкур, аз ҷумла, аз ҷониби Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният пешниҳод карда шуда буд.

Тафсири Даврии Универсалӣ

Дар Тоҷикистон бо амри Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 апрели соли 2013 Нақшаи миллӣ оид ба татбиқи тавсияҳои давлатҳои аъзои Шӯрои Созмони Милали Муттаҳид дар робита ба баррасии Тафсири Даврии Универсалии (ТДУ) Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳуқуқи инсон барои солҳои 2013-2015 тасдиқ карда шуд.

Аввалин дар таърихи кишвар Нақшаи миллӣ дар шакли барномаи муттаҳидшуда баҳри пурзӯр намудани низоми (системаи) миллии ҳифз ва пешбурди ҳуқуқи инсон тавассути чорабиниҳои махсус ва таваҷҷӯҳ ба беҳтарсозии қонунгузорӣ ва амалияи татбиқи қонун равона карда шудааст.

Тибқи Нақшаи миллии амалҳо, Ҷумҳурии Тоҷикистон дар тури се соли минбаъда бояд дар доираи 106 тавсияи қабулкарда (5-тои онҳоро Тоҷикистон аллақай иҷро кардааст) тадбирҳо андешад.

Аз ҷумлаи онҳо андешидани тадбирҳо оид ба таъмини озодии матбуот; муқаррар намудани расмиёти соддагардида ва нисбатан шаффофи додани иҷозатномаҳо барои ҳуқуқи пахши барномаҳо; ворид намудани тағйирот ба Кодекси мурофиавии ҷиноятӣ оид ба он, ки дар ҳуҷҷатҳои боздошт ному насаби шахсони мансабдори дар боздошт иштирокдошта зикр карда шавад; ба тасвиб расонидани Протоколи иловагии дуюм ба ПБҶШС, ки ба бекор кардани ҷазои қатл нигаронида шудааст; такмил додани системаи (низоми) ҷамъоварӣ ва таҳлили маълумотҳои омӯрӣ дар бораи муҳоҷирони меҳнатӣ ва таҳияи

стратегияи миллӣ дар соҳаи муҳочират; ба тасвиб расонидани Конвенсия дар бораи ҳуқуқи маъҷубон; кафолат додани озодии дин ва ба ҷо овардани расму ойин тариқи мубориза бо тамоми шаклҳои таъбиз нисбати шахсоне, ки ба ақаллиятҳои мазҳабӣ мансубанд; таъсис додани механизми мустақили баррасии арзу шикоятҳои шахсони таҳти ҳабс қарордошта; андешидани тадбирҳои минбаъда оид ба таҳкими иқтисодии муассисаҳои пенитенсиарӣ (адои ҷазо) ва оид ба беҳтарсозии ҳифзи ҳуқуқи маҳбусон; таҳким намудани чорабиниҳо оид ба мубориза бо шиканҷа ва дигар намудҳои муносибати бераҳмона ва таҳқиркунандаи шаъну шараф, инчунин оид ба пешгирии онҳо ва таъмини гузаронидани тафтишоти фаврӣ ва эътимодбахш аз рӯи ҳама гуна айбдоркуниҳо дар амалҳои шиканҷа, аз ҷумла ҳолатҳои ҳалокат ҳангоми ниғаҳдорӣ таҳти ҳабс, таъмини дастрасии кӯдакон аз оилаҳои осебпазир ба таҳсил, вусъатбахшии саъю кӯшишҳо оид ба мубориза бо бекорӣ, таъмини дастрасӣ ба оби нӯшокии тозаю беҳатар ва ғайра мебошанд.

Тоҷикистон дар ҷараёни муколамаҳо дар Шӯрои Созмони Милали Муттаҳид оид ба ҳуқуқи инсон, ки моҳи октябри соли 2011 ва моҳи март соли 2012 дар Женева, дар доираи расмиёти ТДУ баргузор гардида буданд, аз кишварҳои аъзои Шӯрои Созмони Милали Муттаҳид оид ба ҳуқуқи инсон дар мавриди риояи ҳуқуқи инсон дар кишвар 143 тавсия гирифт, ки аз онҳо 106 тавсияро Тоҷикистон дар вақти муколама пазируфта, боз 7-тои дигари онҳоро қисман қабул карда буд.

Дар таҳияи Нақшаи миллӣ намояндагони сохторҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ташкилотҳои ғайриҳукумати таҳти роҳбарии шӯъбаи кафолатҳои ҳуқуқи инсонии Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дастгирии молиявии Шӯъбаи ташкилоти байналмилалӣ Институти «Ҷомеаи Кушода» – Бунёди мусоидат дар Тоҷикистон, Идораи Швейтсария оид ба ҳамкорӣ, инчунин бо дастгирии экспертии (машваратии) Раёсати Комиссари Олии Созмони Милали Муттаҳид оид ба ҳуқуқи инсон кор карданд.¹

Қобили зикр аст, ки ҳамоҳангсозии фаъолият оид ба таҳияи Тафсири алтернативии ТДУ аз ҷониби ҷомеаи шахрвандиро Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният анҷом дод.

Дар ҳоли ҳозир ТҶ «Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният» ба таҳлили тавсияҳои дар давраи аз моҳи март соли 2012 то март соли 2014 иҷрошуда ва иҷронашуда, ки Тоҷикистон дар доираи ТДУ гирифта буд, машғул аст. Ҳамчунин таҳияи гузориши алтернативии фосилавӣ ба Шӯрои Созмони Милали Муттаҳид оид ба ҳуқуқи инсон ба нақша гирифта шудааст, бинобар он, ки Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасмим гирифтааст моҳи март соли 2014 гузориши фосилавии худро ирсол намояд.

¹ Манбаъ: www.bhr.tj

Қабули қонун дар бораи расонидани ёри хуқуқи бепул (ройгон) ба аҳолӣ

Дар ҳоли ҳозир Гурӯҳи корӣ оид ба таҳияи лоиҳаи қонун «Дар бораи ёри хуқуқи бепул» таъсис дода шудааст. Ба ҳайати Гурӯҳи кории мазкур ду намояндаи ташкилотҳои ғайриҳукумати ворид карда шудаанд, аз ҷумла, яке аз онҳо корманди Идораи хуқуқи инсон мебошад.

Моҳи феврالی соли 2013 гурӯҳи корӣ оид ба таҳияи лоиҳаи қонун дар бораи ёри хуқуқӣ (аз ҷумла ёри бепул) дар яке аз вохӯриҳои худ қарор намуд то оғози таҳияи лоиҳаи қонун Консепсияи ёри хуқуқи бепулро омода намояд, ки он минбаъд барои лоиҳаи қонуни зикргардида замина бошад.

Лоиҳаи Консепсия аз 7 банд иборат аст, ки тавсифи заринро дар бар мегирад: заминаҳои қабули Консепсия; мақсад ва вазифаҳои он; намудҳо ва системаи пешниҳоди ёри хуқуқи бепул; субъектҳои, ки ёри хуқуқи бепулро пешниҳод мекунанд; шахсоне, ки ба ёри хуқуқи бепул ҳақ доранд; механизми татбиқ ва маблағгузориҳои иҷрои Консепсия; ва маблағгузориҳои моделҳои озмоишии пешниҳоди ёри хуқуқи бепул. Дар вақтҳои наздик муҳокимаи васеи лоиҳаи Консепсия бо тарафҳои манфиатдор, аз ҷумла мақомоти давлатӣ, ташкилотҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ ва ташкилоту созмонҳои байналмилалӣ ба нақша гирифта шудааст.

Қабули Қонун «Дар бораи фаъолияти адвокатӣ ва адвокатура» дар таҳрири наъ

Дар охири моҳи декабри соли 2011 Гурӯҳи корӣ барои таҳияи лоиҳаи қонун дар бораи адвокатура таъсис дода шуда буд. Моҳи майи соли 2012 Гурӯҳи кории мазкур Консепсияи ислоҳоти адвокатура дар Ҷумҳурии Тоҷикистонро пешниҳод намуд, ки он дар шаҳри Душанбе, вилоятҳои Суғд ва Хатлон муаррифӣ карда шуд.

Аз ҷониби Гурӯҳи корӣ, ки ба он ҳамчунин намояндагони адвокатура шомил буданд, лоиҳаи Қонун «Дар бораи фаъолияти адвокатӣ ва адвокатура» таҳия карда шуд, ки он моҳи марти соли 2013 ба вазорату идораҳои дахлдор барои таъмини расмиёти мувофиқасозӣ ирсол гардид.

Таҳқиқот ва мониторингҳои мавзӯӣ оид ба масъалаҳои риояи хуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон

Мониторинги риояи хуқуқи шахсони гирифтори маъҷубӣ

Дар соли 2013 дар доираи лоиҳаи «Мониторинги риояи хуқуқи шахсони гирифтори маъҷубӣ дар Тоҷикистон», ки аз ҷониби СММ-Занон дар Тоҷикистон, дар ҳамшарикӣ бо ТҶ «Лигаи занони маъҷуби «Иштирок», Идораи хуқуқи инсон ва риояи қонуният дастгирӣ мегардад, мониторинги риояи хуқуқи

шахсони гирифтори маъҷубӣ ба меҳнати сазовор гузаронида шуд. Лоиҳаи мазкур ҷузъи лоиҳаи миқёсан васеи «Гендер ва идоракунии демократӣ дар рушд – Пешниҳоди хизматрасониҳои заминавӣ ба замон дар Тоҷикистон» мебошад, ки аз ҷониби СММ-Загон дар Тоҷикистон татбиқ карда мешавад.

Дар соли 2013 аллакай марҳилаи сеюми лоиҳа, ки аз ҷузъҳои зерин иборат мебошад, татбиқ карда шуд:

- гузаронидани мониторинги риояи ҳуқуқи шахсони гирифтори маъҷубӣ ба меҳнати сазовор ва шуғл;
- сафарҳои машваратии ҳуқуқшиносон ба ноҳияҳои озмоишии вилояти Суғд;
- гузаронидани мулоқотҳои корӣ бо мақомоти давлатӣ;
- таъсиси Шабакаи ташкилотҳои ҷамъиятӣ ва баргузор намудани маърақаҳои таблиғотӣ ба ҷонибдори батасвибрасонии Конвенсияи Созмони Милали Муттаҳид оид ба ҳуқуқи маъҷубон;
- бо кор таъминкунии шахсони гирифтори маъҷубӣ.

Арзёбии татбиқи «Барномаи ислоҳоти судию ҳуқуқӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2011-2013»

Дар охири соли 2013 аз ҷониби ташкилоти ҷамъиятии «Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният» дар ҳамкории зич бо Маркази таҳқиқоти стратегии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи лоиҳаи «Дастрасӣ ба адолати судӣ дар Тоҷикистон», ки аз ҷониби Барномаи рушди Созмони Милали Муттаҳид (БРСММ) дар Тоҷикистон ва Филиали Ассотсиатсияи «ҲЕЛВЕТАС Свисс Интеркооперейшн», ки аз ҷониби Раёсати Швейтсария оид ба рушд ва ҳамкорӣ (SDC) маблағгузорӣ мегардад, таҳлили пешакии чорабиниҳои дар чорҷӯбаи Барномаи ислоҳоти судию ҳуқуқӣ барои солҳои 2011-2013 пешбинигардида омода карда шуд ва тавсияҳои асосӣ барои ислоҳоти минбаъда, ки барои таъмини мустақилияти судяҳо зарур мебошанд, таҳия карда шуданд. Ҳисобот дар ҳоли ҳозир дар марҳилаи мувофиқасозӣ қарор дорад ва дар аввали соли 2014 муаррифӣ карда мешавад.

Мониторинги тавсияҳои мақомоти шартномавии Созмони Милали Муттаҳид:

Дар доираи лоиҳаи «Дастрасӣ ба адолати судӣ дар ҷанбаи расонидани ёрии ҳуқуқии бепул дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» (OSI-Будапешт) таҳлили тавсияҳои Кумитаи Созмони Милали Муттаҳид оид ба ҳуқуқи иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангӣ аз соли 2006 дар давраи солҳои 2007-2013 анҷом дода шуд. Барои таҳлил тавсияҳое интихоб карда шуданд, ки дар гузоришҳои ТҲХ, ки ба дигар мақомоти шартномавии Созмони Милали Муттаҳид пешниҳод гардида буданд, такрор намешаванд. Тибқи натиҷаҳои таҳлил лоиҳаи ҳисобот таҳия гардид, ки он моҳи феввали соли 2014 интишор карда мешавад.

Муколама доир ба тавсияҳои ТДУ байни намоёндагони гурӯҳи кории ҳукуматӣ ва ҷомеаи шахрвандии Тоҷикистон:

14 майи соли 2013 дар идораи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, бо дастгирии молиявии Шӯъбаи ташкилоти байналмилалӣ Институти «Ҷомеаи Кушода» - Бунёди мусоидат дар Тоҷикистон, муаррифии Нақшаи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба татбиқи тавсияҳои давлатҳои аъзои Шӯрои Созмони Милалӣ Муттаҳид дар робита бо Тафсири даврии универсалии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳуқуқи инсон барои солҳои 2013-2015 баргузор гардид. Чорабинӣ аз ҷониби Идораи ҳуқуқи инсон якҷоя бо шӯъбаи кафолатҳои ҳуқуқи инсонии Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронида шуд. Дар вохӯрӣ 32 нафар иштирок доштанд.

Вохӯриро бо суханони шодбошӣ мудирӣ шӯъбаи кафолатҳои ҳуқуқи инсонии Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Музаффар Ашуров хусни ифтитоҳ бахшида, изҳор намуд, ки: «Умедворам, мулоқоти мо натиҷаҳои судманд хоҳад дод. Мехоҳам зикр намоям, ки то тасдиқи Нақшаи миллии корҳои зиёде аз ҷониби вазорату идораҳо, ташкилотҳои ғайриҳукуматӣ анҷом дода шуданд. Имрӯз ин ҳуҷҷати муҳим оид ба ҳуқуқи инсон дар дасти мо аст. Вале, ба ақидаи ман, аз ҳама муҳимаш ҳанӯз дар пеш аст – дар ҳаёт татбиқ кардани бандҳои ин ҳуҷҷат зарур мебошад. Иҷрокунандагони аввалин – мақомоти муассисаҳои давлатӣ гурӯҳҳои кории оид ба татбиқи бандҳои Нақшаи миллии таъсис медиҳанд. Якҷоя ва дар ҳамкорӣ мо бояд роҳҳои самарабахши татбиқи бандҳои Нақшаи мазкурро пайдо кунем».

Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон Зариф Ализода дар баромади худ изҳор намуд, ки дар кишвар бори нахуст чунин навъ ҳуҷҷате қабул карда шудааст, ки тамоми ҷанбаҳои ҳуқуқи инсонро фаро мегирад. Тоҷикистон Тафсири Даврии Универсалиро соли 2011 пешниҳод карда буд. Аз ҷониби ҷомеаи байналмилалӣ тавсияҳо пешниҳод карда шуданд. Қисми зиёди онҳо дар Нақшаи миллии қабул карда шуданд, баъзеи онҳо қабулнашуда боқӣ монданд, вале ин кори ояндаи наздик мебошад. «Нақшаи миллии – ин натиҷаи тамоми корҳои оид ба ҳуқуқи инсон анҷом дода шудаанд. Мехостам ҳамкориҳои хуби ҳукумати кишвар ва ҷомеаи шахрвандиро дар омодагории Нақшаи миллии махсус таъкид намоям. Ин аввалин чунин ҳамкориҳои самарабахш буд ва ман умедворам, ки он ҳангоми омодагории Тафсири Универсалии Даврии дуюм низ, ки он бояд соли 2016 пешниҳод карда шавад, идома хоҳад ёфт», - иброз намуд Ализода.

Директори ташкилоти ҷамъиятии «Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният» Наргис Зокирова зикр намуд, ки соли 2011 ҳукумати кишвар дар назди Шӯрои Созмони Милалӣ Муттаҳид оид ба ҳуқуқи инсон ва ҷомеаи шахрвандӣ дар доираи Тафсири Даврии Универсалии ҳисобот дод. Корҳои зиёде анҷом дода шуданд, ҳамкориҳои пурсамари бахши ғайриҳукуматӣ бо гурӯҳи кории ҳукуматӣ возеҳ дида мешуд. Бо саъю кӯшишҳои муштарак Нақшаи миллии қабул карда шуд, ки мутобиқи он мақомоти ҳокимият ҷиҳати иҷрои тавсияҳои қабулгардида ба зиммаи

худ ўҳдадориҳо қабул намуданд. «Дуруст аст, ки баъзе тавсияҳои боқӣ монданд, ки ҳанӯз қабул нашудаанд, вале мо умедворем, ки дар ояндаи наздик онҳо низ қабул карда хоҳанд шуд. Дар байни онҳо тавсияи хеле муҳим ба тавсиб расонидани Конвенсия оид ба ҳуқуқи маъҷубон мебошад. Умедворем, ҳамин сол ин масъала баррасӣ хоҳад шуд», - изҳор намуд Наргис Зокирова.

Роҳбари ташкилоти «Занони дорои таҳсилоти олӣ» Гулҷаҳон Бобосодиқова зикр кард, ки ҳар се моҳ баргузор намудани вохӯриҳо, мусоҳибаҳо зарур мебошад. Ҳамчунин зарур аст, ки онҳое, ки ба гурӯҳи корӣ дохиланд, низ иштирок дошта бошанд.

Роҳбари Ассотсиатсияи миллии воситаҳои ахбори оммаи мустақили Тоҷикистон Нуриддин Қаршибоев дар мавриди тавсияи 39, ки дар он сухан дар бораи андешидани тамоми тадбирҳои зарурӣ оид ба таъмини озодии матбуот, аз ҷумла, бекор кардани ҷавобгарии ҷиноятӣ барои диффаматсия (бадномкунӣ) меравад, пешниҳод баён намуд, ки диффаматсия танҳо дар дораи ҳуқуқи граждани баррасӣ карда шавад.

Дар анҷоми вохӯрӣ иштироккунандагон ба мувофиқа омаданд, ки чунин музокираҳоро бояд ба таври доимӣ, як маротиба дар се моҳ ё дар ним сол ташкил намуд, то ки имконият пайдо шавад пешрави дар татбиқи тавсияҳои Нақшаи миллии ноилгардида баррасӣ карда шавад.

Ҳамин гуна чорабинӣ 16 майи соли 2013 дар шаҳри Хуҷанд низ баргузор карда шуд, ки дар он 37 нафар – намоёндагони сохторҳои мухталифи давлатӣ, ҷамъиятӣ ва ташкилоту созмонҳои байналмилалӣ иштирок намуданд.

Дар ҳошияи сухани шодбошии худ Музаффар Ашӯров дар бораи Нақшаи миллии дар доираи Тафсири Даврии Универсалӣ нақл кард. Ӯ зикр намуд, ки принсипи асосӣ ҳангоми таҳияи нақшаи мазкур принсипи дурандешона будан ва иҷрошавандагии он мебошад. Тибқи суханони Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон Зариф Ализода, ин нақша дар ҳамкориҳои зич бо ҷомеаи шаҳрвандӣ таҳия гардидааст, аз ҷумла, ташкилоти ҷамъиятии «Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният» фаъолона кӯмак расонид.

Татьяна Хатюхина, директори филиали дар Хуҷанд будаи Маркази ҳуқуқи инсон зикр намуд, ки дар Нақшаи миллии ягон банд оид ба дастрасии маҳкумшудагон ба ёрии ҳуқуқӣ вучуд надорад. «Ҳуқуқи маҳкумшудагон дар ягон ҷой (дар ҳуҷҷат) танзим карда нашудаанд. Дар Нақша дар мавриди бисёрникоҳӣ ва дузанагӣ иттилоот вучуд надорад, бинобар ин тавсияи менамоям ин ду лаҳза дар муҳокима инъикос карда шаванд», - изҳор намуд ӯ.

Тавсияи мазкурро тавзеҳ дода, Ашӯров зикр намуд, ки Гурӯҳи алоҳидаи корӣ оид ба таҳияи лоиҳаи Қонун «Дар бораи фаъолияти адвокатӣ ва адвокатура» ва Қонун «Дар бораи ёрии ҳуқуқӣ» вучуд дорад, тавсияҳои мазкурро ба он ирсол намудан мумкин аст.

Усмонова Моҳира, раиси Коллегиаи адвокатҳои вилояти Суғд низ зикр намуд, ки Конститутсия (сарқонун) ва қонунҳои Тоҷикистон хубанд, проблема дар надониستاني онҳост, аз ҷумла, бевосита аз ҷониби он хизматчиёне, ки барои татбиқи қонунҳо дар ин соҳа масъул мебошанд. Вақте ки адвокатҳо дар аризаҳо, дархостҳо ва баромадҳои худ ба

ҳуҷҷатҳои байналмилалӣ дар соҳаи ҳуқуқи инсон истинод меоранд, бисёри намоёндагони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва мақомоти судӣ ҳатто дар бораи ин ҳуҷҷатҳо маълумот надоранд. Бояд ин мақомот дар бораи стандартҳои байналмилалӣ эътирофнамудаи Тоҷикистон хабардор карда шаванд. Бо кормандони зинаҳои поёни қор қардан зарур аст», - таъкид намуд ӯ.

Тасдиқи Нақшаи миллӣ оид ба татбиқи тавсияҳои давлатҳои аъзои Шӯрои Созмони Милали Муттаҳид дар робита бо Тафсири Даврии Универсалӣ (ТДУ):

3 апрели соли 2013 бо амри Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Нақшаи миллӣ оид ба татбиқи тавсияҳои давлатҳои аъзои Шӯрои Созмони Милали Муттаҳид дар робита бо Тафсири Даврии Универсалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳуқуқи инсон барои солҳои 2013-2015 (минбаъд – Нақшаи миллӣ) тасдиқ карда шуд. Аввалин Нақшаи миллӣ дар таърихи кишвар дар шакли барномаи муттаҳида ба таҳкими низоми (системаи) миллии ҳифз ва пешбурди ҳуқуқи инсон тавассути чорабиниҳо ва тавачҷӯҳ ба беҳтарсозии қонунгузорӣ ва амалияи татбиқи қонун равона карда шудааст.

«Ин барои ҳукумати мо ҳуҷҷати басо муҳим аст, ки он ҳар як сохтори давлатии кишварро ӯҳдадор месозад дар мӯҳлати муқарраршуда он тавсияҳоеро, ки Тоҷикистон қабул кардааст, иҷро намояд. Дар ҳақиқат, ин ҳуҷҷат ҳуҷҷати универсалӣ (фарогир) мебошад, зеро тавсияҳо на танҳо ба таъмини ҳуқуқи шахрвандӣ ва сиёсии шахрвандон дахл мекунанд, балки онҳо ҳамчунин ба рушди давлати мо аз ҷиҳати иқтимоӣ ва иқтисодӣ, аз ҷумла чорбиниҳо ҷиҳати аз байн бурдани камбизоатӣ равона гардидаанд», - изҳори боварӣ менамояд директори ТҶ «Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният» Наргис Зокирова.

Тибқи Нақшаи миллии амалҳо, Ҷумҳурии Тоҷикистон дар тули се соли минбаъда бояд дар доираи 106 тавсияи қабулкарда (5-тои онҳоро Тоҷикистон аллақай иҷро кардааст) тадбирҳо андешад. Аз ҷумлаи онҳо андешидани тадбирҳо оид ба таъмини озодии матбуот; муқаррар намудани расмиёти соддагардида ва нисбатан шаффофи додани иҷозатномаҳо барои ҳуқуқи паҳши барномаҳо; ворид намудани тағйирот ба Кодекси муурофиавии ҷиноятӣ оид ба он, ки дар ҳуҷҷатҳои боздошт ному насаби шахсони мансабдори дар боздошт иштирокдошта зикр карда шавад; ба тасвиб расонидани Протоколи иловагии дуюм ба ПБҲШС, ки ба бекор қардани ҷазои қатл нигаронида шудааст; такмил додани системаи (низоми) ҷамъоварӣ ва таҳлили маълумотҳои омӯрӣ дар бораи муҳоҷирони меҳнатӣ ва таҳияи стратегияи миллӣ дар соҳаи муҳоҷират; ба тасвиб расонидани Конвенсия дар бораи ҳуқуқи маъҷубон; кафолат додани озодии дин ва ба ҷо овардани расму ойин тариқи мубориза бо тамоми шаклҳои таъбиз нисбати шахсоне, ки ба ақаллиятҳои мазҳабӣ мансубанд; таъсис додани механизми мустақили баррасии арзу шикоятҳои шахсони таҳти ҳабс қарордошта; андешидани тадбирҳои минбаъда оид ба таҳкими иқтисодии муассисаҳои

пенитенсиярӣ (адои ҷазо) ва оид ба беҳтарсозии ҳифзи ҳуқуқи маҳбусон; таҳким намудани чорабиниҳо оид ба мубориза бо шиканча ва дигар намудҳои муносибати бераҳмона ва таҳқиркунандаи шаъну шараф, инчунин оид ба пешгирии онҳо ва таъмини гузаронидани тафтишоти фаврӣ ва эътимодбахш аз рӯи ҳама гуна айбдоркуниҳо дар амалҳои шиканча, аз ҷумла ҳолатҳои ҳалокат хангоми ниғаҳдорӣ таҳти ҳабс, таъмини дастрасии кӯдакон аз оилаҳои осебпазир ба таҳсил, вусъатбахшии саъю кӯшишҳо оид ба мубориза бо бекорӣ, таъмини дастрасӣ ба оби нӯшокии тозаю бехатар ва ғайра мебошанд.

Ёдовар мешавем, ки Тоҷикистон дар ҷараёни муколамаҳо дар Шӯрои Созмони Милали Муттаҳид оид ба ҳуқуқи инсон, ки моҳи октябри соли 2011 ва моҳи март соли 2012 дар Женева, дар доираи расмиёти ТДУ баргузор гардида буданд, аз кишварҳои аъзои Шӯрои Созмони Милали Муттаҳид оид ба ҳуқуқи инсон дар мавриди риояи ҳуқуқи инсон дар кишвар 143 тавсия гирифт, ки аз онҳо 106 тавсияро Тоҷикистон дар вақти муколама пазируфта, боз 7-тои дигари онҳоро қисман қабул карда буд.

Дар таҳияи Нақшаи миллӣ намояндагони сохторҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ташкилотҳои ғайриҳукуматӣ таҳти роҳбарии шӯъбаи кафолатҳои ҳуқуқи инсонии Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дастгирии молиявии Шӯъбаи ташкилоти байналмилалӣ «Институти Чомаи Кушода – Бунёди мусоидат» дар Тоҷикистон, Идораи Швейтсария оид ба ҳамкорӣ, инчунин бо дастгирии экспертии (машваратии) Раёсати Комиссари Олии Созмони Милали Муттаҳид оид ба ҳуқуқи инсон кор карданд.

Тафсири Даврии Универсалӣ (ТДУ) – ин механизми баррасии вазъи ҳуқуқи инсон дар давлатҳои аъзои Созмони Милали Муттаҳид дар чор сол як маротиба аз ҷониби Шӯрои Созмони Милали Муттаҳид оид ба ҳуқуқи инсон мебошад. Ҳамаи ҳуҷҷатҳои марбут ба ТДУ дар сайти интернетии Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният www.bhr.tj дастрас мебошанд.

Иштироки филми Идораи ҳуқуқи инсон «Дар канори ту» дар бораи ҳаёти одамони гирифтори маъҷубӣ дар кинофестивали «Нигоҳи баробар»:

16-17 ноябри соли 2013 дар шаҳри Душанбе кинофестивали «Нигоҳи баробар» дар бораи ҳаёти одамони маъҷуб, ки барои баланд бардоштани сатҳи огоҳии ҷома оид ба ҳуқуқи одамони имкониятҳои маҳдуд ва афзалиятҳои таҳсилоти фарогир (инклюзивӣ) нигаронида шудааст, баргузор гардид.

Тавре ки раиси Иттиҳоди миллии ташкилотҳои волидони кӯдакони имкониятҳои маҳдуд Сабоҳат Ҳакимзода иттилоот дод, ҷойи аввалро филми кӯтоҳметражи «Мутако», ки ташкилоти ҷамъиятии «Волидони кӯдакони дорои мушкilot дар инкишоф» аз Хуҷанд таҳия намудааст, ишғол намуд. Филм дар бораи се кӯдаки имкониятҳои маҳдуд, ки сарфи назар аз маъҷубӣ, ҳаёти пурмаҳсул ба сар мебаранд ва дар мактаби муқаррарӣ, дар қатори ҳамсолони худ таҳсил мекунанд, нақл менамояд. «Филм бори дигар собит мекунад, ки маъҷубӣ набояд

барои рушду инкишофи кӯдак монеа бошад ва аз бисёр ҷиҳат, чунин кӯдакон ба туфайли дастгирии падару модаронашон дар ҷомеа ҳамгиро шудаанд ва худро аз дигарон кам намеҳисобанд», - мегӯяд С. Ҳакимзода.

Ҷойи дуюмро дар кинофестивал филми кӯтоҳметражи «Шукрона», ки аз ҷониби Ассотсиатсияи волидони кӯдакони имкониятхояшон маҳдуд (Душанбе) таҳия гардида, дар бораи духтараки навраси гирифтори бемории фалаҷи мағзи сар ҳикоят мекунад, ишғол намуд. «Духтарак аз синфи яқум ба мактаби таҳсилоти умумии муқаррарӣ меравад, гарчанде ки Консепсия оид ба таҳсилоти фарогир (инклюзивӣ) дар Ҷумҳурии Тоҷикистон танҳо соли 2012 қабул гардид. Дар филм ҳамчунин лаҳзаҳо аз фаъолияти Лигаи занони маъюби «Иштирок», ташкилоти волидони кӯдакони гирифтори бемории синдроми Даун «Сида» ба навор гирифта шудаанд, фикру ақидаҳои падару модарони кӯдакони маъюб дошта дар мавриди он, ки баъзе падару модарон кӯдакони маъюби худро дар хона аз дигарон пинҳон нигоҳ медоранд ва бо ин кори худ роҳи онҳоро ба ҷомеа баста мекунанд, садо медиҳанд, аз таҷрибаи худ нақл мекунанд, ки онҳо чӣ корҳоро анҷом медиҳанд, то ки кӯдаконашон дар муҳити муқаррарӣ ҳамгиро бошанд», - иброз менамояд С. Ҳакимзода.

Ҷойи сеюмро дар кинофестивал филми «Дар канори ту» соҳиб гардид, ки он аз ҷониби Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният бо дастгирии СММ-Занон таҳия шудааст. «Дар филм дар бораи духтари ҷавоне нақл карда мешавад, ки нуқсонии биноӣ дорад. Бо вучуди он, ки таҳсил кардан дар мактаби муқаррарӣ барои ӯ мушкил буд, ин ба ӯ барои минбаъд ба муваффақият ноил гардидан монеа нагардид. Вай орзӯ дошт ҳуқуқшинос шавад ва ба факултаи ҳуқуқ дохил шуд, зиёда аз ин ӯ таълимгоҳи олиро бо дипломи аъло (сурх) хатм кард. Ҳоло ӯ дар ташкилоти ҷамъиятии «Имконият» ҳамчун ҳуқуқшинос кор мекунад ва ба одамони гирифтори маъюбӣ кӯмак мерасонад имкониятҳои номаҳдуди худро санҷанд», - нақл кард С. Ҳакимзода.

Кинофестивали «Нигоҳи баробар» оид ба ҳаёти одамони гирифтори маъюбӣ дар Тоҷикистон бори аввал баргузор мегардад. Чорабинии мазкур аз ҷониби Иттиҳоди миллии ташкилотҳои волидони кӯдакони имкониятхояшон маҳдуд дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи лоиҳаи «Пешбурди ҳуқуқ ва манфиатҳои кӯдакони имкониятхояшон маҳдуд» бо дастгирии молиявии Институти «Ҷомеаи кушода» - Бунёди мусоидат дар Тоҷикистон, Барномаи шабакавии дастгирии таҳсилот Лондон/Будапешт созмон дода шуд.

Мақсади кинофестивал аз ҷалб намудани тавачҷӯҳи аҳли ҷомеа тавассути намоиши филмҳои кӯтоҳметраж ва роликҳо ба проблемаҳои, ки одамони имкониятхояшон маҳдуд бо онҳо рӯ ба рӯ мешаванд, нишон додани иқтидори ғании одамони гирифтори маъюбӣ, гуногунии мафиат ва имкониятҳои онҳо иборат буд.

Дар кинофестивал филмҳои худро дар бораи ҳаёти кӯдакон ва одамони гирифтори маъюбӣ ҳамчунин таҳиягарон аз Қирғизистон, Қазоқистон, Федератсияи Россия ва Эрон пешниҳод намуданд.

Ҷоизаи Идораи ҳуқуқи инсон «Беҳтарин ҳимоятгари ҳуқуқи сол» дар соли 2013:

Ҷоизаи «Беҳтарин ҳимоятгари ҳуқуқи сол» аз ҷониби Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният дар соли 2013 ба ҳимоятгари маъруфи ҳуқуқ, директори ташкилоти ҷамъиятии «Перспектива+» Ойниҳол Бобоназарова супурда шуд.

«Ин унвон ба зиммаи ман масъулияти бузургро дар амри пешбурди ҳуқуқи инсон дар Тоҷикистон воғузур менамояд», - изҳор намуд Бобоназарова, ҳайкалчаи рамзи ҳимоятгари ҳуқуқи инсон дар даст.

Ҷоизаи «Барои саҳми махсуси ташкилот дар пешбурди ҳуқуқи инсон» дар ин сол насиби Ассотсиатсияи ҳуқуқшиносони Помир ва ҷоизаи «Барои мавқеи фаъоли шаҳрвандӣ дар журналистика» бошад – насиби журналист Анора Саркорова гардид.

Ғайр аз ин, адвокати Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният Гулчеҳра Холматова, ки дар ин сол ду парвандаро ба муқобили Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба пардохти ҷубронпулӣ барои зарари маънавӣ ва моддӣ бурд кард, – сухан дар бораи парвандаҳои қурбониёни шиканча Сафаралӣ Сангов ва Баҳромиддин Шодиев меравад, бо ҷоизаи алоҳида сарфароз гардонида шуд.

«Мақсади асосӣ аз супурдани ҷоизаи мазкур ҳавасмандгардонии ҳимоятгарони ҳуқуқ ва ташкилотҳои ҳомии ҳуқуқ дар кори вазнини онҳо мебошад. Ба ақидаи мо дар ин сол аз ҳама беҳтаринҳо интиҳоб карда шуданд», - изҳор намуд намояндаи Идораи ҳуқуқ Таҳмина Ҷураева.

Аз соли 2009 инҷониб, Ташкилоти ҷамъиятии «Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният» ҷоизаи ҳарсолаи «Беҳтарин ҳимоятгари ҳуқуқи сол»-ро эълон менамояд. Барадаи ҷоизаи «Беҳтарин ҳимоятгари ҳуқуқи сол» метавонад олим, арбоби сиёсӣ ё ҷамъиятӣ, журналист, ҳуқуқшинос, намояндаи ташкилоти ҷамъиятии ҳифзи ҳуқуқ ва мақомоти давлатӣ бошад.

Барандагони ҷоизаҳоро кумитаи махсус, ки дар ҳайати он ба сифати довар намояндагони ташкилотҳои байналмилалӣ ва як намоянда аз Идораи ҳуқуқи инсон шомиланд, муайян мекунад. Ҳар як намоянда метавонад як-ду номзадро, ки аз ҷониби ҳайати доварон баррасӣ мегарданд, пешниҳод намояд. Баранда тариқи овоздиҳӣ интиҳоб карда мешавад.

Стратегияи мубориза бар зидди шиканча дар Тоҷикистон:

Ҳамоиши «Ба шиканча «Нест Бод!» мегӯем»

25 июни соли 2013, дар арафаи Рӯзи байналмилалии ҳимояи ҷабрдидагони шиканча, аз ҷониби ТҶ «Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният», бо дастгирии Созмони байналмилалии Amnesty International ҳамоиши «Ба шиканча «Нест Бод!» мегӯем» баргузур карда шуд.

Дар чорчӯбаи ҳамоиш намоишгоҳи акҳо доир карда шуд, ки дар он нӯҳ ҳикоя дар аксҳо пешкаш гардиданд. Дар заминаи шаштои онҳо парвандаҳои пурсадои Ҳамзали Икромзода, Хуршед Бобокалонов, Баҳромиддин Шодиев, Сафарали Сангов, Исмоил Бачаҷонов ва Дилшодбек Муродов, ки ҳангоми боздошт ё дар ҳабс будан ҳалок шудаанд, қарор гирифтанд.

Се силсилааксҳои дигарро шарикони Идораи ҳуқуқи инсон аз Қирғизистон, Қазоқистон ва Туркманистон пешниҳод карда буданд, ки онҳо сарнавиштҳои мушобеҳро инъикос менамоянд.

Хусусияти хоси намоишгоҳи аксҳо аз он иборат буд, ки он ба мардонагӣ ва истодагарию хешовандоне, ки наздикони худро дар натиҷаи бераҳмӣ ва шиканча аз ҷониби мансабдорон аз даст додаанд, бахшида шудааст. Бо вучуди монеаҳои сершумор ва интизориҳои зиёд, онҳо ба адолат боварӣ доранд ва ба ҷазои қонунӣ гирифтани шахсони гунаҳгор ноил мегарданд.

Қисмати дуҷуми ҳамоиш – муаррифии китоби ҳуҷҷати «Чанд ҳаёти сӯзонидашуда, ҷонҳои рабудашуда» буд, ки дар он дар бораи ҳашт ҳикояи воқеии қурбониёни шиканча ва рафтори бераҳмона дар Тоҷикистон нақл карда мешавад. Дар китоб хотираҳои хешовандон дар бораи писарон ва шавҳарони худ, ки таҳти зӯроварӣ ва истибдоди сохторҳои ҳифзи ҳуқуқ қарор гирифта буданд, гирд оварда шудаанд. Китоб ба се забон – русӣ, тоҷикӣ ва англисӣ нашр шудааст.

Ба ҳамоиши бахшида ба Рӯзи байналмилалии ҳифзи ҷабрдидагони шиканча ташкилоту созмонҳои аъзои Иттиҳоди ташкилотҳои ғайриҳукуматию зидди шиканчаи Тоҷикистон ҳамроҳ шуданд. Дар толори конференсияи «Маркази VEFA», ки дар он ҷо намоишгоҳи аксҳо баргузор карда шуд, ду нафар ҳуқуқшиноси Иттиҳод ба ширкаткунандагон доир ба масъалаҳои пешгирии шиканча ва муносибати бераҳмона маслиҳатҳои ҳуқуқии ройгон доданд.

Рӯзи байналмилалии дастгирии ҷабрдидагони шиканча соли 1997 аз ҷониби Ассамблеяи Генералии Созмони Милали Муттаҳид муқаррар карда шуд. Мутобиқи Конвенсияи зидди шиканча ва дигар намудҳои муносибат ва ҷазои бераҳмона, ғайриинсонӣ ё таҳқиркунандаи шаъну шараф, инчунин дигар шартномаҳои байналмилалии баимзорасонидаи Тоҷикистон, шиканча дарду азоби саҳте мебошад, ки аз ҷониби шахсони мансабдори давлатӣ ғайриқонунӣ бо мақсади гирифтани баёноти иқроршавӣ ба шахрвандон расонида шудааст.

Парвандаҳои стратегӣ оид ба шиканчаҳо:

ИКРОМЗОДА ҲАМЗА

20 сентябри соли 2012 дар натиҷаи шиканча маҳкумшуда Икромзода Ҳамзали соли таваллудаш 1985, ки барои қаблан содир кардани ҷиноят (аз рӯи моддаҳои 249 қ. 4, 250 қ. 4 ва 195 қ. 2 Кодекси ҷиноятӣи Ҷумҳурии Тоҷикистон) дар колонияи 3/1 РМИМ Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон адои ҷазо менамуд, ҳалок шуд.

Дар ҷараёни сӯхбат дар деҳаи Хирманаки ноҳияи Ҳисор, модари Икромзода Ҳамзаи ҳалокшуда ва хешовандони ӯ гуфтанд, ки ин ҷиноятро шахсони мансабдори колонияи ислоҳӣ содир кардаанд. Сабаб он будааст, ки кормандони муассисаи ислоҳӣ ҳамеша аз маҳкумшудагон ва хешовандони онҳо пул меситониданд, инчунин як рӯз пештар аз ҳалокати Икромзода байни маҳбусон ва кормандони колония ҷанҷол рӯй додааст. Дар бадани Икромзода пайи захмҳои ҷисмонӣ, аз он ҷумла ҷойҳои сӯхтагӣ дар қисмати қабурғаҳо, тахтапушт, гардан, гематомаҳо дар тахтапушт ва дар пойҳо, захмҳои дар сар возеҳ дида мешаванд.

Ба гуфтаи хешовандон, экспертизаи тиббии судӣ аз ҷониби эксперт Бобоназарова Маъмура дар рӯзи марги Икромзода Ҳ., яъне 20 сентябри соли 2012 гузаронида шудааст, вале хешовандон барои иштирок кардан ҳангоми чок кардани ҷасад роҳ дода нашудаанд.

25 сентябри соли 2012 муовини Сарраёсати иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ Баҳром Абдулҳақов дар мусоҳиба бо Агентии иттилоотии «Азия плюс» ҳалокати Икромзодаро шарҳ дода, гуфт, ки шомӣ 20 сентябр корманди колония, ки доимо утоқҳои (камераҳои) маҳбусонро аз назар мегузаронад, Икромзодаро дар панҷараҳои болои дар бо куртаи худ овозонидашуда мебинад. Корманди колония фавран бонги хатар мезанад, ва ба ҷойи ҳодиса кормандони Сарраёсати иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ, кормандони тиббӣ, маъмурияти колония ва кормандони прокуратура ҳозир шуданд ва барои наҷот додани ӯ тамоми чораҳои имконпазирро андешиданд. Аз он ҷумла, тавре ки Абдулҳақов баён намуд, бо тавсияи духтурон, ба бадани маҳкумшуда аз ҳама тарафҳо, аз ҷумла қисмати зери бағал, зонуҳо, сар, баклажкаҳои оби гарм гузоштанд. Ҳамин тариқ, духтурон барои наҷоти ҳаёти ӯ қариб ду соат мубориза бурданд. Вақте ки набз қатъ гардид, духтурон кӯшиш карданд, ӯро бо ёрии истифодаи электрошок се маротиба дар қисмати дил дар қафаси сина ба ҳаёт баргардонанд. Абдулҳақов зикр намуд, ки пайҳои дар қисмати қафаси сина буда, ин ҳамон пайҳое мебошанд аз электрошок мондаанд.

Аз ҷониби адвокат ариза ба Прокуратура оид ба назорати иҷроӣ қонунҳо дар муассисаҳои ислоҳии Ҷумҳурии Тоҷикистон, шикоятномаҳо ба Прокуратураи генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ВКД Ҷумҳурии Тоҷикистон бо талаби гузаронидани тафтишоти дақиқ, мустақил, беғаразона ва ба ҷавобгарӣ кашидани гунаҳгорон пешниҳод карда шудаанд.

1 октябри соли 2012 аз рӯи далели марги Икромзода Ҳ. парвандаи ҷиноятӣ оғоз карда шудааст.

3 октябри соли 2012 адвокат бо яке аз шоҳидони ҳалокати Икромзода Ҳ., ки дар колонияи 3/1 СИҶҶ Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон адои ҷазо менамояд, мулоқот намуд. Ба гуфтаи хешовандон, маҳкумшудаи мазкур яке аз шоҳидони сершуморе мебошад, ки чӣ тавр як рӯз пеш аз марги Икромзода Ҳ., кормандони колония Икромзодаро барои ҷанҷоли байни ӯ ва кормандони колония рӯйдода бераҳмона лату кӯб намуда, ӯро дар изолятори (тавқиғоҳи) ҷаримавай (ШИЗО) ҷойгир карданд ва таҳқиру лату кӯби ӯро дар он ҷо идома доданд. Вале ба адвокат муяссар нагардид, ки аз шоҳид ягон

иттилоотеро ба даст орад, зеро сӯҳбат дар ҳузури кормандони колония ва Сарраёсати иҷроии қазои ҷиноятӣ сураат гирифт. Хоҳиши адвокат дар хусуси ӯро танҳо мондан бо шахси ҳимоятшаванда рад карда шуд.

6 ноябр нисбати се нафар корманди оперативии колонияи ислоҳӣ аз рӯи моддаи 316 Кодекси ҷиноятӣи Ҷумҳурии Тоҷикистон парвандаи ҷиноятӣ оғоз карда шуд. Дархостҳо дар хусуси пурсиши шоҳидони иловагӣ пешниҳод карда шудаанд. Нисбати самарабахш набудани тафтишот чандин маротиба шикоятномаҳо пешниҳод карда шуданд. Сардори колонияи ислоҳӣи ЯС 3/1 аз кор озод карда нашудааст, вазифаи пештараро ишғол мекунад. Ба корманди оперативии колонияи ислоҳӣ Исмоилов М. аз рӯи моддаи 316 қисми 3 Кодекси ҷиноятӣи Ҷумҳурии Тоҷикистон айбнома пешниҳод карда шудааст. 29 майи соли 2013 бо ҳукми суди ноҳияи Исмоили Сомонӣи ш. Душанбе Исмоилов М. аз рӯи моддаи 316 қисми 3 КҶ гунаҳгор доништа шуд ва ба мӯҳлати 5 солу 6 моҳ бо адои ҷазо дар колонияи ислоҳӣи дорои низоми пурзӯр аз озодӣ маҳрум карда шуд. Шикояти кассатсионӣ аз ҷониби айбдоршаванда ба коллегияи суди шаҳрӣ пешниҳодгардида дар мавриди бекор кардани ҳукм қоненъ карда нашуд. Нисбати дигарон бошад – сардори колонияи ислоҳӣ Тоштемиров Р., кормандони қисми оперативии колония Сафаров Ш. ва Афғонов Н., ки аз рӯи моддаи 322 КҶ Ҷумҳурии Тоҷикистон ба онҳо айбнома пешниҳод шудааст, тафтишот идома дорад.

БОБОКАЛОНОВ ХУРШЕД

27 июни соли 2009, тақрибан соатҳои 22.30-23.00 дар хиёбони Рӯдакии шаҳри Душанбе Бобокалонов Хуршедро кормандони милитсия «барои муқовимат нишон додан ба кормандони милитсия ва барои гузаронидани экспертизаи (ташхиси) наркологӣ ҷиҳати муайян кардани ҳолати мастӣ аз машрубот» дастгир карда, ба мошини милитсия мешинонданд ва ба ШҚД-и ноҳияи Исмоили Сомонӣ мебаранд. Вақте ки ба ҳавлии ШҚД-и ноҳияи И. Сино даромада, дари оқибӣ мошинро мекушоянд, Бобокалонов Хуршедро мурда мебинанд.

Мувофиқи натиҷаҳои экспертизаи тиббии судӣ, ҳалокати Бобокалонов Х. бар асари асфиксияи механикӣ дар натиҷаи баста шудани роҳҳои нафас аз моеъи қай фаро расидааст, дар ин бора мавҷудияти моеъи қай дар роҳҳои нафас, эмфиземаи шадиди шуш ва дил (доғи Тардие), яқбора аз хун пур шудани узвҳои дарунӣ, камхунӣи испурч, доғҳои зиёди ҷасад шаҳодат медиҳанд.

Ҳамчунин экспертиза ҷароҳатҳои зерини ҷисмониро ошкор намуд: ҷойҳои харошидагӣ дар қисмати ҳар ду зону ва бандҳои зону, қисмати пушти панҷаи дасти рост, қисмати пешонӣ аз тарафи чап, қисмати хобаки сар аз тарафи рост. Хислати ҷароҳатҳои рӯи ҷойҳои харошидагӣ намнок буда, асос медиҳад чунин шуморида шавад, ки онҳо бар асари амали предметҳои кунд андаке пеш аз марг ба вучуд омадаанд.

6 июли соли 2009 прокуратураи ноҳияи И. Сино аз рӯи моддаи 108 қ. 2 Кодекси ҷиноятӣи Ҷумҳурии Тоҷикистон парвандаи ҷиноятӣ оғоз намуда буд. 5 сентябри соли 2009 бо қарори муфаттиш парвандаи

ҷиноятӣ қатъ карда шуд. 20 октябри соли 2009 парвандаи ҷиноятӣ дубора оғоз карда шуд ва 5 ноябри соли 2009 парвандаи ҷиноятӣ бо қарори муфаттиш бори дигар бинобар муқаррар карда нашудани шахсони ба марги Бобокалолов Х. гунаҳгор қатъ карда шуд.

Аз ҷониби адвокатҳои модари Бобокалонов, аз моҳи апрел сар карда, то моҳи ноябри соли 2011 шикоятномаҳои сершуморе ба Прокуратураи генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод карда шуданд, баъд аз ин, 19 ноябри соли 2011 парвандаи ҷиноятӣ аз рӯи ҳамон модда оғоз карда шуд, ва муфаттиши Прокуратураи генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон тафтиши пешакиро идома дод.

28-29 апрели соли 2011 аз ҷониби адвокатҳо дархост дар хусуси гузаронидани экспертизаи такрорӣ комиссияи, муқоисавии натиҷаҳои экспертизаҳои пешина барои муайян кардани ихтилофот дар натиҷаҳо ва хулосаҳои экспертҳо (коршиносон) дар робита бо далели марги Бобокалонов Х. бо ҷалби коршиносони (экспертҳои) мустақил пешниҳод карда шуд.

Моҳи июни соли 2012 бо иштироки ҷавононе, ки ҳамон шаб ҳамроҳи ӯ буданд, равани (озмоиши) тафтишотӣ гузаронида шуд. Пайдо кардани ҳамон мошини милитсияе, ки Бобокалоновро дар рӯзи маргаш дар он шинонда бурда буданд, низ муяссар гардид.

Моҳи августи соли 2012 натиҷаҳои экспертизаи тиббии судӣ аллакай тайёр буданд, вале тарафи ҷимояи ҷабрдида ҳеҷ наметавонист бо натиҷаҳои экспертиза шинос шавад. Ба дархостҳои сершумор дар хусуси шинос кардан бо натиҷаҳои экспертиза, дар мақомоти ҳифзи ҳуқуқ мегуфтанд, ки муфаттиш ба сафари хизматӣ равон карда шудааст, баъди бозгаштани ӯ, тарафи ҷабрдида ва ҷимоятгари ӯ бо натиҷаҳои экспертиза шинос карда мешаванд. Ҳамин тариқ, адвокат ва модари Бобокалонов Х. қариб ду моҳ натавонидаанд бо натиҷаҳои экспертиза шинос шаванд.

Баъди он, ки ниҳоят, бо натиҷаҳои экспертиза шинос шудан муяссар гардид, шикоятнома барои гузаронидани экспертизаи такрорӣ пешниҳод карда шуд. Шикоятнома қонеъ гардонида нашудааст. Муфаттиш дар хусуси қатъ кардани парвандаи ҷиноятӣ бо ҳамон асосҳои пештара, яъне муқаррар карда нашудани шахсони ба марги Бобокалонов Х. гунаҳгор буда қарор қабул намуд. Дар ҳоли ҳозир нисбати бекор кардани қарори дар боло зикргардида ба Прокуратураи генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон шикоятнома пешниҳод карда шудааст.

САНГОВ САФАРАЛӢ

Сафаралӣ Сангови 37-сола 5 март соли 2011 дар Маркази миллии тиббии «Қараболо», пас аз чор рӯзи баъди аз Шӯъбаи корҳои дохилии №1 ноҳияи Синои ш. Душанбе дар ҳолати беҳӯшӣ ва бо ҷароҳатҳои сершумори ҷисмонӣ ба он ҷо оварда шуданаш ҳалок шуд.

Тибқи суханони ҳамсари Сафаралӣ Сангов, тахминан қарибии нисфирӯзӣ 1 март якчанд нафар дар либоси расмӣ ба ҳавлии хонаи онҳо зада даромада, Сафаралӣ Санговро лату кӯб карданд. Онҳо бе пешниҳод кардани амри хаттӣ на барои кофтуков ва на барои дастгир

кардан, Сафаралӣ Санговро кофтукови шахсӣ карданд. Аз ӯ ягон чизе пайдо накарданд, ба ӯ дастбанд баста, зӯран ӯро ба мошин шинонда бурданд. Тавре ки тасдиқ мегардад, баъзе хешовандони ӯ, ки шоҳиди лату кӯб буданд, аз ҷумла кӯдакон ва зани ҳомилаи дар батнаш тифли чормоҳа буда низ лату кӯб карда шуданд. Ҳамсоиягон ва кормандони мағозаи дар шафати хона ҷойгирбуда низ чи тавр лату кӯб кардани одамонро дидаанд.

Баъдтар хешовандон хабар ёфтанд, ки Сафаралӣ Санговро кормандони Шӯъбаи корҳои дохилии №1 ноҳияи Сино ба ҳабс гирифта будаанд, ки аввал ӯро ба шӯъбаи ноҳиявӣ, баъд ба Маркази миллии тиббии «Қараболо»-и ш. Душанбе бурдаанд.

Худи ҳамон рӯз хешовандони Сафаралӣ Сангов ба беморхона омаданд, вале ӯ аллакай дар ҳолати иғмо (беҳӯшӣ) дар шӯъбаи наҷотдиҳӣ (реаниматсия) қарор дошт. Онҳо тасодуфан гуфтугӯи кормандони тиббиро дар бораи ҷойҳои сершумори шикастаи бадани Сафаралӣ Сангов, аз ҷумла шикастани сутунмӯҳра, банди буғуму кос ва бинии ӯ шуниданд. Хабар паҳн шуда буд, ки яке аз духтурон истифодаи аз ҳад зиёди маводи нашъаро ёдовар шудааст, вале, баъдан таҷзияи хун, тибқи маълумотҳои вучуддошта, мавҷудияти моддаҳои нашъаро ошкор накард.

Ҳамсари Сафаралӣ Сангов зикр намуд, ки 1 март соли 2011 дар беморхона ӯ ва боз як хеши онҳо гуфтугӯи кормандони милитсияро, ки дар лату кӯб ҳангоми ба ҳабс гирифтани иштирок доштанд ва онҳо ин милисаҳоро шинохтанд, шуниданд. Ин кормандони милитсия, тафсилоти лату кӯб кардани Сафаралӣ Санговро муҳокима мекарданд.

5 март соли 2011, вақте ки хешовандон ба беморхона омаданд, кормандони тиббӣ ба онҳо хабар доданд, ки Сафаралӣ Сангов саҳарӣ вафот кард. Хешовандон хоҳиш карданд, ки ҷасади ӯро бубинанд, вале кормандони милитсияи дар он ҷо ҳузурдошта пеши роҳи даромадгоҳ ба палатаи терапияи интенсивиро гирифта, бо истифода аз баромадгоҳи дигар ҷасади Санговро ба мурдахона (морг) бурданд. Баъдтар худи ҳамон рӯз ҷасади Сафаралӣ Санговро ба хешовандон доданд, онҳо ӯро дафн карданд.

11 март соли 2011 ҳамсари Сафаралӣ Сангов шаҳодатномаи аз ҷониби Маркази ҷумҳуриявӣ ташхиси тиббии судии Вазорати тандурустӣ додашударо, ки дар он санаи ҳамон рӯз гузошта шуда буд, гирифт. Дар шаҳодатнома сабаби вафот осеби мағзи сар зикр карда шуда буд. Хулоса дар асоси экспертизаи тиббии судие, ки дар мурдахона (морг) гузаронида шуда буд, дода шудааст.

12 март соли 2011 Прокуратураи генералӣ ҳамсари Сафаралӣ Санговро дар бораи он хабардор намуд, ки прокуратураи ноҳияи Сино аз рӯи далели марги шавҳари ӯ парвандаи ҷиноятӣ оғоз намудааст. Вале, ягон нафар аз шоҳидоне, ки ҳангоми ба ҳабс гирифта шудани Сангов 1 март соли 2011 ҳузур доштанд, то ба ҳол барои додани баёноти шоҳидӣ даъват карда нашудаанд.

Аз ҷониби адвокат ба Прокуратураи генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон шикоятнома нисбати амалҳои ғайриқонунии кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ пешниҳод карда шуда буд.

18 марти соли 2011 аз ҷониби адвокат дархостҳо дар хусуси шинос шудан бо қарор дар бораи ба сифати ҷабрдида ҷалб намудан ва шинос кардан бо хулосаи экспертизаи тиббии судӣ пешниҳод карда шуданд. Қонеъ гардонидани дархост, бо истинод ба он, ки адвокат ва хешовандон баъди ба анҷом расидани тафтишот ба ҳамаи маводҳо шинос карда мешаванд, рад карда шуд. Танҳо 17 майи соли 2011, адвокат бо маводҳои парвандаи ҷиноятӣ оид ба айбдоркунии Ёқубов А. ва дигарон аз рӯи моддаи 322 (хунукназарӣ) Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар марги Сангов айбдор карда мешаванд, инчунин бо натиҷаҳои экспертизаи тиббии судӣ шинос карда шуд.

6 апрели соли 2011 аз ҷониби адвокат шикоятнома пешниҳод карда шуд, ки дар он низ ба Прокуратураи генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон супурдани тафтиши минбаъдаи парвандаи ҷиноятӣ талаб карда мешуд. Шикоят фавран қонеъ гардонидани шуд, вале парванда аз ихтиёри Прокуратураи ноҳияи Сино ба ихтиёри Прокуратураи шаҳри Душанбе супурда шуд.

Минбаъд аз ҷониби адвокат дархостҳо дар хусуси гузаронидани экспертизаи такрорӣ комиссияӣ, оид ба гузаронидани амалҳои тафтишоти иловагӣ ва ғайра пешниҳод карда шуданд. Ба дархостҳои пешниҳодшуда ҷавобҳо гирифта нашуданд.

2 июни соли 2011 муурофияи судӣ аз рӯи парвандаи мазкур оғоз гардид. 17 июни соли 2011 ҳукми суд дар бораи таъин намудани экспертизаи тиббии судии иловагии такрорӣ бароварда шуд. Бинобар ин, муҳокимаи судӣ аз рӯи парвандаи мазкур то гирифтани хулосаи экспертиза боздошта шуд.

14 сентябри соли 2011 аз ҷониби суди ноҳияи Сино шаҳри Душанбе ҳукм дар бораи ба прокуратураи шаҳри Душанбе барои тафтишоти иловагӣ фиристодани маводҳои парвандаи ҷиноятӣ бароварда шуд.

16 июли соли 2012 муфаттиши прокуратураи шаҳри Душанбе дар бораи қатъ кардани парвандаи ҷиноятӣ нисбати А. Ёқубов ва К. Ҳасанов аз рӯи моддаи 27 қ. 1 бо татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи бахшиши ҷазо» қарор қабул кард.

Нисбати бекор кардани қарори дар боло зикргардидаи муфаттиш ба Прокуратураи генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон аризаи шикоятӣ пешниҳод карда шуд. Баъди он, ки шикоятнома қонеъ гардонидани нашуд, аризаи шикоятӣ дар хусуси бекор кардани қарор ба суди ноҳияи Сино равон карда шуд.

Аз ҷониби ҳамсари Сангов С. бо кӯмаки адвокати пешниҳоднамудаи Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният Г. Холматова ба суди ноҳияи Сино аризаи даъвогӣ дар бораи ҷуброн намудани зарари моддӣ ва маънавӣ пешниҳод карда шуд. Дар натиҷа, 5 марти соли 2013 суд дар бораи аз ҷониби Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷуброн карда шудани зарари моддӣ ва маънавӣ ба ҳамсари Сангов С. ба андозаи 46 ҳазору 500 сомонӣ қарор қабул намуд.

Аз ҷониби ҷавобгар ба коллегияи судии суди шаҳри Душанбе шикояти кассатсионӣ пешниҳод карда шуда буд.

30 майи соли 2013 бо таъиноти коллегияи судии суди шаҳри Душанбе қарори суди ноҳияи Сино бетағйир гузошта шуд, шикоятӣ кассатсионӣ бошад, қонеъ гардонида нашуд.

1 июли соли 2013 дар суди ноҳияи Синои шаҳри Душанбе аз рӯи қарори дар боло зикргардидаи суд истеҳсолоти иҷро оғоз гардид, варақаи иҷро оид ба ситонидани маблағ дар ҳаҷми 45 ҳазору 500 сомонӣ аз ҷавобгар – Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиб дода шуд. Варақаи иҷро дар дасти судиҷрочӣ барои иҷро қарор дорад. Нисбати амали судиҷрочӣ шикоятнома пешниҳод карда шудааст. Дар мавриди ба иҷро нарасонидани варақаи иҷро бо вазири корҳои дохилӣ мусоҳиба анҷом гирифт. Раванди иҷро идома дорад.

ШОДИЕВ БАҲРОМИДДИН

13-14 октябри соли 2011, се нафар дар либоси муқаррарӣ, тахминан кормандони милитсия, ҳамроҳ бо корманди милитсия қитъа, Баҳромиддин Шодиеви 28-соларо дар даромадгоҳи хонаашон дастгир карда, дастонашро тофта, зӯран ба мошин шинонданд ва ўро ба ШҚД-и ноҳияи Шоҳмансури шаҳри Душанбе бурданд. Шодиев муддати 3 шабонарӯз дар шӯъбаи корҳои дохилӣ қарор дошт, ҳешовандонро ба назди ў роҳ наредоданд. 20 октябри соли 2011 Шодиев дар ҳолати беҳӯшӣ ба шӯъбаи наҷотдиҳии Маркази миллии тиббӣ оварда шуд. Амалиёти фаврии ҷарроҳӣ ва розигии ҳешовандони Шодиев Б. ба гузаронидани чунин ҷарроҳӣ зарур буд. Кормандони милитсия маҷбур буданд ба модари Шодиев Б. хабар диҳанд, ки ў дар беморхона дар ҳолати вазнин қарор дорад.

Баъди дӯ рӯз пас аз амалияти ҷарроҳӣ писари ў ба ҳӯш омад ва ў ба палатаи умумӣ таҳти назорати корманди милитсия гузаронида шуд. Баъди ба ҳӯш омадан, Шодиев ба модараш гуфтааст, ки ўро кормандони милитсия бераҳмона лату кӯб карда, маҷбур намудаанд, ки гуноҳи ҷиноятхоро, ки ў содир накардааст, ба зиммаи худ гирад. Шодиев изҳор намудааст, ки барои садояшро касе нашунидан, даҳонашро бо скоч баста, ўро бо истифодаи ҷараёни барқ шиканҷа додаанд. Корманди милитсияи дар наздикӣ будае, ки сӯҳбати онҳоро гӯш мекард, баъди аз палата берун шудани модари Шодиев, пойафзолашро кашида, бо он ба даҳони Шодиев зада лабу даҳони ўро хуншор мекунад. Ў рӯзи дигар дар ин бора ба модар мегӯяд ва аз ў хоҳиш мекунад, ки ба назди ў ба палата наояд, зеро ўро «боз лату кӯб мекунад». Шодиев қариб дар ҳолати беҳӯшӣ тавонистааст шунавад, ки чӣ тавр кормандони милитсияи ШҚД байни худ маслиҳат кардаанд, ки агар воқеае рӯй диҳад, мегӯянд, ки дастгиршуда дар натиҷаи худро аз ошӯнаи дуҷуми бинои ШҚД партофтан маҷрӯҳ шуд. 30 октябри соли 2011 Шодиев дигар ба ҳӯш наомада, дар беморхона вафот мекунад.

Бо қарори прокурори ноҳияи Шоҳмансур 4 ноябри соли 2011 нисбати Додов А. ва дигарон аз рӯи моддаи 322 (хунукназарӣ) қ. 2 Кодекси ҷиноятӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон парвандаи ҷиноятӣ оғоз карда шуд.

4 ноябри соли 2011 се корманди ШҚД-и ноҳияи Шоҳмансур Иноятов А., Муродов Д. ва Ҳотамова С. тибқи натиҷаҳои тафтишоти дохилии ВҚД бинобар ҳалокати Б. Шодиеви дастгиршуда аз қор озод карда шуданд. Ҳамчунин муовини сардори ШҚД, подполковники милитсия И. Каримов аз мансаби ишғолнамуда сабуқдӯш карда шуд. Ба сардори ШҚД-и ноҳияи Шоҳмансур Одинаев С. ва сардори шӯъбаи тафтишотии ШҚД-и ноҳия Назаров А. танбеҳи қатъӣ эълон карда шуд.

1 декабри соли 2011 ба муфаттиши прокуратураи ноҳияи Шоҳмансури шаҳри Душанбе дар хусуси ба моддаи 316 қ. 3 Кодекси ҷиноятӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон мансуб донишҷуи амалҳои гумонбаршудагон Додов А., Иноятов А. ва Муродов Д. дархост пешниҳод карда шуд. Дархост қонеъ гардонидани нашуд.

17 феввали соли 2012 аз рӯи парвандаи ҷиноятӣ мазкур дар суди ноҳияи Шоҳмансур муҳокимаи судӣ оғоз гардид. 29 феввали соли 2012 аз ҷониби суд ҳукм дар бораи барои тафтиши иловагӣ ба прокуратураи ноҳияи Шоҳмансури шаҳри Душанбе фиристодани парвандаи ҷиноятӣ бароварда шуд. Дар айнаи ҳол, тарафи айбдоркунанда аз суд дархост намуд, ки судшаванда маҳкум карда шуда, ба ӯ дар намуди маҳрумият аз озодӣ ба муҳлати 2 сол ҷазо дода шавад.

17 феввали соли 2012 қабл аз оғози маҷлиси суд аризаи даъвогӣ дар хусуси ҷуброн намудани зиёни дар натиҷаи содир кардани ҷиноят расонидашуда пешниҳод карда шуд. Ба сифати ҷавобгар Вазорати қорҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷалб карда шуд.

28 сентябри соли 2012 бо қарори муфаттиш қисматҳои маводҳои парвандаи ҷиноятӣ нисбати Иноятов А., Муродов Д. ва Ҳотамова С., ки тибқи тафтишоти пешакӣ ба онҳо аз рӯи моддаи 322 қ. 2 КҶ Ҷумҳурии Тоҷикистон ва моддаи 27 қ. 1 Кодекси муҳофизати ҷиноятӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон айбдорӣ пешниҳод карда шуда буд, бинобар дар амалҳои онҳо вуҷуд надоштани таркиби ҷиноят қатъ карда шуданд. Дар хусуси бекор кардани қарори муфаттиш дар қисмати қатъ кардани маводҳои парвандаи ҷиноятӣ нисбати Иноятов А., Муродов Д. ва Ҳотамова С. ба прокуратураи шаҳри Душанбе шикоятнома пешниҳод карда шуд. Шикоятнома қонеъ гардонидани нашуд. Ҳоло ба Прокуратураи генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон нисбати бекор кардани қарори дар боло зикргардида шикоятнома пешниҳод карда шудааст. Муҳофизати судӣ идома дорад.

Ба суд танҳо парвандаи ҷиноятӣ нисбати муфаттиш Додов А. аз рӯи моддаи 322 КҶ Ҷумҳурии Тоҷикистон фиристода шудааст. Бо ҳукми суд аз 11 феввали соли 2013 собиқ муфаттиши ШҚД-и ноҳияи Шоҳмансури шаҳри Душанбе Додов А. аз рӯи моддаи 322 қ. 2 КҶ Ҷумҳурии Тоҷикистон барои содир кардани ҷиноят айбдор дониста шуд ва ба ӯ дар намуди маҳрумкунӣ аз озодӣ ба муҳлати 2 сол бо адои ҷазо дар колонияи ислоҳӣ ҷазо таъин карда шуд. Шикояти кассатсионии ба коллегияи судӣ барои бекор кардани ҳукми суд пешниҳодкардашуда қонеъ гардонидани нашуд ва ҳукми суди ноҳияи Шоҳмансури шаҳри Душанбе бетағйир гузошта шудааст.

Ғайр аз ин, аз номи модари Шодиев ба суд аризаи даъвогӣ нисбати ВҚД Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хусуси ҷуброн намудани зарарӣ маънавӣ ва моддӣ пешниҳод карда шуд.

18 ноябри соли 2013 аз ҷониби суди ноҳияи Исмоили Сомони шаҳри Душанбе қарор дар хусуси қисман қонеъ гардонидани талаботи даъвогии модари Шодиев Б. дар шакли пардохти 14 ҳазору 579 сомонию 30 дирам қабул карда шудааст. Вале прокуратураи ноҳияи И. Сомонӣ нисбати бекор кардани қарори дар боло зикргардидаи суд эътироз баён кард. Аз ҷониби адвокатҳо эътирознома таҳия гардида, ба суд раван карда шуд. 30 январи соли 2014 коллегияи кассатсионӣ баргузор гардид, ки тибқи натиҷаҳои он қарори суд бетағйир гузошта шуд, эътирози прокурор бошад, рад карда шуд.

IV. Чорабиниҳои асосӣ дар соли 2013:

- **26 июни соли 2013, дар Рӯзи байналмилалии ҳифзи ҷабрдидагони шиканча, дар Душанбе ҷамоиши «Ба шиканча «Нест Бод!» мегӯем» баргузор гардид. Созмондиҳандагон – Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният бо дастгирии ташкилоти байналмилалии Афви Байналмилалӣ (Amnesty International).** Мақсади асосии ҷамоиш бори дигар ҷалб намудани тавачҷӯҳи ҳукуматдорон ва ҷомеа ба проблемаи мазкур буд. Дар намоишгоҳи аксҳо саргузашти нӯҳ оила пешниҳод гардида буданд, ки онҳо барои он мубориза мебаранд, то ки ба бечазой барои шиканча ва дигар намудҳои муносибати бераҳмона дар Осиёи Марказӣ хотима бахшида шавад. Шаштои онҳо ба Тоҷикистон мансубанд – сарнавишти Ҳамзалӣ Икромзода, Хуршед Бобокалонов, Баҳромиддин Шодиев, Сафаралӣ Сангов, Исмоил Бачаҷонов ва Дилшодбек Муродов, ки Ҳангоми боздошт ё дар ҳабс будан ҳалок шудаанд. Сетои дигари онҳоро шарикони созмондиҳандагон аз Қирғизистон, Қазоқистон ва Туркманистон пешниҳод карданд. Намоишгоҳи аксҳои дар Тоҷикистон ва ҳамзамон дар Қазоқистон оғозгардида дар тӯли тобистони соли 2013 дар шаҳрҳо дар тамоми ҷаҳон идома дошт. Дар чорабинӣ аъзои Иттиҳоди ташкилотҳои ғайриҳукумати зидди шиканчаи Тоҷикистон, намояндагони идораи Омбудсмен, созмонҳои байналмилалӣ ва намояндагҳои дипломатӣ, инчунин хешовандони қурбониёни шиканча ва муносибати бераҳмона ширкат намуданд.
- **24 июли соли 2013 муаррифии натиҷаҳои мониторинги мустақили ҳодисаҳои соли 2012 Хоруғ, ки аз ҷониби ташкилотҳои ҳифзи ҳуқуқи кишвар, аз ҷумла ТҶ «Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният» анҷом дода шуда буд, баргузор гардид.** Мониторинг аз моҳи феврал то апрели соли 2013 гузаронида шуда буд ва таҳқиқоти масъалаҳои асосӣ дар соҳаи ҳуқуқи инсонро дар бар гирифт. Дар ҷараёни мониторинг мусоҳибаҳо бо намояндагони мақомоти ҳокимияти давлатӣ,

сокинони Хоруғ, аз ҷумла хешовандони ҳалокшудагон ва маҷруҳшудагон, инчунин намояндагони ҷомеаи шаҳрвандӣ (ташкилотҳои ғайриҳукумати, воситаҳои ахбори омма, ҳизбҳои сиёсӣ) доир карда шуданд.

- **Моҳи ноябри соли 2013 дар Душанбе мизи мудавар оид ба проблемаҳои маъҷубон, ки аз ҷониби ТҶ «Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният» ва ТҶ «Лигаи қонунҳои маъҷуби «Иштирок» созмон дода шуда буд, баргузор гардид.** Мақсад аз баргузор намудани мизи мудавар муҳокимаи натиҷаҳои мониторинги дар шаҳри Душанбе ва дар ноҳияҳои озмоишии вилояти Суғд гузаронидашудаи риояи ҳуқуқи шахсони гирифтори маъҷубӣ, ки шумораи онҳо дар кишвар 166 ҳазор нафарро ташкил медиҳад, ба меҳнати сазовор ва шуғл, инчунин муҳокимаи проблемаҳо ва монеаҳои садди роҳи батасвибрасонии Конвенсияи оид ба ҳуқуқи маъҷубони Созмони Милали Муттаҳид ва дурнамои баимзорасонӣ ва батасвибрасонии минбаъдаи Конвенсияи мазкур буд.

Зафар Аҳмадов, директори филиали дар Хучанд будаи Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният, натиҷаҳои мухтасари мониторинги «Риояи ҳуқуқи шахсони имкониятҳои маҳдуд дар Ҷумҳурии Тоҷикистон»-ро, ки дар ҷараёни се марҳилаи лоиҳа гузаронида шуда буд, пешниҳод намуд.

Мониторинг дар вилояти Суғд (дар маҷмӯъ 54 ҳазору 633 маъҷуб) гузаронида шуд. Марҳилаи охирин ҳамчунин шаҳри Душанберо фаро гирифт.

Дар маҷмӯъ 949 нафар маъҷубони синни аз 18 то 84-сола пурсида шуданд.

V. Наҳрияҳои асосӣ дар соли 2013:

Моҳи марти соли 2013 Ташкилоти ҷамъиятии «Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният» гузориши навбатии ҳарсолаи худро оид ба вазъи риояи ҳуқуқи инсон дар Тоҷикистон барои соли 2012 иштишор намуд. Дар гузориш вазъи риояи ҳуқуқи инсон дар соли 2012 тавсиф гардидааст, инчунин тавсияҳо оид ба беҳтарсозии вазъ дар ин самт пешниҳод шудаанд. Гузориш ба теъдоди 300 нусха бо дастгирии Фонди миллии дастгирии демократия (NED) интишор ва тариқи роӣгон дар байни ташкилоту муассисаҳои манфиатдор паҳн карда шуд. Ғайр аз ин, матни пурраи гузориши ҳарсола ба забонҳои русӣ ва англисӣ дар вебсайти Идораи ҳуқуқ www.bhr.tj ҷойгир карда шуд.

Ташкилоти ҷамъиятии «Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният» китоби ҳуҷҷатӣ-публиксистии «Чанд ҳаёти сӯзонидашуда, ҷонҳои рабудашуда»-ро таҳия ва интишор намуд. Китоб дар заминаи ҳашт ҳикояи воқеӣ дар бораи сарнавишти талхи қурбониёни шиканча ва зӯроварӣ дар кишвар, парвандаҳои пурсадо ва мушаввашкунанда асос ёфтааст. Китоби мазкур ба таъдоди 1 ҳазор

нусха бо дастгирии созмони байналмилалии Amnesty International чоп карда шуд.

Китобчаи кисагии «Ҳуқуқ ба ёрии ҳуқуқӣ оид ба масъалаҳои оилавӣ, манзилӣ ва иҷтимоӣ» дар шакли саволу ҷавобҳо барои табақаҳои осебпазири аҳоли. Китобча дар доираи лоиҳаи «Баробарӣ дар назди қонун: дастрасӣ ба адолати судӣ дар Осиёи Марказӣ» бо дастгирии молиявии Фонди Евразия ба Осиёи Марказӣ – Тоҷикистон ва Вазорати корҳои хориҷии Финляндия таҳия ва интишор карда шуд.

Китобчаи кисагии «Ҳуқуқ ба замин ва истифодаи замин» дар шакли саволу ҷавобҳо барои табақаҳои осебпазири аҳоли. Китобчаи мазкур дар доираи лоиҳаи «Баробарӣ дар назди қонун: дастрасӣ ба адолати судӣ дар Осиёи Марказӣ» бо дастгирии молиявии Фонди Евразия ба Осиёи Марказӣ – Тоҷикистон ва Вазорати корҳои хориҷии Финляндия таҳия ва интишор карда шуд.

Китобчаи кисагии «Ҳуқуқ ба иттилоот» дар шакли саволу ҷавобҳо барои журналистон ва намоёндагони воситаҳои ахбори омма. Китобчаи дар доираи лоиҳаи «Пешбурди стандартҳои байналмилалӣ дар соҳаи озодии изҳори ақида» бо дастгирии молиявии Сафорати ШМА дар Тоҷикистон таҳия ва интишор карда шуд.

Гузориши ташкилотҳои ғайриҳукуматӣ оид ба иҷрои Паймони байналҳалқӣ доир ба ҳуқуқи шахрвандӣ ва сиёсӣ аз ҷониби Ҷумҳурии Тоҷикистон. Нашрияи мазкур дар доираи лоиҳаи «Таҳияи гузориши алтернативӣ оид ба ҷараёни иҷрои Паймони байналҳалқӣ доир ба ҳуқуқи шахрвандӣ ва сиёсӣ аз ҷониби Ҷумҳурии Тоҷикистон» бо дастгирии молиявии Институти Ҷомеаи Кушода – Бунёди мусоидат дар Тоҷикистон (Бунёди Сорос) таҳия ва интишор карда шуд.

Тафсири даврии универсалӣ оид ба ҳуқуқи инсон, ки аз ҷониби ташкилотҳои ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия гардидааст. Нашрияи мазкур дар доираи лоиҳаи «Таҳия ва татбиқи Нақшаи миллии амалҳо оид ба татбиқи Тафсири Даврии Универсалӣ» бо дастгирии молиявии Институти Ҷомеаи Кушода – Бунёди мусоидат дар Тоҷикистон (Бунёди Сорос) таҳия ва интишор карда шуд.

Нақшаи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба татбиқи тавсияҳои давлатҳои аъзои Шӯрои Созмони Милали Муттаҳид дар робита бо Тафсири даврии универсалии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳуқуқи инсон барои солҳои 2013-2015». Нашрияи мазкур дар доираи лоиҳаи «Мусоидат ба иҷрои тавсияҳои Тафсири Даврии Универсалӣ» бо дастгирии молиявии Институти «Ҷомеаи Кушода» – Бунёди мусоидат дар Тоҷикистон (Бунёди Сорос) ва Агентии Швейтсария оид ба рушд ва ҳамкорӣ таҳия ва интишор карда шуд.

Ноҳияи И. Сомони

САНАДИ МУҚОИСАВӢ

онди пардохти андозҳо ба бучет

лар давраи аз 01.01.2013 то 24.12.2013

РМА: 020013257

РЯМ: 020013257

Номи пурираи Ташкилоти ҷамъиятии "Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи
андозеупораиша: қонуният"

Номи андозҳо	Бақия лар аввали давра (бақияпули-, изофапули-)		Маблағҳои ҳисобшуда		Маблағҳои пардохт гардаи		Маблағҳои аз бучет баргардонидашуда		Бақия лар охири давра (бақияпули-, изофапули-)	
	андоз	фонз ҷарима	андоз	фонз ҷарима	андоз	фонз ҷарима	андоз	фонз ҷарима	андоз	фонз ҷарима
Андози даромад аз шахсон воқеи	39 070	0	73 873	0	0	0	95 255	0	60 452	0
Андози иҷтимои гайрибучети	56 039	0	137 403	0	18 610	0	135 973	0	73 218	0
ҲАМАӢӢ:	95 108	0	211 276	0	18 610	0	231 228	0	133 669	0

Санаи тартиб додани санади муқоисавӣ: 24.12.2013

Сардори назироти андоз:

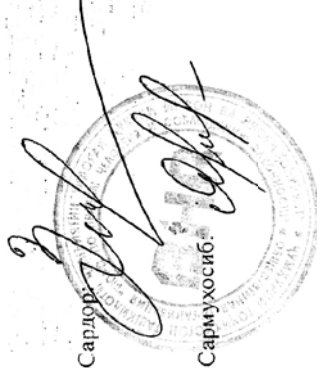
Нозир мутасадди бахсбигирини андозҳо:

Нозир мутасадди:

Шифосева Хатича

Шифосева Хатича

Зинатов Хайдар

Благодарим Институт «Открытое общество» (OSI-
Будапешт) за финансовое содействие в публикации
отчёта

BHR *Идораи ҳуқуқи Инсон ва
Ҷуоҷи Қонуният
Bureau of Human Rights and
Rule of Law
Бюро по правам человека и
соблюдению законности*

ОТЧЕТ О ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЗА 2013 ГОД

ДУШАНБЕ – 2014

Содержание отчета

Приветственное слово Директора организации

I. Общая информация об организации

- 1.8. Миссия организации
- 1.9. Структура организации
- 1.10. Руководящий и программный состав организации
- 1.11. Проектная деятельность
- 1.12. Партнеры организации
- 1.13. Стратегия организации
- 1.14. Бюджет организации за 2013 год

II. Программа «Доступ к правосудию»

- 2.2 Деятельность Центра правовой помощи

III. Программа «Мониторинг выполнения Республикой Таджикистан международно-правовых обязательств в области обеспечения прав человека»

- 3.2 Деятельность Информационно-аналитического Центра

IV. Основные мероприятия в 2013г.

V. Основные публикации в 2013 г.

Приветственное слово Директора организации Уважаемые коллеги!

Мы рады приветствовать вас на страницах отчета о деятельности Общественной организации «Бюро по правам человека и соблюдению законности».

Созданная в послевоенном Таджикистане, наша организация стремительно развивается, став одним из центров продвижения прав человека.

Несмотря на то, что время основания и осуществления деятельности нашей организации совпало с периодом политической и экономической нестабильности в стране, нам удалось встать на ноги, пережить кризис. Мы вышли на качественно новый уровень.

Теперь же перед нами открываются новые горизонты. Поэтапно осуществляется переход на оказание правовой помощи в специализированных областях (свобода от пыток, свобода слова, продвижение интересов лиц с ограниченными возможностями и т.д.), работа над повышением потенциала сотрудников организации, переход на качественно новый уровень в финансово-административной деятельности нашей организации и т.д. Неизменной остается лишь миссия организации и приверженность защите Прав человека.

И одним из новшеств в жизни нашей организации является публикация данного отчета о нашей деятельности.

Этот отчет представляет собой новый информационный продукт нашей организации. В отчете отражена вся деятельность, которая была проделана нашей организацией в течение 2013 года. В этом отчете вы сможете ознакомиться с миссией и целями организации, со структурой нашей организации, информацией о реализуемых нами проектах и их результатах, а также о наших партнерах.

Создавая данный отчет, коллектив «Бюро по правам человека и соблюдению законности» преследовал, прежде всего, цель информировать как можно более широкий круг людей о том, что представляет собой наша организация, какую помощь можно получить у нас и о том, какова ситуация в нашей стране в различных сферах Прав человека.

Надеюсь, что публикация данного отчета сделает наше взаимодействие более рациональным и эффективным.

Также мы приглашаем к сотрудничеству все организации, которые заинтересованы в продвижении и защите Прав Человека.

**С уважением,
Директор Бюро
по правам человека
и соблюдению законности**

Наргис Зокирова

I. Общая информация об организации

Общественная организация «Бюро по правам человека и соблюдению законности» была зарегистрирована в апреле 2000 года. В 2007 и 2011 годах организация прошла перерегистрацию в Министерстве Юстиции Республики Таджикистан. Бюро является правозащитной организацией, стремящейся к продвижению ценностей прав человека в стране.

Бюро имеет информационно-аналитический сайт – www.bhr.tj, который является единственным информационным порталом в стране, где собрано максимальное количество информации о ситуации с правами человека в Таджикистане, а также различные международные документы по правам человека.

В 2009 году «Бюро по правам человека и соблюдению законности» учредило Премию «Лучший правозащитник года», приуроченную к 10-летию организации. Лауреатом премии «Лучший правозащитник года» может быть ученый, политический или общественный деятель, журналист, юрист, представитель правозащитной общественной организации и государственной структуры.

Премия ОО «Бюро по правам человека и соблюдению законности» в виде символической статуэтки вручается людям, которые внесли вклад в дело продвижения и защиты прав человека в Таджикистане.

Человека, ставшего лучшим правозащитником года, определяет специальный комитет, в который входят представители правозащитных и международных организаций. В 2009 году лучшим правозащитником был признан бывший руководитель Отдела конституционных гарантий прав граждан Исполнительного аппарата президента Республики Таджикистан Юсуф Салимов, ныне председатель суда района Шохмансур города Душанбе. В 2010 году - Директор Худжандского филиала ОО «Центр по Правам человека» Татьяна Хатюхина, в 2011 году адвокат Шухрат Кудратов и в 2012 году руководитель ОО «Независимый Центр по правам человека» Сергей Романов.

В 2012 году было принято решение о присуждении премий ещё по двум номинациям - «За особый вклад организации в продвижении прав человека», победителем которой стала Ассоциация молодых юристов «Ампаро», и «За активную гражданскую позицию в журналистике», которая была присуждена Рамзие Мирзобековой - корреспонденту «Азия-Плюс».

В 2013 году «Лучшим правозащитником года» была признана руководитель общественной организации «Перспектива +» Ойнихол Бобоназарова. Премию «За особый вклад организации в продвижении прав человека» получила Ассоциация юристов Памира, а «За активную гражданскую позицию в журналистике» - журналист Анора Саркорова.

Кроме того, отдельной премией была удостоена адвокат Бюро по правам человека Гульчехра Холматова, которая в этом году выиграла

два дела против МВД РТ по выплате компенсации за моральный и материальный вред – речь идет о делах жертв пыток Сафарали Сангове и Бахромиддине Шодиеве.

ОО «Бюро по правам человека и соблюдению законности» ежегодно публикует «Доклад о ситуации с правами человека в Таджикистане». Кроме того, Бюро по правам человека публикует ежегодный публичный отчет о деятельности своей организации, в котором описывается, как программная, так и финансовая деятельность организации. Отчет и Доклад распространяются среди государственных структур, неправительственных и международных организаций, а также размещается на сайте организации www.bhr.tj

Вступление БПЧ в члены Международной Федерации за права человека:

26 мая 2013 года ОО «Бюро по правам человека и соблюдению законности» официально стала членом одной из влиятельных международных правозащитных организаций - Федерации за права человека (FIDH). Официальная церемония по вступлению в членство в данную организацию состоялась на 38-м Конгрессе данной организации, которая состоялась 23-27 мая в Стамбуле.

ОО «Бюро по правам человека и соблюдению законности» начала тесное сотрудничество с этой влиятельной и престижной организацией с 2010 года. В частности, весной 2011 года Бюро оказало экспертам данной организации и российской организации «Мемориал» техническую поддержку при проведении исследования по вопросам трудовой миграции в Таджикистане. Осенью того же года директор организации Н.Зокирова и руководитель Центра правовой помощи Бюро Зульфикор Замонов посетили Санкт-Петербург, где совместно с партнерской организацией «Мемориал» провели презентацию отчета по итогам данного исследования. Результаты исследования широко освещались в российских СМИ. Кроме того, FIDH оказала консультативную помощь при подготовке УПО, а также организационную и техническую поддержку во время лоббирования рекомендаций от гражданского общества Таджикистана в Женеве, так как FIDH является членом ЭКОСОС Совета ООН по правам человека.

FIDH оказывает своим членам консультативную и техническую помощь, также обучает по определенным направлениям сотрудников членских организаций, проводит совместно различные исследования, а также, в случае давления на членов организаций со стороны местных властей, оказывает поддержку на международном уровне.

Международная Федерация за права человека была создана в 1922 году и объединяет 164 организации в более чем 100 странах мира. Организация координирует и оказывает поддержку деятельности этих организаций, а также создает механизмы для работы на международном уровне. Деятельность FIDH направлена на защиту жертв нарушений прав человека, предотвращение этих нарушений и привлечение виновных к ответственности. FIDH предпринимает

конкретные шаги по обеспечению прав, гарантированных Всемирной Декларацией прав человека – как гражданских и политических, так и экономических, социальных и культурных прав.

FIDH обладает консультативным статусом или статусом наблюдателя в ООН, ЮНЕСКО, Совете Европы, МОФ, Африканской Комиссии по правам человека и народов (АКПЧН), ОАГ и МОТ. FIDH ежедневно поддерживает контакт с ООН, ЕС и Международным Уголовным Судом через координационные офисы в Женеве, Нью-Йорке, Брюсселе и Гааге.

1.1. Миссия организации

Целями Бюро являются: содействие в продвижении и поощрении прав человека и основных свобод, имплементация международных стандартов о правах человека в национальное законодательство и правоприменительную практику, содействие в проведении демократических реформ в Республике Таджикистан.

Институциональными целями организации являются:

- Добиться доступа к правосудию малоимущих и уязвимых граждан через содействие реформированию системы оказания бесплатной юридической помощи, лоббирование принятия закона об оказании бесплатной юридической помощи, а также реформирование системы адвокатуры в Республике Таджикистан.
- Добиться имплементации международных стандартов прав человека в национальное законодательство Республики Таджикистан.

1.2. Структура организации

В настоящее время Бюро имеет основной офис в Душанбе, филиалы - в Худжанде, Курган-Тюбе и Хороге, юридические приемные – в Ишкашимском, Мургабском, Ванджском районах Горно-Бадахшанской Автономной области (ГБАО), г. Куляб, Кубодиенском Шаартузском районах Хатлонской области, Раштском, Файзабадском Матчинском, и Айнинском районах, а также гг. Пенджикент и Канибадам Согдийской области.

В Бюро функционируют специализированные отделения - Центры по правам человека, призванные систематизировать и совершенствовать работу организации:

1. Информационно-аналитический центр по правам человека.
2. Центр правовой помощи.

Основной задачей центров является разработка механизмов эффективной реализации отдельных видов деятельности в защиту общественных интересов: образования и просвещения, правовой помощи, политических и общественных действий.

Центры также призваны анализировать деятельность Бюро и разрабатывать программы институционального и кадрового развития Бюро по отдельным направлениям.

Каждый центр имеет свое Положение и Стратегию развития.

1.3. Руководящий и программный состав организации

Постоянно действующий орган управления – Наблюдательный Совет – состоит из 3-х человек:

Члены Наблюдательного Совета были переизбраны в декабре 2013 года на Общем собрании организации. В состав Наблюдательного Совета вошли:

1. Председатель Наблюдательного Совета – Гульчехра Рахманова
2. Член Наблюдательного Совета – Маргарита Хегай
3. Член Наблюдательного Совета – Зарангез Махмудова

Членами Ревизионной Комиссии являются:

1. Зульфикор Замонов
2. Садриддин Саидов
3. Сиевуш Абдурахимов

Исполнительные органы:

1. Директор организации - Наргис Зокирова
2. Заместитель директора – Тахмина Жураева
3. Директор Худжанского филиала - Зафар Ахмедов
4. Директор Хорогского филиала – Назарбегим Назаралиева
5. Директор Курган-Тюбинского филиала – Хайдаршо Азимов

Руководители Центров:

1. Руководитель Информационно – аналитического центра – Мадина Усманова
2. Руководитель Центра правовой помощи – Улугбек Норов

Сотрудники организации:

В 2013 году в ОО «Бюро по правам человека и соблюдению законности» работал 31 человек. Персонал Бюро состоит из практикующих юристов, журналиста, адвокатов, экономистов, преподавателей вузов.

1.4. Проектная деятельность

Деятельность Бюро осуществляется на программной основе. В настоящее время действуют две программы:

1. Доступ к правосудию.
2. Мониторинг выполнения Таджикистаном международных обязательств в области прав человека.

Также большое внимание уделяется профессиональному росту и повышению квалификации сотрудников организации.

В целях повышения эффективности деятельности организации предпринимается комплексный подход, способствующий улучшению и упорядочению деятельности организации и, как следствие, способствующий повышению эффективности программной деятельности Бюро.

Комплексный подход включает в себя упорядочение финансовой деятельности, повышение ее прозрачности, повышение квалификации сотрудников в вопросах управления организацией, организационного развития, применение гендерно-чувствительного подхода в осуществляемой Бюро деятельности.

Список Проектов, реализуемых или начатых для реализации Бюро по правам человека и соблюдению законности, за 2013-2014 годы

<u>Название проекта</u>	<u>Период гранта и/или спонсорской/благотворительной помощи</u>	<u>Организация, предоставившая грант и/или спонсорской/благотворительной помощи</u>
1. «Юридические приемные и мониторинг прав человека» (Приемные в Мургабе, Ишкашима, Худжанде).	01.05.2012 – 30.04.2013 гг.	Национальный Фонд в поддержку демократии (NED)
2. «Равенство перед законом: Доступ к правосудию».	15.11.12-31.03.2014	Министерство иностранных дел Финляндии, Фонд Евразия
3. «Борьба с пытками в Таджикистане» (гонорарный Фонд для адвокатов, работающих по делам по пыткам).	05.04.2012-04.04.2013	Амнистия Интернейшнл
4. Налаживание Политического Диалога по вопросам доступа к правосудию.	17.06.2013-15.11.2013	ПРООН, Швейцарский офис по сотрудничеству
5.Соблюдение Прав лиц с ограниченными возможностями в Согдийской области	15.04.2013-30.11.2013	ООН- Женщины
6. Подготовка альтернативного доклада о ходе выполнения РТ МПГПП.	08.04.2013 по 09.12.2013	ИОО-Фонд Содействия в Таджикистане (Фонд Сороса)
7.Премия «Лучший правозащитник года».	10.12.13- 15.01.2014	Посольство США в Таджикистане

8.Продвижение в Таджикистане международных стандартов в области свободы выражения мнения.	01.08.2013-30.07.2014	Посольство США в Таджикистане
9.«Доступ к правосудию в Таджикистане».	01.03.2013-31.12.13	Швейцарский офис по сотрудничеству в РТ, Филиал ШАМС «Хелветас» в РТ
10.«Доступ к правосудию в аспекте оказания бесплатной юридической помощи в Республике Таджикистан».	25.12.2012 – 25.12.2013 гг.	OSI-Институт «Открытое Общество» - Венгрия, Будапешт.
11.Содействие выполнению рекомендаций УПО.	26.11.13-25.06.14	Швейцарский офис по сотрудничеству в РТ.
12.Техническая поддержка офиса Омбудсмана в пилотировании мониторингового механизма закрытых учреждений.	15.11. 13-14.08.14	Швейцарский офис по сотрудничеству в РТ.
13.Социально-экономические и культурные права заключенных и бывших заключенных в Таджикистане	03.02.2014-03.02.2016	Европейский Союз, Немецкая Ассоциация народных университетов» (dvv international).
14. «Расширение правовых возможностей бедных слоёв населения РТ»	25.12.2013-24.06.2015	Отделение Международной организации «Институт Открытое Общество – Фонд содействия в Таджикистане

1.5. Партнеры организации

Партнерами ОО «Бюро по правам человека и соблюдению законности» являются как международные, так и национальные общественные организации страны. На сегодняшний день партнерами Бюро из числа международных организаций являются:

- Министерство иностранных дел Финляндии;
- ПРООН в Республике Таджикистан;
- OSI-Институт «Открытое Общество» Венгрия, Будапешт;
- Европейский Союз;
- Филиал ШАМС «Хелветас» в РТ;
- Посольство США в Таджикистане;

- ООН-Женщины;
- Фонд Евразия;
- Управление Верховного комиссариата ООН по правам человека (УВКПЧ ООН);
- Отделение Международной организации «Институт Открытое Общество – Фонд содействия в Таджикистане»;
- Швейцарский офис по сотрудничеству в Таджикистане (SDC);
- Бюро ОБСЕ в Душанбе;
- Национальный Фонд в поддержку демократии (NED);
- Международная Федерация за права человека;
- Amnesty International;
- Немецкая Ассоциация народных университетов» (dvv international)

Партнерами на национальном уровне являются следующие общественные организации:

- Ассоциация юристов Памира;
 - Ассоциация политологов Таджикистана;
 - ОО «Лига женщин-юристов»;
 - Коллегия адвокатов Согдийской области;
 - ОО «Центр по правам человека»;
 - ОО «Центр по правам ребенка»;
 - ОО «Независимый центр защиты прав человека»;
 - ОО «Равные возможности»;
 - ОФ «НОТАБЕНЕ»;
 - ОО «Союз Потребителей»;
 - ОО «Иштирок»;
 - ОО «Шифо»;
 - ОО «ИНИС»;
 - «Дигнити»;
 - ОФ «Панорама»;
 - ОО «Имконият»;
 - ОО «Право и Процветание»;
 - Национальная Ассоциация Независимых СМИ Таджикистана (НАНСМИТ);
 - ОО «Рушд»;
- и другие.

Партнерами Бюро из числа государственных органов являются:

- Отдел гарантий прав человека Исполнительного Аппарата Президента РТ;
- ГУ «Дирекция по зоне затопления Рогунской ГЭС»;
- Национальный Центр законодательства при Президенте РТ;
- Совет юстиции Республики Таджикистан;
- Министерство юстиции РТ;

- Центр стратегических исследований при президенте РТ;
- Министерство труда, миграции и занятости населения РТ.

Особо следует отметить, что наша организация, начиная с 2009 года, активно сотрудничает с Институтом Уполномоченного по правам человека в Республике Таджикистан.

1.6. Стратегия организации

С 2008 года «Бюро по правам человека и соблюдению законности» составляет стратегический план организации на определенный период.

За период с 2008 по 2011 гг. Бюро составило два стратегических плана.

Первый стратегический план организации был рассчитан на 2008-2010 гг. Бюро успешно реализовало все поставленные перед собой задачи, согласно данному плану.

Действующий Стратегический план развития организации рассчитан на 2011-2013 гг. Он состоит из трех стратегических целей, а именно:

1. Содействие имплементации международных стандартов о правах человека и основных свобод, признанных Таджикистаном, в национальное законодательство и правоприменительную практику Республики Таджикистан;

2. Продвижение стандартов справедливого судопроизводства и верховенства закона;

3. Повышение потенциала организации и профессионального роста сотрудников.

В рамках первой стратегической цели планируется продолжение работы по подготовке альтернативных докладов в договорные органы ООН по правам человека и сводного обзора в Совет ООН по правам человека в рамках процедуры Универсального периодического обзора; Подготовка индивидуальных сообщений в Комитет ООН по правам человека и ходатайств в Конституционный Суд РТ; содействие выполнению Таджикистаном Заключительных рекомендаций Комитетов ООН, вынесенных по итогам рассмотрения национальных докладов РТ о ходе выполнения принятых на себя обязательств в рамках международно-правовых договоров ООН; Усиление сотрудничества с Уполномоченным по правам человека, Отделом гарантий прав человека Исполнительного аппарата Президента РТ и Комитетом Маджлиси намояндагон по конституционной законности, законодательству и правам человека; Содействие имплементации международных стандартов по свободе выражения мнения в национальное законодательство и правоприменительную практику Республики Таджикистан и другое.

Следующая стратегическая цель организации направлена на Содействие в доступе к правосудию малоимущих и уязвимых слоев населения через оказание бесплатных юридических услуг, бесплатных

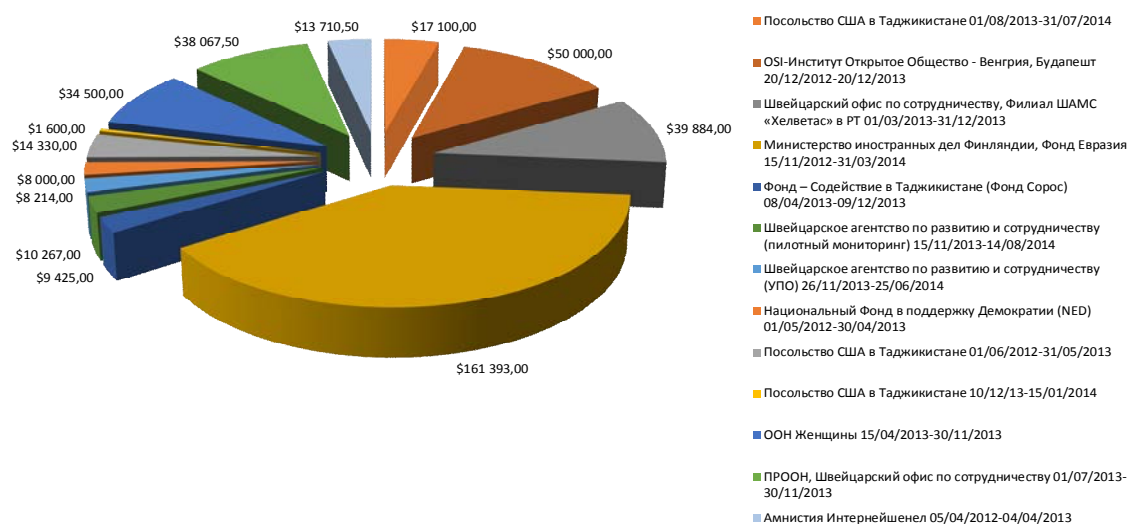
он-лайн консультаций и через реформирование системы оказания бесплатной правовой помощи “pro-bono” населению; Продвижение национальных и международных стандартов в области справедливого судебного процесса через проведение судебных мониторингов по гражданским и административным делам; Содействие доступу к правосудию правозащитных и медиа – организаций через предоставление им правовых консультаций, юридического сопровождения и другое.

В рамках деятельности организации также планируется Улучшение административного и финансового менеджмента и фандрайзинга организации; Повышение потенциала и квалификации сотрудников организации; Внедрение гендерного подхода на уровне программ организации, а также Усиление сотрудничества с неправительственными и международными организациями и др.

1.7. Бюджет организации за 2013 год

##	наименование донора	даты реализации	сумма выделенная на 2013 г USD
1	Посольство США в Таджикистане	01/08/2013-31/07/2014	\$17 100,00
2	OSI-Институт Открытое Общество - Венгрия, Будапешт	20/12/2012-20/12/2013	\$50 000,00
3	Швейцарский офис по сотрудничеству, Филиал ШАМС «Хелветас» в РТ	01/03/2013-31/12/2013	\$39 884,00
4	Министерство иностранных дел Финляндии, Фонд Евразия	15/11/2012-31/03/2014	\$161 393,00
5	Фонд – Содействие в Таджикистане (Фонд Сорос)	08/04/2013-09/12/2013	\$9 425,00
6	Швейцарское агентство по развитию и сотрудничеству (пилотный мониторинг)	15/11/2013-14/08/2014	\$10 267,00
7	Швейцарское агентство по развитию и сотрудничеству (УПО)	26/11/2013-25/06/2014	\$8 214,00
8	Национальный Фонд в поддержку Демократии (NED)	01/05/2012-30/04/2013	\$8 000,00
9	Посольство США в Таджикистане	01/06/2012-31/05/2013	\$14 330,00
10	Посольство США в Таджикистане	10/12/13-15/01/2014	\$1 600,00
11	ООН Женщины	15/04/2013-30/11/2013	\$34 500,00
12	ПРООН, Швейцарский офис по сотрудничеству	01/07/2013-30/11/2013	\$38 067,50
13	Амнистия Интернейшенел	05/04/2012-04/04/2013	\$13 710,50
ИТОГО:			\$406 491,00

Бюджет ОО Бюро по правам человека и соблюдению законности 2013г

II. Программа «Доступ к правосудию»

2.1. Деятельность Центра правовой помощи

Деятельность Центра правовой помощи охватывается программой «Доступ к правосудию».

Цель Центра правовой помощи – обеспечение доступа к правосудию малоимущих и уязвимых граждан, работа по делам о нарушении прав человека через оказание юридической помощи гражданам в национальных и международных органах по правам человека, анализ и лоббирование имплементации международных стандартов по вопросам доступа к правосудию в национальное законодательство, содействие в проведении реформ в области права и правосудия.

Работа Центра направлена на повышение эффективности деятельности организации, связанной с доступом к правосудию и оказанием правовой помощи, а также включает разработку локальных документов Бюро, разработку типовых документов внутренней политики и стратегии Бюро в сфере оказания бесплатной правовой помощи, разработку типовых документов для совершенствования работы Юридических приемных и документов для работы с клиентами Юридических приемных, обобщение и анализ всей деятельности организации, имеющей компонент правовой помощи, составление аналитических и статистических отчетов в рамках Центра и их распространение среди заинтересованных лиц.

Центр правовой помощи обобщает и анализирует отчеты о деятельности всех приемных (по всем регионам охвата Бюро), а также иной деятельности по проектам, имеющим компонент правовой помощи, выявляет проблемы, связанные с ситуацией с доступом к правосудию в стране, выносит рекомендации координаторам и сотрудникам проектов (с компонентом правовой помощи) об усовершенствовании деятельности и налаживании работы, собирает предложения сотрудников по отдельным проектам, по повышению эффективности работы по компоненту правовой помощи в целом, а также по улучшению ситуации в целом с доступом к правосудию в республике.

В настоящее время в правовых приемных работает 21 юрист, из них 5 – женщин и 16 - мужчин.

Руководителем Центра после изучения отчетов юристов приемных направляется ряд рекомендаций по улучшению качества оказания правовой помощи. По результатам обобщения отчетов со стороны Центра направляются рекомендации координаторам проектов и директору организации о проведении образовательных мероприятий, направленных на повышение потенциала сотрудников приемных.

Информация о приемных Бюро

Как уже было указано выше, в настоящее время в Бюро функционирует **18** бесплатных правовых приемных и юридических центров в гг. Душанбе, Худжанде, Хороге, в Ишкашимском, Мургабском, Ванджском районах Горно-Бадахшанской Автономной области (ГБАО), Курган-тюбе, Кулябе, Кубодиенском, Шаартузском районах Хатлонской области, в Раште, Файзабаде, Рогуне Районов Республиканского Подчинения (РРП), в Матчинском и Айнинском районах, а также гг. Пенджикент и Канибадам Согдийской области.

В Душанбе функционирует специализированная приемная по вопросам оказания правовой помощи жертвам пыток и по вопросам свободы слова и защиты прав журналистов.

В Худжанде в 2013 году в рамках приемной юристы предоставляли первичную консультацию всем малоимущим и уязвимым лицам, в частности, лицам с инвалидностью (по вопросам соблюдения их прав), журналистам и представителям СМИ (по вопросам свободы слова).

В остальных регионах (Курган-тюбе, Куляб (Хатлонская область), Хорог, Ишкашимский, Мургабский районы (ГБАО), Пенджикент, Канибадам, Айти (Согдийская область) и т.д. приемные остаются общепрофильными и не имеют определенной специализации. Юристы указанных приемных оказывают правовую помощь малоимущим и уязвимым лицам по всем правовым вопросам.

В 2013 году юристами приемных Бюро было оказано 8 тыс. 474 бесплатных правовых консультаций, из которых 4 тыс. 343 (52%) были предоставлены женщинам, 4 тыс. 131 (48%) - мужчинам.

Следует отметить, что количество обращений в правовые приемные увеличилось за счет проводимых юристами Бюро выездных информационно-консультативных сессий в органах местного самоуправления (джамоатах).

Таблица правовых приемных Бюро

№	Регион охвата	Вид оказываемых услуг
1.	Специализированная правовая приемная в г. Душанбе по вопросам оказания помощи жертвам пыток, а также по вопросам соблюдения прав журналистов и СМИ.	Оказание первичной помощи и консультации по общеправовым вопросам. Оказание правовой помощи и консультаций жертвам пыток, журналистами, в необходимых случаях - представительство в суде.
2.	Юридическая приемная в Худжанде по общепрофильным вопросам, а также по вопросам лиц с инвалидностью, соблюдения прав журналистов и представителей СМИ	Правовые консультации, подготовка письменных правовых документов, выявление нарушений прав человека, в необходимых случаях - представительство в суде.
3.	Общеправовые юридические приемные гг. Курган-тюбе, Кулябе, Хоробе и в р-не Айни	Юридические консультации по всем правовым вопросам, подготовка письменных правовых документов, представительство в суде.
4.	Юридические центры, специализированные для лиц с инвалидностью в Душанбе, а в Пенджикенте, Айни, Матче, Канибадаме, Ишкашиме, Мургабе, Вандже, Раште, Файзабаде, Рогуне Кубодиене и Шаартузе - для населения сельской местности, женщин, детей, молодежи и людей с ограниченными возможностями.	Оказание правовой помощи и консультирование уязвимых групп населения: женщин, детей, молодежи и лиц с ограниченными возможностями, в необходимых случаях - представительство в госорганах и участие в суде.

Статистический анализ обращений показывает, что большинство обращений в правовые приемные затрагивают вопросы семейного, гражданского, земельного, трудового, жилищного, уголовного и налогового законодательств. Также существуют вопросы, связанные с гражданско-процессуальным, административным и уголовно-процессуальным законодательством.

Анализируя статистические данные в зависимости от количества обращений клиентов по отраслям права, по-прежнему преобладают семейные, гражданские, вопросы, впоследствии приводящие к расторжению брака, разделу имущества, взысканию алиментов, вселению и т.д.

**Сводный статистический отчет обращений клиентов в правовые приемные
«Бюро по Правам Человека и Соблюдению Законности» за январь-декабрь 2013**

Правовые проблемы	Общее количество обращений		Душанбе и РРП		Согдийская область			ГБАО		Хатлонская область					
	всего	Ж	М	всего	Ж	М	всего	Ж	М	всего	Ж	М			
Вопросы гражданского законодательства	1594	794	800	342	126	216	758	440	318	235	57	178	259	171	88
Регистрация НПО															
Семейные	1730	1167	563	386	241	145	501	388	113	286	144	142	557	394	163
Жилищные	490	299	191	175	107	68	96	64	32	59	20	39	160	108	52
Трудовые	581	175	406	145	28	117	106	33	73	118	28	90	212	86	126
Уголовные	198	44	154	32	4	28	15	9	6	118	23	95	33	8	25
Налоговые	94	72	22	2	-	2	29	27	2	-	-	-	63	45	18
Земельные	973	336	637	260	55	205	308	114	194	161	41	120	244	126	118
Социальное обеспечение	359	194	165	94	36	58	69	49	20	78	23	55	118	86	32
Уголовно-процессуальные	98	41	57	2	-	2	4	1	3	31	2	29	61	38	23
Гражданско-процессуальные	313	90	223	147	30	117	82	36	46	36	2	34	48	22	26
Административные	167	51	116	74	14	60	22	16	6	34	6	28	37	15	22
Права человека	490	305	185	199	145	54	133	84	49	9	-	9	149	76	73
Иные	1387	775	612	592	273	319	205	149	56	190	72	118	400	281	119
ИТОГО	8474	4343	4131	2450	1059	1391	2328	1410	918	1355	418	937	2341	1456	885

III. Программа «Мониторинг выполнения Республикой Таджикистан международно-правовых обязательств в области обеспечения прав человека»

В рамках программы «Мониторинг выполнения Республикой Таджикистан международно-правовых обязательств в области обеспечения прав человека» создан Информационно-аналитический центр.

3.1. Деятельность Информационно-аналитического центра

Целями Центра является:

1. Содействие выполнению международных обязательств по правам человека в Республике Таджикистан.
2. Вовлечение отдельных институтов гражданского общества (НПО, СМИ и др.) и населения в целом в процессы принятия решений.
3. Разработка стратегий и программ, направленных на институциональные изменения в области прав человека.

Задачи и деятельность Центра направлены на:

- Мониторинг выполнения Таджикистаном международных обязательств по правам человека.
- Подготовку и представление альтернативных докладов в Комитеты ООН по правам человека.
- Сбор и аналитическую обработку информации о ситуации с правами человека в Таджикистане.
- Подготовку отчетов по отдельным тематическим вопросам прав человека (например: доступ к правосудию, права ребенка и т.д.).
- Информирование населения о ситуации с правами человека в Таджикистане и поддержка связи с НПО по обмену информации по ПЧ.
- Распространение информации о ситуации с правами человека в Таджикистане.

В рамках деятельности центра были подготовлены обзоры о ситуации с правами человека в РТ по следующим темам:

- Общая ситуация с правами человека в Республике Таджикистан.
- Международные обязательства РТ (договорные органы ООН, Универсальный периодический обзор).
- Свобода от пыток и жестокого обращения
- Пенитенциарная система
- Свобода слова и СМИ
- Мигранты
- Уполномоченный по правам человека
- Права лиц с ограниченными возможностями
- Мониторинги прав человека

Международные обязательства Таджикистана
Альтернативный доклад НПО о ходе выполнения
Международного Пакта о гражданских и политических правах.

В течение отчетного периода велась работа Коалиции НПО над подготовкой Списка вопросов над Альтернативным докладом (АД) о ходе выполнения МПГПП со стороны Республики Таджикистан. Данную работу координировала ОО «Бюро по правам человека и соблюдению законности». Помимо этого, Бюро также занималось подготовкой нескольких тематических блоков для доклада.

Список вопросов со стороны Коалиции НПО был подготовлен в рамках процедуры отчетности, которая называется «Факультативная процедура предоставления отчетности» или «список вопросов перед подачей доклада – LOIPR (List of issues prior to report)». Список вопросов был направлен в КПЧ ООН до 28 февраля 2013 г. Информация доступна по ссылке: <http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrc/hrcs108.htm>

В апреле 2013 года Комитет ООН по правам человека сформулировал Список вопросов ко Второму периодическому Национальному докладу РТ о ходе выполнения Международного Пакта о гражданских и политических правах. В Списке поставлен ряд вопросов касательно применения пыток в РТ, насилия в отношении женщин и их представленности в органах государственной власти, большое количество вопросов относится к свободе слова и СМИ. Также КПЧ ООН просил предоставить информацию о прямом использовании судьями норм МПГПП при рассмотрении судебных дел и многое другое.

Электронная и печатная версии Альтернативного доклада были направлены в Комитет ООН по правам человека.

Рассмотрение Комитетом ООН по правам человека второго Национального доклада Таджикистана о ходе реализации МПГПП состоялось 9-10 июля 2013 г. в Женеве, на рассмотрении присутствовала группа представителей НПО, работавших над подготовкой доклада. Трансляция сессии проходила в прямом эфире по ссылке <http://www.treatybodywebcast.org> Альтернативный доклад на русском и английском языках доступен по ссылке: <http://www.humanrts.tj/ru/index/index/pageld/17/>

Поддержку в подготовке доклада оказали Международная Федерация за права человека и Отделения Международной организации «Институт Открытое Общество» - Фонд содействия в Таджикистане.

23 июля 2013 года Комитет ООН по правам человека принял Заключительные замечания (рекомендации) Таджикистану, в которых были отмечены как позитивные (к примеру, учреждение института Уполномоченного по правам человека в РТ и принятие Закона «О предотвращении насилия в семье»), так и негативные моменты (продолжающиеся сообщения о применении пыток в закрытых учреждениях, о случаях насилия в семье; несмотря на мораторий, «де-юре» наличие такого наказания, как смертная казнь в уголовном законодательстве страны и др.) выполнения Таджикистаном

Международного Пакта о гражданских и политических правах (с текстом Заключительных замечаний можно ознакомиться по ссылке <http://notorture.tj/analytics/zaklyuchitelnye-zamechaniya-komiteta-oon-po-pravam-cheloveka>).

В сентябре 2013 года Исполнительным аппаратом президента РТ было дано поручение о подготовке Национального плана действий по выполнению рекомендаций, полученных в рамках МПГПП, соответствующим государственным структурам и ведомствам. Данную работу координировало Министерство юстиции РТ. В настоящее время данный документ находится на рассмотрении и изучении в Отделе гарантий прав человека Исполнительного аппарата Президента РТ. Представители НПО отметили, что они не были привлечены к подготовке данного документа и предоставили свои предварительные рекомендации (со стороны Коалиции НПО Таджикистана по подготовке Альтернативного доклада о ходе выполнения РТ МПГПП) к Национальному плану по выполнению рекомендаций Комитета ООН по правам человека.

Следующий периодический доклад о ходе выполнения МПГПП должен быть представлен Таджикистаном 26 июля 2017 года.

Альтернативный доклад НПО о ходе выполнения Конвенции ООН о ликвидации всех форм дискриминации в отношении женщин

В 2010 году был представлен объединенный 4-й и 5-й Периодический доклад о ходе реализации Конвенции о ликвидации всех форм дискриминации в отношении женщин (КЛДЖ).

Рассмотрение Национального доклада о выполнении Конвенции о ликвидации всех форм дискриминации в отношении женщин прошло в октябре 2013 года.

Коалиция НПО «От равенства юридического к равенству фактическому», со своей стороны, подготовила и направила в Комитет ООН по ликвидации расовой дискриминации Альтернативный доклад о ходе выполнения данной Конвенции.

Комитет провел диалог с делегацией Республики Таджикистан в ходе 56-й сессии в октябре 2013 года в Женеве. В Комитет были представлены пять докладов из страны: Национальный, Альтернативный от НПО, отдельные тематические доклады от НПО по ВИЧ/СПИДу, женской миграции и осуществления 9 статьи КЛДЖ. Было отмечено несовершенство закона «О предотвращении насилия в семье», проблемы полигамных браков, доступ женщин к медицинским услугам, доступ девушек и девочек к образованию, обсуждались проблемы сельских женщин, женщин-беженок и лиц без гражданства, женщин, живущих с ВИЧ, секс-работниц, а также вопросы в сфере противодействия торговле людьми.

ОО «Право и благоденствие» направила тематический доклад о лицах без гражданства в Комитет ООН и информация для данного

доклада была предоставлена, в том числе, со стороны Бюро по правам человека и соблюдению законности.

Универсальный Периодический Обзор

В Таджикистане распоряжением президента РТ от 3 апреля 2013 года утвержден Национальный план по реализации рекомендаций государств-членов Совета ООН в связи с рассмотрением Универсального периодического обзора (УПО) РТ по правам человека на 2013-2015 годы.

Первый в истории страны Национальный план в виде консолидированной программы направлен на усиление национальной системы защиты и продвижения прав человека посредством специальных мероприятий и акцента на улучшение законодательства и правоприменительной практики.

Согласно Национальному плану действий, в предстоящие три года Таджикистану предстоит работа над 106 принятыми рекомендациями (5 из них Таджикистан уже реализовал).

В их числе принятие необходимых мер по обеспечению свободы печати; установление упрощенных и более транспарентных процедур выдачи лицензий на право вещания; принятие поправок к Уголовно-процессуальному кодексу с тем, чтобы в документах о задержании указывались фамилии должностных лиц, участвовавших в задержании; ратификация Второго факультативного протокола к МПГПП, направленного на отмену смертной казни; усовершенствование системы сбора и анализа статистических данных о трудящихся-мигрантах и разработка национальной стратегии в области миграции; ратификация Конвенции о правах инвалидов; гарантирование свободы религии и отправления культа за счет борьбы со всеми формами дискриминации в отношении лиц, принадлежащих к религиозным меньшинствам; создание независимого механизма рассмотрения жалоб лиц, содержащихся под стражей; принятие дальнейших мер по укреплению потенциала пенитенциарных учреждений и по улучшению защиты прав заключенных; укрепление мер по борьбе с пытками и другими жестокими и унижающими достоинство видами обращения, а также по их предупреждению и обеспечению проведения незамедлительных и вызывающих доверие расследований по всем обвинениям в пытках, включая случаи смерти при содержании под стражей, обеспечение доступа к образованию детей из уязвимых семей, активизация усилий по борьбе с безработицей, обеспечение доступа к чистой и безопасной питьевой воде и т.д.

Таджикистан во время диалога в Совете ООН по правам человека, состоявшегося в октябре 2011 г. и марте 2012 г. в Женеве, в рамках процедуры УПО получил от стран-членов Совета ООН по правам человека 143 рекомендации по соблюдению прав человека в стране, из которых 106 рекомендаций были приняты Таджикистаном во время диалога, ещё 7 – приняты частично.

Над подготовкой Национального плана работали представители государственных структур РТ и неправительственных организаций под руководством Отдела гарантий прав человека Исполнительного аппарата президента РТ и финансовой поддержке Отделения Международной организации «Институт Открытое Общество» - Фонд Содействия в Таджикистане, Швейцарского офиса по сотрудничеству, а также при экспертной поддержке Управления Верховного комиссара по правам человека.²

Стоит отметить, что деятельность по подготовке Альтернативного обзора в рамках УПО со стороны гражданского общества координировало Бюро по правам человека и соблюдению законности.

В настоящее время ОО «Бюро по правам человека и соблюдению законности» проводит анализ выполненных и не выполненных рекомендаций, полученных Таджикистаном в рамках УПО в период с марта 2012 по март 2014 года. Также планируется подготовка промежуточного Альтернативного отчета в Совет ООН по правам человека, в связи с тем, что правительство РТ планирует направить в апреле 2014 года свой промежуточный отчет.

Принятие закона об оказании бесплатной юридической помощи населению

В настоящее время создана Рабочая группа по разработке законопроекта «О бесплатной правовой помощи». В Рабочую группу включены два представителя общественных организаций, в том числе, один сотрудник Бюро.

В феврале 2013 года рабочая группа по разработке закона об оказании юридической помощи (в том числе бесплатной) решила на одной из своих встреч до начала разработки проекта закона подготовить Концепцию бесплатной юридической помощи, которая в последующем легла бы в основу законопроекта.

Проект Концепции состоит из 7 пунктов, который включает в себя следующее описание: предпосылки принятия Концепции; ее цели и задачи; виды и система оказания бесплатной юридической помощи; субъекты, оказывающие бесплатную помощь; лица, имеющие право на бесплатную правовую помощь; механизм реализации и финансирования исполнения Концепции; и финансирование пилотных моделей по оказанию бесплатной правовой помощи. В ближайшее время планируется широкое обсуждение проекта Концепции с заинтересованными сторонами, включая государственные органы, организации гражданского общества и международные организации.

² Источник: www.bhr.tj

Принятие в новой редакции Закона «Об адвокатской деятельности и адвокатуре»

В конце декабря 2011 года была создана Рабочая группа для разработки Законопроекта об адвокатуре. В мае 2012 года Рабочая группа представила Концепцию реформирования адвокатуры в Республике Таджикистан, которую презентовала в г. Душанбе, Согдийской и Хатлонской областях.

Рабочей группой, в которую также вошли представители адвокатуры, был разработан Законопроект «Об адвокатской деятельности и адвокатуре», который в марте 2013 года был направлен министерствам и ведомствам для обеспечения процедуры согласования.

Исследования и тематические мониторинги по вопросам соблюдения прав человека в Республике Таджикистан

Мониторинг соблюдения прав лиц с инвалидностью

В 2013 году в рамках проекта «Мониторинг соблюдения прав лиц с инвалидностью в Таджикистане», поддерживаемого ООН - Женщины в Таджикистане, в партнерстве с ОО «Лига женщин-инвалидов «Иштирок», Бюро по правам человека и соблюдению законности был проведен мониторинг соблюдения прав лиц с инвалидностью на достойный труд. Данный проект является частью масштабного проекта «Гендер и демократичное управление в развитии – Предоставление базовых услуг женщинам в Таджикистане», реализуемого ООН- Женщины в Таджикистане.

В 2013 году была реализована уже третья фаза проекта, состоявшая из следующих компонентов:

- проведение мониторинга соблюдения прав ЛСИ на достойный труд и занятость;
- выездные консультации юристов в пилотные районы Согдийской области;
- проведение рабочих встреч с государственными органами;
- создание Сети общественных организаций и проведение эдвокаси-кампаний по ратификации Конвенции ООН о правах инвалидов;
- трудоустройство лиц с инвалидностью.

Оценка по «Программе судебно - правовой реформы в Республике Таджикистан на 2011-2013 гг.».

В конце 2013 года Общественной организацией «Бюро по правам человека и соблюдению законности» при тесном сотрудничестве с Центром стратегических исследований при Президенте РТ и Министерством юстиции РТ в рамках проекта «Доступ к правосудию в

Таджикистане», реализуемого Программой развития ООН (ПРООН) Таджикистан и Филиалом Ассоциации «ХЕЛЬВЕТАС Свисс Интеркооперейшен», финансируемого Швейцарским Управлением по Развитию и Сотрудничеству (SDC), подготовлен предварительный анализ мероприятий, запланированных в рамках Программы судебно-правовой реформы на 2011-2013 годы, и разработаны основные рекомендации для дальнейших реформ, необходимых для обеспечения независимости судей. Отчет в настоящее время находится на стадии согласования и будет презентован в начале 2014 года.

Мониторинг рекомендаций договорных органов ООН

В рамках проекта «Доступ к правосудию в аспекте оказания бесплатной юридической помощи в Республике Таджикистан» (финансируется OSI-Будапешт) был проведен анализ рекомендаций Комитета ООН по экономическим, социальным и культурным правам от 2006 года за период 2007 – 2013 гг. Для анализа были выбраны рекомендации, не повторяющиеся в альтернативных докладах НПО, представленных в другие договорные органы ООН. По итогам анализа подготовлен драфт отчета, который был опубликован в феврале 2014 года.

Диалог по рекомендациям УПО представителей правительственной рабочей группы и гражданского общества Таджикистана

14 мая 2013 года в офисе Уполномоченного по правам человека Республики Таджикистан, при финансовой поддержке Отделения международной организации Института «Открытое Общество» - Фонд содействия в Таджикистане, состоялась презентация Национального плана Республики Таджикистан по реализации рекомендаций государств-членов Совета ООН в связи с Универсальным периодическим обзором Республики Таджикистан по Правам человека на 2013-2015 годы. Мероприятие было проведено БПЧ совместно с Отделом гарантий прав человека Исполнительного аппарата Президента РТ. На встрече присутствовало 32 человека.

В настоящее время Отдел конституционных гарантий прав граждан Исполнительного аппарата Президента РТ переименован в Отдел гарантий прав человека Исполнительного аппарата Президента РТ.

Встречу приветственным словом открыл заведующий Отделом гарантий прав человека Исполнительного аппарата Президента РТ Музаффар Ашуров: «Надеюсь, будут плодотворные результаты от нашей встречи. Хочу отметить, что до утверждения Национального плана была проведена большая работа со стороны министерств и ведомств, НПО. Сегодня этот важный документ по правам человека у нас на руках. Но, на мой взгляд, самое важное еще впереди – необходимо внедрить пункты этого документа в жизнь. Первые

исполнители – госучреждения создают рабочие группы по имплементации пунктов Нац-плана. Вместе и сообща мы должны найти эффективные пути по реализации пунктов».

Уполномоченный по правам человека в РТ Зариф Ализода в своем выступлении отметил, что впервые в нашей стране принят такого рода документ, который охватывает все аспекты прав человека. Таджикистан представил УПО в 2011 году. Со стороны международного сообщества были даны рекомендации. Большая часть из них принята в Нацплане, некоторые остаются непринятыми, но это работа на ближайшее будущее. «Нацплан - это итог всей работы, проведенной в сфере защиты прав человека. Хотел бы отметить хорошее сотрудничество правительства страны с гражданским обществом в подготовке Нацплана. Это было первое такое эффективное взаимодействие, и я надеюсь, оно продолжится и при подготовке второго УПО, который нужно представить в 2016 году», - сказал Ализода.

Директор ОО «Бюро по правам человека и соблюдению законности» Наргис Зокирова подчеркнула, что в 2011 году правительство страны отчиталось перед Советом ООН по правам человека и гражданским обществом в рамках УПО. Была проделана большая работа, налицо было плодотворное сотрудничество неправительственного сектора с правительственной рабочей группой. Общими усилиями принят Национальный план, в соответствии с которым власти взяли на себя обязательства по выполнению принятых рекомендаций. «Правда, остались несколько рекомендаций, которые приняты не были, но мы надеемся, что в ближайшем будущем они также будут приняты. Среди них очень важная рекомендация по ратификации Конвенции о правах инвалидов. Надеемся, что в этом году данный вопрос будет рассмотрен», - подчеркнула Зокирова.

Руководитель организации «Женщины с высшим образованием» Гульджахон Бобосадыкова отметила, что необходимо каждые три месяца проводить встречи, дискуссии. И необходимо, чтобы те, кто входит в рабочую группу, тоже участвовали.

Руководитель Национальной ассоциации независимых средств массовой информации Таджикистана Нуриддин Каршибоев высказался с пожеланием по поводу рекомендации 39, в которой говорится о принятии всех необходимых мер по обеспечению свободы печати, в частности, путем отмены уголовной ответственности за диффамацию таким образом, чтобы диффамация рассматривалась только в рамках гражданского права.

В завершение встречи участники сошлись во мнении, что подобные обсуждения нужно организовывать на регулярной основе, раз в три месяца или полгода, чтобы была возможность рассмотреть достигнутый прогресс в реализации рекомендаций Национального плана.

Аналогичное мероприятие прошло 16 мая 2013 в городе Худжанде, в котором приняли участие 37 человек - представители

различных государственных структур, общественных и международных организаций.

В своем приветственном слове Музаффар Ашуров рассказал о Национальном плане в рамках УПО. Докладчик отметил, что основным принципом при подготовке плана был принцип его реалистичности и выполнимости. По словам Уполномоченного по правам человека РТ Зарифа Ализода, этот план разрабатывался в тесном сотрудничестве с гражданским обществом, в частности, активно помогала общественная организация «Бюро по правам человека и соблюдению законности».

Татьяна Хатюхина, директор Худжандского филиала Центра по правам человека (ЦПЧ) отметила, что в Плане отсутствует пункт о доступе осужденных к юридической помощи. «Права осужденных нигде не регламентированы. Нет информации в Плане касательно многоженства и двоеженства, поэтому рекомендую отразить эти два момента в обсуждении», - сказала она.

Комментируя данную рекомендацию, Ашуров отметил, что есть отдельная Рабочая группа по разработке Закона «Об адвокатуре» и Закона «О правовой помощи», куда можно будет направить данные рекомендации.

Усманова Махира, председатель Коллегии адвокатов Согдийской области также отметила: «Конституция и законы в Таджикистане хорошие, проблема в незнании этих законов, в том числе, непосредственно те служащие, которые ответственны за применение законов в той или иной сфере. Когда адвокаты ссылаются в своих заявлениях, ходатайствах и выступлениях на международные документы в области прав человека, многие представители правоохранительных и судебных органов даже не знают об этих документах. Необходимо информировать эти органы о международных стандартах, признанных Таджикистаном. Нужно работать с персоналом нижнего ранга», - подчеркнула она.

Утверждение Национального плана по реализации рекомендаций государств-членов Совета ООН в связи с Универсальным периодическим обзором (УПО):

3 апреля 2013 года распоряжением президента РТ в Таджикистане был утвержден Национальный план по реализации рекомендаций государств-членов Совета ООН в связи с Универсальным периодическим обзором (УПО) РТ по правам человека на 2013-2015 годы (далее – Национальный план). Первый в истории страны Национальный план в виде консолидированной программы направлен на усиление национальной системы защиты и продвижения прав человека посредством специальных мероприятий и акцента на улучшение законодательства и правоприменительной практики.

«Это достаточно важный документ для нашего правительства, обязывающий каждую государственную структуру страны выполнять в назначенный срок те рекомендации, которые взял на себя Таджикистан. На самом деле, этот документ является универсальным, так как

рекомендации касаются не только обеспечения гражданских и политических прав граждан, но они направлены также и на развитие нашего государства в социальном и экономическом плане, включая меры по искоренению бедности», - уверена директор ОО «Бюро по правам человека и соблюдению законности РТ» Наргис Зокирова.

Согласно Национальному плану действий, в предстоящие три года Таджикистану предстоит поработать над 106 уже принятыми рекомендациями (5 из них Таджикистан уже реализовал). В их числе принятие необходимых мер по обеспечению свободы печати; установление упрощенных и более транспарентных процедур выдачи лицензий на право вещания; принятие поправок к Уголовно-процессуальному кодексу, с тем чтобы в документах о задержании указывались фамилии должностных лиц, участвовавших в задержании; ратификация Второго факультативного протокола к МПГПП, направленного на отмену смертной казни; усовершенствование системы сбора и анализа статистических данных о трудящихся-мигрантах и разработка национальной стратегии в области миграции; гарантирование свободы религии и отправления культа за счет борьбы со всеми формами дискриминации в отношении лиц, принадлежащих к религиозным меньшинствам; создание независимого механизма рассмотрения жалоб лиц, содержащихся под стражей; принятие дальнейших мер по укреплению потенциала пенитенциарных учреждений и по улучшению защиты прав заключенных; укрепление мер по борьбе с пытками и другими жестокими и унижающими достоинство видами обращения, а также по их предупреждению и обеспечение проведения незамедлительных и вызывающих доверие расследований по всем обвинениям в пытках, включая случаи смерти при содержании под стражей обеспечение доступа к образованию детей из уязвимых семей, активизация усилий по борьбе с безработицей, обеспечение доступа к чистой и безопасной питьевой воде и т.д.

Напомним, Таджикистан во время диалога в Совете ООН по правам человека, состоявшегося в октябре 2011 г. и марте 2012 г. в Женеве, в рамках процедуры УПО получил от стран-членов Совета ООН по правам человека 143 рекомендации по соблюдению прав человека в стране, из которых 106 рекомендаций были приняты Таджикистаном во время диалога, ещё 7 – приняты частично.

Над подготовкой Национального плана работали представители государственных структур РТ и неправительственных организаций под руководством Отдела гарантий прав человека исполнительного аппарата президента РТ и финансовой поддержке Отделения международной организации «Институт Открытое Общество-Фонд Содействия» в Таджикистане, Швейцарского офиса по сотрудничеству, а также при экспертной поддержке Управления Верховного комиссара по правам человека.

Универсальный периодический обзор (УПО) – это механизм рассмотрения Советом ООН по правам человека ситуации в области прав человека в государствах-членах ООН раз в четыре года. Все

документы, относящиеся к УПО, доступны на сайте Бюро по правам человека и соблюдению законности РТ www.bhr.tj

Участие фильма ВНР «Рядом с тобой» о жизни людей с инвалидностью на кинофестивале «Равный взгляд»:

16-17 ноября 2013 в Душанбе состоялся кинофестиваль «Равный взгляд» о жизни людей с инвалидностью, направленный на повышение информированности общества о правах людей с ограниченными возможностями и преимуществах инклюзивного образования.

Как сообщила председатель Национальной коалиции родительских организаций детей с ограниченными возможностями Сабохат Хакимзаде, первое место занял короткометражный фильм «Мутако», подготовленный ОО «Родители детей с проблемами в развитии» из Худжанда. Фильм рассказывает о трех детях с ограниченными возможностями, которые, несмотря ни на что, живут полноценной жизнью и учатся в обычной школе, среди своих сверстников. «Фильм еще раз доказывает, что инвалидность не должна являться преградой для развития ребенка, и во многом, такие дети интегрированы в общество и не чувствуют себя обделенными благодаря поддержке своих родителей», - говорит С. Хакимзаде.

Второе место на кинофестивале занял короткометражный фильм «Шукрона», подготовленный Ассоциацией родителей детей с ограниченными возможностями (Душанбе), который рассказывает о девочке-подростке с диагнозом ДЦП. «Девочка с первого класса ходит в обычную общеобразовательную школу, хотя Концепция об инклюзивном образовании в РТ была подписана лишь в 2012 году. В фильме присутствуют также кадры о деятельности Лиги женщин с инвалидностью «Иштирок», организации родителей детей с синдромом Дауна «Сида», звучит мнение родителей, имеющих детей с инвалидностью, как они относятся к тому, когда некоторые родители прячут ребенка-инвалида дома, тем самым, закрывая им путь в общество, делятся своим опытом, что они делают для того, чтобы их дети были интегрированы в обычную среду», - отмечает С. Хакимзаде.

Третье место кинофестиваля получил фильм «Рядом с тобой», который был подготовлен Бюро по правам человека и соблюдению законности при поддержке ООН Женщины. «В фильме рассказывается о молодой девушке, у которой проблемы со зрением. Несмотря на то, что ей было тяжело учиться в школе, это не стало для нее преградой для будущих успехов. Она мечтала стать юристом и поступила на юрфак, более того – окончила ВУЗ с красным дипломом. Сейчас она работает юристом в ОО «Имконият» и помогает людям с инвалидностью поверить в свои неограниченные возможности», - рассказала С. Хакимзаде.

Кинофестиваль «Равный взгляд» о жизни людей с инвалидностью проводился в Таджикистане впервые. Мероприятие было организовано Национальной коалицией родительских организаций детей с ограниченными возможностями в РТ в рамках проекта «Продвижение

прав и интересов детей с ограниченными возможностями» при финансовой поддержке Института «Открытое Общество» - Фонда Содействия в Таджикистане, Сетевой Программы поддержки образования Лондон/Будапешт.

Целью кинофестиваля было привлечь внимание общественности через показ короткометражных фильмов и роликов к проблемам, с которыми сталкиваются люди с ограниченными возможностями, показать богатый потенциал людей с инвалидностью, разнообразие их интересов и возможностей.

На кинофестивале свои работы о детях и людях с инвалидностью представили также Кыргызстан, Казахстан, Российская Федерация и Иран.

Премия БПЧ «Лучший Правозащитник года 2013 года»:

Премия «Лучший правозащитник года» от ОО «Бюро по правам человека и соблюдению законности» в этом году присуждена известной правозащитнице, директору ОО «Перспектива+» Ойнихол Бобоназаровой.

«Это звание возлагает на меня больше ответственности в деле продвижения прав человека в Таджикистане», - сказала Бобоназарова, держа в руках статуэтку, символизирующую защитника прав человека.

Премиию «За особый вклад организации в продвижении прав человека» в этом году получила Ассоциация юристов Памира, а «За активную гражданскую позицию в журналистике» - журналист Анора Саркорова.

Кроме того, отдельной премией была удостоена адвокат Бюро по правам человека Гульчехра Холматова, которая в этом году выиграла два дела против МВД РТ по выплате компенсации за моральный и материальный вред – речь идет о делах жертв пыток Сафарали Сангове и Бахромиддине Шодиеве.

«Основной целью вручения данной премии является поощрение правозащитников и правозащитных организаций в их нелегкой работе. Мы считаем, что и в этом году были выбраны самые лучшие», - отметила представитель Бюро Тахмина Жураева.

Начиная с 2009 года, Общественная организация «Бюро по правам человека и соблюдению законности» (БПЧ) объявляет ежегодную премию «Лучший правозащитник года». Лауреат может быть ученым, политическим или общественным деятелем, журналистом, представителем правозащитной общественной организации в Таджикистане.

Лауреатов премий определяет специальный комитет, в который в качестве жюри входят представители международных организаций и один представитель от БПЧ. Каждый из представителей может предложить одного-двух кандидатов, которые будут рассмотрены жюри. Лауреат избирается путем голосования.

Стратегия по борьбе с пытками в Таджикистане:

Акция «Скажем пыткам «Нет!»

25 июня 2013, накануне Международного дня защиты жертв пыток, ОО «Бюро по правам человека и соблюдению законности РТ», при содействии Международной правозащитной организации Amnesty International организовала акцию «Скажем пыткам «Нет!».

В рамках акции состоялась фотовыставка, на которой были представлены девять фотоисторий. В основу шести из них положены резонансные дела Хамзали Икромзода, Хуршеда Бобокалонова, Бахромиддина Шодиева, Сафарали Сангова, Исмоила Бачаджонова и Дильшодбека Муродова, скончавшихся при задержании или в заключении.

Другие три истории, которые были предоставлены партнерами Бюро из Кыргызстана, Казахстана и Туркменистана, рассказывают об аналогичных историях.

Отличительная особенность фотовыставки являлась в том, что она посвящена мужеству и упорству родственников, которые потеряли своих близких в результате жестокости и пыток. Несмотря на многие препятствия и ожидания, они верят в справедливость и добиваются законного возмездия для виновных лиц.

Второй компонент акции - презентация документальной книги «Сломанные судьбы, отнятые жизни», в которой рассказывается о восьми реальных историях жертв пыток и жестокого обращения в Таджикистане. Книга посвящена воспоминаниям родственников о своих сыновьях и мужьях, подвергшихся насилию и произволу со стороны правоохранительных структур. Издание вышло в свет на трех языках – русском, таджикском и английском.

К акции, посвященной Международному дню защиты жертв пыток, подключились организации, входящие в Коалицию НПО Таджикистана против пыток. В конференц-зале делового центра «Вефа», где развернется фотовыставка, будут работать два юриста Коалиции, которые смогут предоставить бесплатную юридическую консультацию по вопросам предотвращения пыток и жестокого обращения.

Международный день в поддержку жертв пыток установлен Генеральной ассамблеей ООН в 1997 году. В соответствии с Конвенцией против пыток и других жестоких, бесчеловечных или унижающих достоинство видов обращения и наказания, а также другими международными договорами, подписанными Таджикистаном, пыткой являются боль и страдания, которые представители власти незаконно причинили гражданам с целью получения признаний.

Стратегические дела по пыткам:

ИКРОМЗОДА ХАМЗА

20-го сентября 2012 г. в результате пыток погиб осужденный Икромзода Хамзали 1985 г.р., отбывавший наказание за ранее совершённое преступление (по статьям 249 ч. 4, 250 ч. 4 и 195 ч. 2 Уголовного Кодекса РТ) в 3/1 УИТУ Министерства юстиции Республики Таджикистан

В ходе беседы в кишлаке «Хирманак» Гиссарского района, мать Икромзода Х. и его родственники сообщили, что данное преступление совершили должностные лица исправительной колонии. Причиной послужило то, что сотрудники исправительного учреждения систематически вымогали у осужденного и его родственников деньги, а также произошедшая накануне инцидента стычка между заключенными и сотрудниками колонии. На теле Икромзода отчётливо были видны различные следы телесных повреждений, в том числе сильнейшие ожоги в области ребер, спины, шеи, гематомы на спине и на ногах, повреждения головы.

По словам родственников, судебная медицинская экспертиза была проведена со стороны эксперта Бобоназарова Маъмура в день смерти Икромзода Х., т.е. 20 сентября 2012 г., однако родственники не были допущены для участия при вскрытии трупа.

25.09.2012 г. заместитель начальника ГУИУН Бахром Абдулхаков в интервью ИА «Азия плюс» прокомментировал гибель Икромзода и заявил, что вечером 20 сентября надзиратель колонии обнаружил Икромзода повешенным на собственной рубашке на решетках, которые находятся над дверью в камеру ШИЗО. Сотрудник колонии сразу поднял тревогу, и на место прибыли сотрудники ГУИУН, медперсонал, администрация колонии и сотрудники прокуратуры и старались сделать все возможное, чтобы его спасти. В частности, как сообщает Абдулхаков, по рекомендации врачей, заключенный был обложен со всех сторон, в том числе в области подмышек, колен, головы, баклажками с горячей водой. Врачи боролись за его жизнь, таким образом, около получаса. Когда пропал пульс, врачи попытались реанимировать его с помощью электрошока - а следы в области грудной клетки и есть следы от электрошока.

Со стороны адвоката было подано заявление в Прокуратуру по надзору за исполнением законов в исправительных колониях РТ, поданы жалобы в Генеральную прокуратуру РТ, ГКНБ РТ, МВД РТ с требованием провести тщательное, независимое, беспристрастное расследование и привлечь виновных к ответственности.

1 октября 2012 г. было возбуждено уголовное дело по факту смерти Икромзода Х.

3 октября 2012 года адвокат встретилась с одним из свидетелей гибели Икромзода Х., который также отбывает наказание в 3/1 УИТУ Министерства юстиции Республики Таджикистан. По словам родственников, данный осужденный является одним из многочисленных свидетелей, который видел, как за день до смерти Икромзода Х., сотрудники колонии, жестоко избив его из-за возникшего конфликта между Икромзодом и сотрудниками колонии, закрыли его в штрафной изолятор (ШИЗО), где продолжали над ним издеваться. Однако адвокату не удалось получить какую-либо информацию от свидетеля, так как беседа проходила в присутствии сотрудников колонии и сотрудников ГУИУН. Просьба адвоката оставить ее наедине с подзащитным была проигнорирована.

6 ноября было возбуждено уголовное дело в отношении трех оперработников исправительной колонии по ст. 316 УК РТ. Адвокатом поданы ходатайства о допросе дополнительных свидетелей, а также неоднократные жалобы на неэффективность следствия. Начальник исправительной колонии ЯС 3/1 не уволен, занимает прежнюю должность, а оперативному работнику исправительной колонии Исмаилову М. предъявлено обвинение по ст. 316 ч.3 УК РТ. 29 мая 2013 года приговором суда района И.Сомони Исмаилов М. признан виновным по ст. 316 ч. 3 УК РТ и приговорен к 5 годам и 6 месяцам лишения свободы с отбыванием наказания в колонии усиленного режима. Поданная со стороны подсудимого кассационная жалоба в судебную коллегия городского суда на предмет отмены данного приговора оставлена без удовлетворения, а в отношении остальных - начальника исправительной колонии Тоштемирова Р., сотрудников колонии по оперативной части Сафарова Ш. и Авгонова Н., которым предъявлено обвинение по ст. 322 УК РТ, расследование продолжается.

БОБОКАЛОНОВ ХУРШЕД

27 июня 2009 г. примерно в 22.30-23.00 на проспекте Рудаки города Душанбе сотрудники милиции задержали Хуршеда Бобокалонова и посадили в милицейскую машину «за оказание сопротивления сотрудникам милиции и для проведения экспертизы на алкогольное опьянение» и повезли в ОВД района И. Сомони. Когда заехали во двор ОВД района И. Сомони и открыли дверцу машины, Бобокалонов Х. оказался мертв.

Согласно результатам судебно-медицинской экспертизы, смерть Бобокалонова Х. наступила от механической асфиксии в результате

закрытия дыхательных путей рвотными массами, о чем свидетельствуют наличие рвотной массы в просвете дыхательных путей, острая эмфизема легких и сердца (пятно Тардье), резкое полнокровие внутренних органов, малокровие селезенки, обильные трупные пятна.

Также экспертиза обнаружила следующие телесные повреждения: ссадины в области обеих голеней и коленных суставов, тыльной поверхности правой кисти, лобной области слева, теменной области справа. Характер повреждений поверхности ссадин влажный и дает основание считать, что они получены от действия твердых тупых предметов незадолго до наступления смерти.

6 июля 2009 года прокуратурой района И. Сомони было возбуждено уголовное дело по ст. 108 ч. 2 УК РТ. 5 сентября 2009 постановлением следователя уголовное дело было приостановлено. 20 октября 2009 уголовное дело было возобновлено и 5 ноября 2009 постановлением следователя уголовное дело было прекращено за не установлением лиц, причастных к смерти Бобокалонова Х.

Адвокатами матери Бобокалонова, начиная с апреля по ноябрь 2011 г., были поданы многочисленные жалобы в Генеральную прокуратуру РТ, после чего, 19 ноября 2011 уголовное дело было возобновлено по той же статье, и следователем Генеральной прокуратуры РТ было продолжено предварительное следствие.

28-29 апреля 2011 адвокатами было заявлено ходатайство о проведении повторной комиссионной, сравнительной экспертизы результатов предыдущих экспертиз на предмет выявления возможных расхождений в результатах и выводах экспертов касательно факта смерти Бобокалонова Х. с привлечением независимых экспертов.

В июне 2012 г. был проведен следственный эксперимент с участием молодых людей, которые находились с ним в тот вечер. Удалось найти ту же милицейскую машину, в которую усадили Бобокалонова в день его смерти.

В августе 2012 г. результаты судебно-медицинской экспертизы были уже готовы, однако сторона защиты потерпевшей никак не могла ознакомиться с ними. На многочисленные просьбы предоставить результаты экспертизы, в правоохранительных органах заявляли, что следователь находится в командировке, и по его возвращению потерпевшая сторона и ее защита будут ознакомлены с результатами экспертизы. Таким образом, адвокат и мать Бобокалонова Х. около двух месяцев не могли ознакомиться с результатами экспертизы.

После того, как удалось ознакомиться с результатами экспертизы, была подана жалоба на проведение повторной экспертизы. Жалоба не

была удовлетворена. Следователем вынесено постановление о прекращении уголовного дела по тем же основаниям, что и ранее, т.е. из-за не установления лиц, причастных к смерти Бобокалонова Х. В настоящее время подана жалоба на предмет отмены вышеуказанного постановления в Генеральную прокуратуру РТ.

САНГОВ САФАРАЛИ

37-летний Сафарали Сангов скончался 5 марта 2011 года в Национальном медицинском центре «Караболо», через четыре дня после того, как был доставлен туда из ОВД-1 района Сино г. Душанбе в бессознательном состоянии и многочисленными телесными повреждениями.

По словам жены Сафарали Сангова, примерно около полудня 1 марта во двор их дома ворвались несколько человек в штатском и начали избивать Сафарали. Они провели личный обыск Сафарали Сангова, не предъявив ордера ни на обыск, ни на арест. При нём ничего не нашли, надели на него наручники, силой усадили в машину и увезли. Как утверждается, побоям подверглись и некоторые родственники, ставшие свидетелями избиения, в том числе дети и женщина на четвёртом месяце беременности. Соседи и работники магазина, расположенного рядом с домом, также видели, как избивали людей.

Позже родные узнали, что Сафарали Сангова арестовали сотрудники ОВД-1 района Сино, которые сначала доставили того в райотдел, а затем в Национальный медицинский центр «Караболо» в Душанбе.

В тот же день родственники Сафарали Сангова приехали в больницу, но тот уже был в коме и находился в реанимации. Они случайно услышали разговор медицинского персонала о многочисленных переломах у Сафарали Сангова, в том числе переломах позвоночника, тазобедренного сустава и носа. Сообщалось, что один из врачей упомянул передозировку наркотиков, однако, впоследствии анализ крови, по имеющимся данным, не выявил наличия наркотических веществ.

Жена Сафарали Сангова отметила, что 1 марта 2011 года в больнице она и ещё один родственник услышали разговор сотрудников милиции, в которых они опознали участников избиения при аресте. Они обсуждали подробности избиения Сафарали Сангова.

5 марта 2011, когда родственники приехали в больницу, медперсонал сообщил им, что Сафарали Сангов утром скончался. Родные пожелали забрать тело, однако, присутствовавшие сотрудники милиции перекрыли вход в палату интенсивной терапии и

воспользовались другим выходом, чтобы перевезти тело в морг. Позже в тот же день тело Сафарали Сангова выдали родственниками, которые похоронили его.

11 марта 2011 вдова Сафарали Сангова получила свидетельство, выданное Республиканским центром судебно-медицинской экспертизы Минздрава и датированное тем же днём. В свидетельстве причиной смерти значилось повреждение мозга. Заключение было сделано на основании судебно-медицинской экспертизы, проведённой в морге.

12 марта 2011 года Генеральная прокуратура известила вдову Сангова о том, что по факту смерти её мужа возбуждено уголовное дело прокуратурой района Сино. Однако ни один из свидетелей, присутствовавших при аресте Сангова 1 марта 2011 года, пока не был вызван для дачи показаний.

Адвокатом была подана жалоба в Генеральную прокуратуру РТ на незаконные действия сотрудников правоохранительных органов.

18 марта 2011 года адвокатом заявлены ходатайства об ознакомлении с постановлением о привлечении вдовы Сангова в качестве потерпевшей стороны и ознакомлении с заключением судебно-медицинской экспертизы. В удовлетворении было отказано, ссылаясь на то, что со всеми материалами адвокат и родственники будут ознакомлены после окончания следствия. Лишь 17 мая 2011 года адвокат была ознакомлена с материалами уголовного дела по обвинению Якубова А. и других по ст. 322 (халатность) УК РТ, обвиняемых в смерти Сангова, а также с результатами судебно-медицинской экспертизы.

6 апреля 2011 года адвокатом подана жалоба, в которой также требовалось передача уголовного дела для дальнейшего расследования в Генеральную прокуратуру РТ. Жалоба сразу же была удовлетворена, однако дело передали из ведения прокуратуры района Сино в ведение прокуратуры г. Душанбе.

В последующем адвокатом были заявлены ходатайства о проведении повторной комиссионной экспертизы, о проведении дополнительных следственных действий и др. Ответы на заявленные ходатайства получены не были.

2 июня 2011 года начался судебный процесс по данному делу. 17 июня 2011 г. вынесено определение суда о назначении повторной дополнительной судебно-медицинской экспертизы, в связи с чем судебное слушание по данному делу было приостановлено до получения заключения экспертизы.

14 сентября 2011 года судом района Сино города Душанбе вынесено определение о направлении материалов уголовного дела на дополнительное расследование в прокуратуру города Душанбе.

16 июля 2012 следователь прокуратуры города Душанбе вынес постановление о прекращении уголовного дела в отношении Якубова А. и Хасанова К. по ст. 27 ч. 1 с применением Закона РТ «Об амнистии».

На предмет отмены вышеуказанного постановления следователя была подана жалоба в Генеральную прокуратуру РТ. После того, как жалоба была оставлена без удовлетворения, жалоба об отмене постановления была направлена в суд района Сино.

Вдовой Сангова С. при содействии адвоката Г. Холматовой, услуги которого были предоставлены Бюро по правам человека и соблюдению законности, был подан иск в суд района Сино о возмещении морального и материального вреда. В результате 5 марта 2013 г. суд вынес решение о возмещении со стороны МВД Республики Таджикистан материального и морального вреда вдове Сангова в размере 46 тыс. 500 сомони.

Ответчиком была подана кассационная жалоба в судебную коллегия суда города Душанбе.

30 мая 2013 года определением судебной коллегии суда города Душанбе решение суда района Сино оставлено без изменения, а кассационная жалоба - без удовлетворения.

1 июля 2013 в суде района Сино г. Душанбе по вышеуказанному решению суда возбуждено исполнительное производство, выписан исполнительный лист о взыскании суммы в размере 46 тыс. 500 сомони с ответчика - Министерства внутренних дел РТ. Исполнительный лист находится у судебного исполнителя на исполнении. Подана жалоба на действие судебного исполнителя. Были на приеме у министра внутренних дел по поводу неэффективности исполнения взыскания. Процесс исполнения продолжается.

ШОДИЕВ БАХРОМИДДИН

13-14 октября 2011 г. трое людей в штатском, предположительно, сотрудники милиции, в сопровождении участкового милиционера, схватив 28-летнего Бахромиддина Шодиева в подъезде его дома и скрутив ему руки, насильно посадили в машину и увезли его в ОВД района Шохмансур города Душанбе. Шодиев находился в ОВД в течение трех дней, родственники к нему не допускались. 20 октября 2011 года Шодиев был доставлен в реанимационное отделение Национального медицинского центра в бессознательном состоянии. Требовалось немедленное хирургическое вмешательство и согласие

родителей Шодиева Б. на проведение операции. Милиционеры были вынуждены сообщить матери Шодиева Б. о том, что он находится в больнице в тяжелом состоянии.

Через пару дней после хирургического вмешательства её сын пришел в себя, и его перевели в общую палату под присмотром сотрудника милиции. Придя в сознание, Шодиев рассказал матери, что его жестоко избили сотрудники милиции, заставляя взять на себя вину за совершение преступлений, которых он не совершал. Он рассказал, что его пытали электрическим шоком, при этом залепив рот скотчем, чтобы никто не слышал криков. Милиционер, находившийся рядом и слушавший их разговор, после ухода матери из палаты, сняв ботинок, стал бить им по губе Шодиева Б. Он рассказал об этом матери и умолял ее не приходить к нему в палату, так как его «снова будут бить». Шодиев почти в бессознательном состоянии смог услышать, как сотрудники ОВД договаривались о том, что в случае чего, скажут, что задержанный получил травмы в результате того, что сбросился со второго этажа здания ОВД. 30 октября 2011 года Шодиев скончался, так и не приходя в сознание.

Постановлением прокурора района Шохмансур 4 ноября 2011 возбуждено уголовное дело в отношении Додова А. и других по ст. 322 ч. 2 (халатность) УК РТ.

4 ноября 2011 года трое сотрудников ОВД района Шохмансур, а именно Иноятов А., Муродов Д. и Хотамов С. были уволены по итогам внутреннего расследования МВД в связи с гибелью задержанного Б. Шодиева. Также от занимаемой должности был освобожден заместитель начальника ОВД, подполковник милиции И. Каримов. А начальник ОВД района Шохмансур Одинаев С. и начальник СО ОВД района Назаров А. получили строгие выговоры.

1 декабря 2011 следователю прокуратуры р. Шохмансур г. Душанбе Холикову Ф. заявлено ходатайство о переквалификации действий подозреваемых Додова А., Иноятова А. и Муродова Д. со статьи 322 УК РТ на статью 316 ч. 3 УК РТ. Ходатайство не было удовлетворено.

17 февраля 2012 началось судебное разбирательство по данному уголовному делу в суде района Шохмансур. 29 февраля 2012 судом вынесено определение о направлении уголовного дела на дополнительное расследование в прокуратуру района Шохмансур города Душанбе. Тем временем, сторона обвинения просила у суда осуждения подсудимого и назначения ему наказания в виде лишения свободы сроком на 2 года.

17 февраля 2012 года до начала судебного заседания был подан иск о возмещении вреда, причиненного совершением преступления. В качестве ответчика привлечено Министерство внутренних дел РТ.

28 сентября 2012 года постановлением следователя прекращены части материалов уголовного дела в отношении Иноятова А., Муродова Д., Хотамова С., которым ранее предварительным следствием были предъявлены обвинения по статьям 322 ч. 2 УК РТ по ст. 27 ч. 1 УПК РТ из-за отсутствия в деянии признаков состава преступления. Подана жалоба на предмет отмены постановления следователя в части прекращения материалов уголовного дела в отношении Иноятова А., Муродова Д. и Хотамова С. в прокуратуру города Душанбе. Жалоба оставлена без удовлетворения. В настоящее время подана жалоба в Генеральную прокуратуру РТ на предмет отмены вышеуказанного постановления. Судебный процесс продолжается.

В суд было направлено дело лишь в отношении следователя Додова А. по ст. 322 УК РТ. Приговором суда от 11 февраля 2013 г. Додов А. признан виновным в совершении преступления по ст. 322.ч.2 УК РТ, и ему назначено наказание в виде лишения свободы сроком на 2 года с отбыванием наказания в колонии-поселении. Кассационная жалоба, поданная в судебную коллегия на предмет отмены приговора суда, оставлена без удовлетворения и приговор суда района Шохмансур города Душанбе оставлен без изменения.

Кроме того, от имени матери Шодиева подан иск в суд в отношении МВД РТ о возмещении морального и материального вреда в размере 180 тысяч сомони.

18 ноября 2013 года судом района Исмоили Сомони города Душанбе вынесено решение о частичном удовлетворении исковых требований матери Шодиева Б. в размере 14 тыс. 579 сомони 30 дирамов. Однако прокуратурой района И.Сомони принесен протест на отмену вышеуказанного решения суда. Адвокатами было подготовлено возражение и направлено в суд. 30 января 2014 года состоялась кассационная коллегия, по итогам которой решение суда оставлено без изменения, а протест прокурора был отклонен.

IV. Основные мероприятия в 2013 году:

26 июня 2013 года, в Международный день защиты жертв пыток, в Душанбе состоялась акция «Скажем пыткам «Нет!». Организаторы – Бюро по правам человека и соблюдению законности РТ при поддержке международной организации Amnesty International. Основной целью акции было в очередной раз привлечь внимание властей и общественности к данной проблеме. На фотовыставке были представлены истории девяти семей, которые

борются для того, чтобы положить конец безнаказанности за пытки и другие виды жестокого обращения в Центральной Азии. Шесть историй относятся к Таджикистану – это истории Хамзали Икромзода, Хуршеда Бобокалонова, Бахромиддина Шодиева, Сафарали Сангова, Исмоила Бачаджонова и Дилшодбека Муродова, скончавшихся при задержании или в заключении. Три других истории представлены партнерами организаторов из Кыргызстана, Казахстана и Туркменистана.

Фотовыставка, начавшаяся в Таджикистане и одновременно в Казахстане, продолжилась в городах по всему миру в течение всего лета 2013 года.

В мероприятии приняли участие члены Коалиции НПО Таджикистана против пыток, представители офиса Омбудсмана, международных организаций и диппредставительств, а также родственники жертв пыток и жестокого обращения.

24 июля 2013 состоялась презентация результатов независимого мониторинга хорогских событий-2012, проведенного правозащитными организациями страны, в том числе Бюро по правам человека и соблюдению законности. Мониторинг был проведен с февраля по апрель 2013 года и включал в себя исследование основных ключевых вопросов в области прав человека. В ходе мониторинга были проведены интервью с представителями органов государственной власти, жителями Хорога, включая родственников погибших и раненых, а также представителями гражданского общества (НПО, СМИ, политическими партиями).

В ноябре 2013 в Душанбе состоялся круглый стол по проблемам инвалидов, организованный ОО «Бюро по правам человека и соблюдению законности» и ОО «Лига женщин-инвалидов «Иштирок». Целью круглого стола было обсуждение результатов проведенного в Душанбе и пилотных районах Согдийской области мониторинга соблюдения прав лиц с инвалидностью, которых в стране насчитывается около 166 тыс. человек, на достойный труд и занятость. А также обсуждение существующих проблем и преград на пути ратификации Конвенции ООН о правах инвалидов и перспективы подписания и дальнейшей ратификации Конвенции.

Зафар Ахмедов, директор худжандского филиала «Бюро по правам человека и соблюдению законности», представил краткие результаты мониторинга «Соблюдение прав лиц с ограниченными возможностями в РТ», проведенного в ходе трех фаз проекта.

Мониторинг проводился в Согдийской области (всего 54 тыс. 633 инвалида). Последняя фаза мониторинга также охватила Душанбе.

Было опрошено всего 949 человек в возрасте от 18 до 84 лет.

V. Основные Публикации в 2013 году:

В марте 2013 года Общественная организация «Бюро по правам человека и соблюдению законности» опубликовало очередной ежегодный доклад о ситуации с соблюдением прав человека в Таджикистане за 2012 год. В докладе описывается ситуация с правами человека за 2012 год, а также представлены рекомендации по улучшению ситуации в данном направлении. Доклад тиражом 300 экземпляров опубликован при поддержке Национального фонда в поддержку демократии (NED) и распространялся бесплатно среди заинтересованных учреждений и организаций. Кроме того, полный текст ежегодного доклада на русском и английском языках доступен на сайте www.bhr.tj

ОО «Бюро по правам человека и соблюдению законности» подготовило и опубликовало **документально-публицистическую книгу «Сломанные судьбы, отнятые жизни» на трех языках – русском, таджикском и английском языках.** В основу книги положены восемь реальных историй о жертвах пыток и насилия в стране, самые резонансные и актуальные дела. Книга вышла в свет тиражом 1 тыс. экземпляров при поддержке международной организации Amnesty International.

Карманная книжка в вопросах и ответах для уязвимых слоев населения «Право на юридическую помощь по семейным, жилищным и социальным аспектам». Брошюра подготовлена и издана в рамках проекта «Равенство перед законом: доступ к правосудию в Центральной Азии» при финансовой поддержке Фонда Евразия Центральной Азии - Таджикистан и Министерства иностранных дел Финляндии.

Карманная книжка в вопросах и ответах для уязвимых слоев населения «Право на землю и землепользование». Данная книжка разработана и издана в рамках проекта «Равенство перед законом: доступ к правосудию» при финансовой поддержке Фонда Евразия в Центральной Азии – Таджикистан и Министерства иностранных дел Финляндии.

Карманная книжка в вопросах и ответах для журналистов и представителей СМИ «Право на доступ к информации». Данная книжка разработана и издана в рамках проекта «Продвижение в Таджикистане международных стандартов в области свободы выражения мнения» при финансовой поддержке Посольства США в Таджикистане.

Доклад НПО о выполнении Республикой Таджикистан Международного Пакта о гражданских и политических правах (МПГПП). Данная публикация была подготовлена и издана в рамках проекта «Подготовка альтернативного доклада о ходе выполнения

Республикой Таджикистан МПГПП» при финансовой поддержке ИОО-Фонд Содействия в Таджикистане (Фонд Сорос).

Универсальный периодический обзор по правам человека, подготовленный общественными организациями Республики Таджикистан. Данная публикация была подготовлена и издана в рамках проекта «Разработка и Имплементация Национального плана действий по рекомендациям УПО» при финансовой поддержке ИОО-Фонд Содействия в Таджикистане (Фонд Сорос).

Национальный План Республики Таджикистан по реализации рекомендаций государств-членов Совета ООН в связи с Универсальным Периодическим обзором Республики Таджикистан по правам человека на 2013-2015 годы. Данная публикация была подготовлена и издана в рамках проекта «Содействие выполнению рекомендаций УПО» при финансовой поддержке ИОО-Фонд Содействия в Таджикистане (Фонд Сорос) и Швейцарского агентства по развитию и сотрудничеству.

We thank Open Society Institute (OSI - Budapest) for financial support in publication of the report

BHR *Идораи ҳуқуқи Инсон ва
Ҷуоғи Қонуният
Bureau of Human Rights and
Rule of Law
Бюро по правам человека и
соблюдению законности*

REPORT ON THE ACTIVITIES IN 2013

DUSHANBE – 2014

Report content

Introduction of the Director of the Organization

I. General information on the organization

- 1.1. Mission of the organization
- 1.2. Structure of the organization
- 1.3. Managing and programme staff of the organization
- 1.4. Project activities
- 1.5. Partner organizations
- 1.6. Strategy of the organization
- 1.7. Budget of the organization in 2013

II. Access to Justice Programme

- 1.1 Activities of the Legal Aid Center

III. Programme on Monitoring of International Legal Human Rights Obligations Implementation by the Republic of Tajikistan

- a. Activities of Informational-Analytical Center

IV. Key events in 2013

V. Key publications in 2013

Introduction by the Director of the Organization
Dear Colleagues!

We are glad to welcome you reading our report on the activities of Public Organization Bureau on Human Rights and Rule of Law.

Being established in a post war Tajikistan, our organization is developing at a rather fast pace and managed to become at the nucleus of human rights promoting.

Despite of the fact that the organization was established and started functioning at the period of political and economic instability in the country, we managed to become sustainable and live through the crisis. At this moment we are assured that we managed to enter a qualitatively new level.

At the moment there are new horizons to be explored. Gradually we are shifting to legal aid in specific areas (freedom from torture, freedom of expression, promoting rights of people with disabilities, etc), internal capacity development activities, new approaches in financial management etc. Nonetheless, the mission of the organization is intact as well as commitment to human rights protection.

One of the innovations in the organization is publication of given report.

This report is a new informational product of the organization. The report covers all activities carried out by the organization in 2013. This reports provides you with insights on mission and objectives of the organization, structure of the organization, projects that the organization was implementing and our partners.

Developing this report, Bureau on Human Rights and Rule of Law team had the only objective of informing wider public on what is the organization about, which assistance we can provide, and what is the situation in the country in different spheres of human rights.

I hope tha tthis report will facilitate rational and effective cooperation.

We would also like to invite for collaboration all organizations that are interested in human rights protection and promotion.

Sincerely,
Director of Bureau on Human
Rights and Rule of Law

Nargis Zokirova

I. General information on the organization

Public organization Bureau on Human Rights and Rule of Law was registered in April 2000. Organization was reregistered in the Ministry of Justice of the Republic of Tajikistan in 2007 and 2011. Bureau is human rights protection organization aimed at promoting human rights values in the country.

Bureau has informational analytical web page – www.bhr.tj which is the only informational portal in the country which contains most of the information on the human rights situation in Tajikistan, as well as different international human rights documents.

In 2009 Bureau on Human Rights and Rule of Law had initiated an award To Best Human Rights Activists of the Year, that was dedicated to 10th anniversary of the organization. The award can be given to a scientist, political or public actor, journalist, lawyer, representative of human rights organization or state structure.

The award of the PO Bureau on Human Rights and Rule of Law is provided as a figurine to people who contributed to promotion and protection of human rights in Tajikistan.

The winner is selected by a special committee. The committee includes representatives of human rights and international organizations.

In 2009 the award was given to former head of the Department of Constitutional Guarantees of the Executive Office of the President of RT Yusuf Salimov, who is at the moment chairman of the Shohmansur district of Dushanbe. In 2010 it was given to Director of Khujand Branch of PO Human Rights Center Tatyana Khatukhina, in 2011 lawyer Shuhrat Kudratov and in 2012 head of PO Independent Center on Human Rights Sergey Romanov.

In 2012 it was decided to provide award for additional two nominations: For Specific Contribution of the Organization to Human Rights Promotion that was won by Association of Young Lawyers Amparo, and For Active Civic Position in Journalism that was given to Marziya Mirzobekova reporter from Asia Plus.

Head of public organization "Perspective +" Oinihol Bobonazarova was awarded with the Best Human Rights Activist in 2013. Association of Lawyers in Pamir received award for Special Contribution of the Organization to Human Rights Promotion, and Anora Sarkorova a journalist received an award for Active Civic Position in Journalism.

Furthermore a special nomination was awarded to Gulchehra Kholmatova, lawyer from the Bureau who had won two cases against Ministry of Interior this year, regarding moral and monetary compensation for the victims of torture - Safarali Sangov and Bahromiddin Shodiev.

PO Bureau on Human Rights and Rule of Law publishes Annual report on human rights situation in Tajikistan. Furthermore, Bureau publishes annual public report on the activities of the organization which describes both program and financial activities of the organization. Both reports are disseminated among state structures, nongovernment and international organizations and is published on the web page of the organization www.bhr.tj

Accession of BHR to membership in International Federation on Human Rights:

On 26 of May 2013, PO Bureau on Human Rights and Rule of Law had become a formal member of one of the most influential international human rights organization - Federation on Human Rights (FIDH). Official accession ceremony during the 38 Congress of this organization held on 23-27 May in Istanbul.

PO Bureau on Human Rights and Rule of Law had started close cooperation with this influential organization in 2010. In particular, in spring 2011 Bureau had provided experts from this organization and Russian organization Memorial while a research on labour migration issues in Tajikistan. In autumn the same year N. Zokirova, director of BHR as well as head of Legal Aid Center Zulfikor Zomonov visited Saint Petersburg, where jointly with Memorial the results of the research were presented. The results were widely covered in Russian Mass Media. Furthermore FIDH had provided consultative support while preparation to UPR as well as logistic and technical support while lobbying for the recommendaiton of Tajik civil society in Geneva as FIDH is a member of UN ECOSOC.

FIDH provides its members with consultative and technical support as well as trains the staff of member organizations on certain issues, it carries out joint research and in case of pressure by local authorities on member organization provides support on international level.

International Federation on Human Rights (FIDH) was established in 1922 and 164 organizations in over 100 countries in the world are members. Organization coordinates and supports the activities of this organization for other organization, as well as it sets up mechanisms to work on international level. Activities of FIDH are aimed at protection of human rights violation issues, prevention of violation as well as redress mechanisms. FIDH is also trying to ensure implementation of Universal Declaration of Human Rights both civil and political, economic, social and cultural.

FIDH possesses consultative status or observer's status in UN, UNESCO, Council of Europe, African Commission on Human and Peoples Rights, ILO etc. FIDH keeps daily contact with UN, EU and International Criminal Court through its coordination offices in Geneva, New York , Brussels and Hague.

1.1. Mission of the Organization

The objectives of the Bureau are: to support promoting and enhancing implementation of human rights and fundamental freedoms, implementation of international human rights standards into legislation and law enforcing practices, support in imlementation of democratic reforms in Tajikistan.

Institutional objectives of the organization are:

- Ensure access to justice for poor population through supporting the reform of pro bono legal aid, lobbying for the adoption of the law on pro bono legal aid and ensure reform within the lawyers system in the Republic of Tajikistan.

- Ensure implementation of international human rights standards into national legislation of the Republic of Tajikistan.

1.2. Structure of the Organization

At the moment the head office of the Bureau is in Dushanbe, there are branches in Khujand, Kurgan Tube and Khorog, legal aid centers in Ishkashim, Murgab, Vanj districts in GBAO, in Kulyab, Kabadiyan, Shartuz districts of Khatlon Province, Rasht, Faizabad, Matcha and Aini districts as well as in Penjikent and Kanibadam cities of Sogd province.

There are specialized departments in the Bureau: Centers on Human Rights that are set up to improve the system of the organization and the work of the organization:

1. Informational Analytical Center on Human Rights.
2. Legal Aid Center.

The key objective of the center is to develop mechanisms for effective implementation of different activities aimed to protect public interests: education and enlightenment, legal aid, political and public activities.

The centers are also set up to analyze the activities of the Bureau and to develop the programs of institutional and human development of the Bureau in different areas of expertise.

Each Center has its Regulations and Development Strategy.

1.3. Managing and program staff of the organization

Permanent managing body is Supervisory Board which consists of 3 people:

Members of the Supervisory Board were re-elected in December 2012 during the General Assembly of the Organization:

1. Chairman of the Supervisory Board - Gulchehra Rakhmanova
2. Member of the Supervisory Board - Margarita Hegai
3. Member of the Supervisory Board – Zarangez Makhmudova

Members of the Revision Commission, elected in 2011 for two years are:

1. Zulfikor Zamonov
2. Sadriddin Saidov
3. Siyovush Abdurakhimov

Executive bodies:

1. Director of the organization - Nargis Zokirova
2. Deputy Director – Takhmina Juraeva
3. Director of Khujand Branch - Zafar Akhmedov
4. Director of Khorog Branch - Nazarbegim Nazaralieva
5. Director of Kurgan Tube branch – Khaidarsho Azimov

Heads of Centers:

1. Head of Information Analytical Centers - Madina Usmanova
2. Head of Legal Aid Center - Ulugbek Norov

Staff of the organization:

At present there are 31 staff members in the organization working in all the fields of activity. The staff of the Bureau includes practicing lawyers, journalist, economists, teachers from the Universities.

1.4. Project activities

Activities of the Bureau is carried out on a program basis. At present there are two programs:

1. Access to Justice.
2. Monitoring of implementation of international human rights standards in Tajikistan.

Serious attention is being paid to capacity building and professional development of the staff of the organization.

In order to enhance efficiency of the activities complex approach is undertaken that promotes improvement in the efficiency of the activities of the organization through more structural approach.

Complex approach includes more structural modes for financial activities, enhanced transparency, capacity building in terms of institutional management and development, gender sensitive approach to the activities carried out by the Bureau..

List of Projects implemented or initiated by the Bureau on Human Rights and Rule of Law in 2013-2014

<u>Project Title</u>	<u>Duration of the grant and/or sponsorship or charity support</u>	<u>Organization that had provided grant and/or sponsorship or charity support</u>
1. Legal Aid Centers and Human Rights Monitoring (Centers in Murghab, Ishkashim, Khujand)	01.05.2012 – 30.04.2013	National Fund for Democracy (NED)
2. Equality before the Law Access to Justice	15.11.12-31.03.2014	Ministry of Foreign Affairs of Finland, Eurasia Fund
3. Combat against torture in Tajikistan (fee fund for lawyers, working on torture cases)	05.04.2012-04.04.2013	Amnesty International
4. Establishing of Policy Dialogue on Access to Justice Issues	17.06.2013-15.11.2013	UNDP, SECO
5. Implementing rights of people with disabilities in Sogd province	15.04.2013-30.11.2013	UN WOMEN
6. Drafting of the alternative report on ICCPR implementation	08.04.2013 to 09.12.2013	Open Society Institute (Soros Foundation) in Tajikistan

7.Human Rights Activist of the Year Award	10.12.13- 15.01.2014	US Embassy in Tajikistan
8.Promoting international standards on freedom of expression in Tajikistan	01.08.2013-30.07.2014	US Embassy in Tajikistan
9.Access to Justice in Tajikistan	01.03.2013-31.12.13	Suisse Development Cooperation Office, Shams - branch of Helvetas in Tajikistan
10.Access to Justice through pro bono legal aid	25.12.2012 – 25.12.2013 rr.	OSI-Hungary, Budapest.
11.Support to implementation of UPR recommendations	26.11.13-25.06.14	Suisse Development Cooperation Office
12.Technical support to NHRI in piloting monitoring mechanisms in closed institutions.	15.11. 13-14.08.14	Suisse Development Cooperation Office
13.Social-Economic and Cultural rights of prisoners and former prisoners in Tajikistan	03.02.2014-03.02.2016	EU, German Association of People Universities (DVV International).
14. Enhancing legal opportunities for poor population in RT	25.12.2013-24.06.2015	Open Society Institute Fund in Tajikistan

1.4. Partners of the organization

International and national public organizations are the partners of PO Bureau on Human Rights and Rule of Law. At the moment the partners of the

Bureau out of international organizations are:

- Ministry of Foreign Affairs of Finland;
- UNDP country office in Tajikistan;
- OSI-Open Society Institute - Hungary, Budapest;
- European Union;
- SHAMS, Helvetas branch in RT;
- US Embassy in Tajikistan;
- UN WOMEN;
- Euroasia Fund;
- UN Office of High Commissionaire on Human Rights (UN OHCHR);
- Open Society Institute Branch in Tajikistan;
- Suisse Development Cooperation Office (SDS);
- OSCE office in Dushanbe;

- National Fund for Democracy (NED);
- International Federation for Human Rights FIDH;
- Amnesty International;
- German Association of People Universities (DVV International)

Partners on the national level are the following public organizations:

- Association of Lawyers of Pamir;
- Association of Politologists of Tajikistan
- PO League of Women Lawyers;
- Collegium of Lawyers of Sogd Province;
- PO Human Rights Center;

- PO Child Rights Center;
- PO Independent Center on Protection of Human Rights;
- PO Equal opportunities ;
- PF NOTABENE;
- PO Consumers Union;
- PO Ishtirok;
- PO Shifo;
- PO INIS;
- Dignity;
- PF Panorama;
- PO Imkoniyat
- PO Right and Prosperity
- National Association of Independent Mass Media of Tajikistan (NANSMIT)
- PO Rushd
- etc.

Partners of the Bureau from the state bodies are:

- Department on Constitutional Guarantees Office of the President of RT;
- SE Directorate on Roghun HES swamping;
- National Legislative Center under the President of RT;
- Council of Justice of RT
- Ministry of Justice of RT
- Center on Strategic Research under the President of RT
- Ministry of Labour, Migration and Employment of RT

It shall be noted that our organization closely cooperates with National Human Rights Institution of the Republic of Tajikistan since 2009.

1.5. Strategy of the Organization

Starting from 2008 Bureau on Human Rights and Rule of Law develops strategic plan of the organization for certain period of time.

For the period from 2008 to 2011 Bureau had developed two strategic plans.

First strategic plan of the organization was covering the period from 2008 to 2010. The Bureau had successfully implemented all the activities envisaged in line with the given plan.

Current Strategic Plan of the organization is covering 2011-2013. It consists of three strategic objectives, namely:

1. Support to the implementation of international human rights and fundamental freedoms standards, adopted by Tajikistan and incorporated to the legislation and law enforcement practices of the Republic of Tajikistan;
2. Promoting fair trial and rule of law standards;
3. Enhance capacity of the organization and staff.

To implement the first strategic objective it is necessary to continue the activities on preparing alternative reports to UN treaty bodies and aggregated review to UN Human Rights Council and appeals to Constitutional Court of RT; Support to implementation of Concluding Observations by UN Committees, provided after submission of the National Reports of RT on implementation of the ratified obligations under international legal treaties; Enhancing cooperation with NHRI, Department on Constitutional Guarantee under Office of the President and Committee of Majlisi Namoyandagon on rule of law, legislation and human rights; Support implementation of international standards on freedom of expression its incorporation to national legislation and law enforcing practices of the Republic of Tajikistan etc

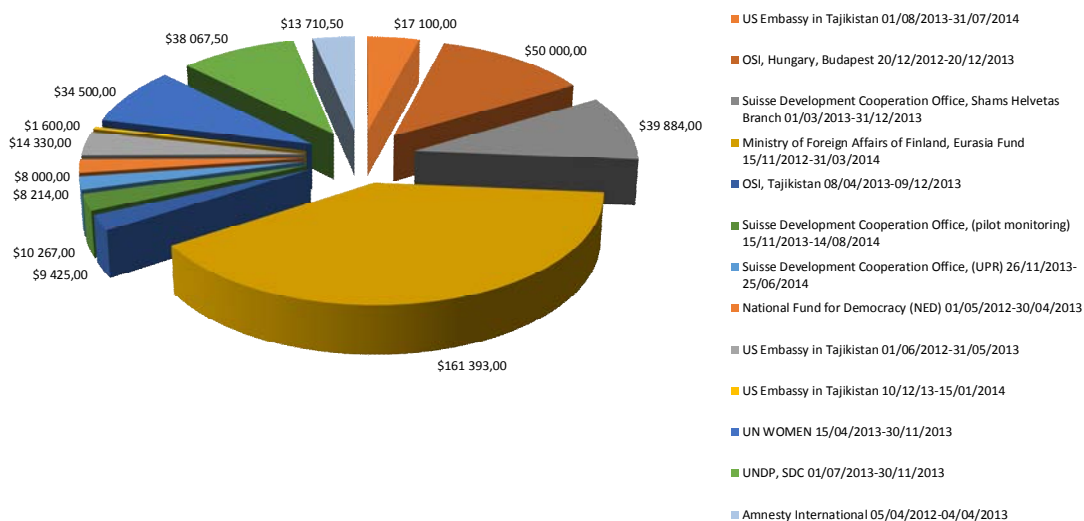
The following strategic objective of the organization is aimed at promoting access to justice for poor and vulnerable population through pro bono legal aid, online consultations and reform of the pro bono legal aid system; Promoting national and international fair trial standards through court monitoring on civil and administrative cases; Promoting access to justice to human rights and media organization through providing them with legal consultations, legal representation etc.

It is also envisaged to improve administrative and financial management and fundraising of the organization within the framework of the activities; Enhance the capacity of the staff; Introduce gender approach on program level and to enhance cooperation with nongovernment and international organizations etc.

1.6. Budget of the organization in 2013

##	Donor	Term of implementation	Amount in USD for 2013 01.01.2013-31.12.2013
1	US Embassy in Tajikistan	01/08/2013-31/07/2014	\$17 100,00
2	OSI, Hungary, Budapest	20/12/2012-20/12/2013	\$50 000,00
3	Suisse Development Cooperation Office, Shams Helvetas Branch	01/03/2013-31/12/2013	\$39 884,00
4	Ministry of Foreign Affairs of Finland, Eurasia Fund	15/11/2012-31/03/2014	\$161 393,00
5	OSI, Tajikistan	08/04/2013-09/12/2013	\$9 425,00
6	Suisse Development Cooperation Office, (pilot monitoring)	15/11/2013-14/08/2014	\$10 267,00
7	Suisse Development Cooperation Office, (UPR)	26/11/2013-25/06/2014	\$8 214,00
8	National Fund for Democracy (NED)	01/05/2012-30/04/2013	\$8 000,00
9	US Embassy in Tajikistan	01/06/2012-31/05/2013	\$14 330,00
10	US Embassy in Tajikistan	10/12/13-15/01/2014	\$1 600,00
11	UN WOMEN	15/04/2013-30/11/2013	\$34 500,00
12	UNDP, SDC	01/07/2013-30/11/2013	\$38 067,50
13	Amnesty International	05/04/2012-04/04/2013	\$13 710,50
ИТОГО:			\$406 491,00

Budget of PO Bureau on Human Rights and Rule of Law for 2013

II. Access to Justice Program

2.1. Activities of the Legal Aid Center

Activities of the Legal Aid Center are covered by the Access to Justice Program.

Objective of the Legal Aid Center – provide access to justice to poor and vulnerable population, take on human rights violations cases through providing legal aid to the citizens within the review process in national and international human rights bodies, analysis and lobbying for the implementation of international access to justice standards within the national legislation system, support implementation of the reforms in the judiciary and legal systems.

The work of the Center is aimed at increasing efficiency of the activities related to access to justice and pro bono legal aid, it also includes developing of local documents of the Bureau, standard templates related to internal policy and strategy of the Bureau in the field of pro bono legal aid, optimization of documents for the legal aid centers, assessment and analysis of the activities of the organization related to legal aid, compilation of analytical and statistic reports and their dissemination among interested parties.

Legal Aid Center is consolidating and analysing report on the activities of all centers (all districts covered by the Bureau), as well as other project activities related to legal aid, identifies problems related to access to justice situation in the country, provides recommendations to project staff and coordinators (those that include legal aid component) on improving the activities, collects suggestions of the staff on projects to make sure that the work on legal aid is improved in general as well as the situation in the country related to access to justice.

At present there are 21 lawyers, working in legal aid centers, out of them 5 women and 16 men.

Upon review of the reports provided by the lawyers in the centers head of the Legal Aid Center provides recommendations on approaches to improve legal aid center. After consolidation of the report Center sends recommendations to project coordinators and the director of organization on educational events aimed at enhancing the capacity of the legal aid centers staff.

Information on the legal aid centers of the Bureau

As was indicated above, there are 18 pro bono legal aid centers that are functioning under the Bureau: Dushanbe, Khujand, Khrog, Ishkashim, Murghab, Vanj districts of GBAO, Kurgan Tube, Kilyab, Kabadiyan, Shahrituz districts of Khatlon province, Rasht, Faizabad, Roghun of DRS, Matcha and Aini districts as well as Penjikent and Kanibadam in Sogd province.

There is a specialized legal aid center functioning in Dushanbe on torture and freedom of expression and protection of the rights of journalists.

In 2013 in Khujand within the framework of legal aid lawyers were providing primary consultation to all poor and vulnerable people, including people with disability (on promoting their rights) as well as victims of torture, journalists and representatives of mass media (on freedom of expression).

In other districts (Kurgan Tube, Kulyab - Khatalon province, Khorog, Ishkashim, Murghab districts - GBAO, Penjikent, Kanibadam, Aini (Sogd province) etc lawyers are keeping up with multi profile work and provide legal aid to poor and vulnerable population on all legal aspects.

The lawyers from the Bureau had provided 8,474 pro bono consultation, out of which 4,343 (52%) were provided to women, and 4,131 (48%) - men.

It shall be noted that number of complaints to legal aid centers had increased due to mobile sessions in local self-governance bodies (jamoats) .

Table of legal aid centers of Bureau

No	Districts covered	Type of services
1.	Specialized legal aid center in Dushanbe on the issues related to support victims of torture and on the issues of implementation of rights of journalists and mass media.	Provide primary legal aid and consultations on legal issues. Provide legal aid to victims of torture, journalists, where necessary court representation.
2.	Legal aid center in Khujand on all legal issues as well as on the issues related to protection of rights of journalists and representatives of mass media	Legal consultations, written complaints, identification of human rights violations and where necessary court representation.
3.	General profile legal aid centers in Kurgan Tube, Kulyab, Khorog and Ayni	Legal consultations on all legal issues, written complaints, court representation.
4.	Legal aid centers in Penjikent, Matcha, Kanibadam, Ishkashim, Murghab, Vanj, Rasht, Faizabad, Kabadayan and Shahrituz for rural population, children, youngsters and people with disabilities.	Provide legal aid and consultations to vulnerable population: women, children, youngsters, people with disabilities, where necessary representation in court or state bodies.

Statistic analysis of complaints shows that most of complaints were related to issues of family, land, civil, criminal, housing and labour legislation. There were issues related to administrative, criminal procedure and civil procedure legislation.

While analysing statistic data depending on number of complaints per areas of law, the issues related to divorce, property rights, alimony, etc are still dominating.

Aggregated statistic report on the complaints of clients in Legal Aid Center of the Bureau on Human Rights and Rule of Law in January - December, 2013

Legal issues	Total number of Complaints			Dushanbe and DRS			Sogd Province			GBAO			Khatlon province		
	total	F	M	total	F	M	Total	F	M	Total	F	M	Total	F	M
Civil law issues	1594	794	800	342	126	216	758	440	318	235	57	178	259	171	88
NGO registration															
Family	1730	1167	563	386	241	145	501	388	113	286	144	142	557	394	163
Housing	490	299	191	175	107	68	96	64	32	59	20	39	160	108	52
Labour	581	175	406	145	28	117	106	33	73	118	28	90	212	86	126
Criminal	198	44	154	32	4	28	15	9	6	118	23	95	33	8	25
Tax	94	72	22	2	-	2	29	27	2	-	-	-	63	45	18
Land	973	336	637	260	55	205	308	114	194	161	41	120	244	126	118
Social security	359	194	165	94	36	58	69	49	20	78	23	55	118	86	32
Criminal Procedure	98	41	57	2	-	2	4	1	3	31	2	29	61	38	23
Civil Procedure	313	90	223	147	30	117	82	36	46	36	2	34	48	22	26
Administrative	167	51	116	74	14	60	22	16	6	34	6	28	37	15	22
Human Rights	490	305	185	199	145	54	133	84	49	9	-	9	149	76	73
Other	1387	775	612	592	273	319	205	149	56	190	72	118	400	281	119
TOTAL	8474	4343	4131	2450	1059	1391	2328	1410	918	1355	418	937	2341	1456	885

III. Monitoring of International Human Rights Standards Implementation by the Republic of Tajikistan Program

Within the framework of this Monitoring of International Human Rights Standards Implementation by the Republic of Tajikistan Program Informational Analytical Center was set up.

3.1. Activities of the Informational Analytical Center

The objectives of the Center are:

1. To promote implementation of international human rights obligations in the Republic of Tajikistan.
2. To involve separate civil society institutions (NGOs, Mass Media etc) as well as population in general to decision making processes.
3. To develop strategies and programs aimed at institutional changes in the human rights field.

Objectives and activities of the Center are aimed at:

- Monitoring of international human rights standards implementation by Tajikistan.
- Drafting and submission of alternative reports to UN Committees on Human Rights.
- Collecting and processing information on human rights situation in Tajikistan.
- Drafting report on certain human rights issues (for instance access to justice, rights of children etc).
- Awareness raising of the population on human rights situation in Tajikistan as well as networking with NGOs related to information exchange on human rights.
- Support the network on information exchange on human rights situation in Tajikistan for NGOs.
- Disseminate information on human rights situation in Tajikistan.

Reviews were prepared on human rights situation on the following issues:

- Review of the human rights situation in Tajikistan.
- International obligations of RT (UN treaty bodies, UPR).
- Freedom from torture and cruel treatment
- Penitentiary system
- Freedom of expression and media
- Migrants
- NHRI
- Rights of People with Disabilities
- Human Rights Monitorings

**International obligations of Tajikistan:
Alternative NGO report on implementation of International
Covenant on Civil and Political Rights.**

During the reporting period NGO Coalition worked on the preparation of List of Issues (LOIRP) and Alternative Report (AR) on implementation of ICCPR by the Republic of Tajikistan. This work was coordinated by the PO Bureau on Human Rights and Rule of Law. Apart from that Bureau was dealing with drafting several thematic blocks of this report.

List of issues of the NGO Coalition was prepared under the reporting procedure named Optional Reporting Procedure or List of Issues Prior to the Report – LOIPR (List of issues prior to report)». The list was sent to UN HRC before 28 of February 2013. More information is available at: <http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrc/hrca108.htm>

UN HRC had formulated the List of Issues to Second Periodic National Report on implementation of International Covenant on Civil and Political Rights in April 2013. List includes range of issues including instigation of torture in RT, violence against women and their representation in state agencies, mostly the issues are related to freedom of speech and mass media. Similarly, UN HRC requests to provide information on direct application of ICCPR provisions while dealing with court cases etc.

Electronic copy and printed copies of Alternative report were sent to UN HRC.

UN HRC had reviewed second National Report of Tajikistan on ICCPR implementation on 9-10 of June 2013 in Geneva. Group of NGO representatives working on preparing the report was present. The session was broadcasted on <http://www.treatybodywebcast.org> Alternative report in English and Russian is available on: <http://www.humanrts.tj/ru/index/index/pageId/17/>

International Federation on Human Rights and Tajik branch of Open Society Institute supported preparation of the report.

On 23 of July 2013 UN HRC had adopted Concluding Observations (recommendation) on Tajikistan where both positive issues (set up of NHRI in RT and adoption of the Law on Prevention of Violence in the Family) issues and negative aspects (ongoing communications on torture instigation in closed facilities, domestic violence, regardless of moratorium, de jure availability of death penalty in criminal legislation etc.) of implementation of ICCPR (text of Concluding Observations is available at <http://notorture.tj/analytics/zaklyuchitelnye-zamechaniya-komiteta-oon-po-pravam-cheloveka>).

In September 2013, Executive Office of the President had assigned corresponding ministries and agencies to develop National Action Plan on implementation of recommendations received under ICCPR. This work was coordinated by Ministry of Justice of RT. At present this document is at the review in Constitutional Guarantees Department under Executive Office of the President of RT. Representatives of NGOs noted that they were not involved in the drafting process and provided preliminary recommendations

(on behalf of NGO Coalition of Tajikistan on Alternative Report under ICCPR) to National Plan of Action on implementing recommendations of UN HRC.

The next periodic report on implementation of ICCPR is to be submitted by Tajikistan on 26 July 2017.

Alternative NGO report on implementation of CEDAW: Convention on Elimination of Discrimination against Women.

In 2010 merged 4 and 5 report on implementation of CEDAW was submitted.

Review of the National Report on CEDAW implementation was scheduled for October 2013.

NGO Coalition From Equality de Jure to Equality de Facto had prepared and submitted to UN Committee on CEDAW alternative report on implementation of this Convention.

CEDAW Committee had conducted a dialogue with the delegation from Tajikistan during 56 session in October 2013 in Geneva. CEDAW Committee had received five reports from the country: national, alternative from NGO, separate thematic reports from NGOs on HIV/AIDS, women migration and implementation of article 9 of CEDAW. It was noted that the Law on Prevention of Domestic Violence is not perfect, there are polygamy issues, access of women to health care services, access of girls to education, issues of rural women, women refugees and stateless people, women living with HIV, commercial sex workers, as well as anti human trafficking issues.

PO Right and Prosperity had sent thematic report to UN CEDAW on stateless people, information for that report was provided also by Bureau on Human Rights and Rule of Law.

Universal Periodic Review

By a resolution of the President of RT as of 3 of April 2013 National Plan of Action on implementation of UPR recommendation was approved for 2013-2015.

First national report as a consolidated programme is aimed at enhancing national protection and promotion system through special activities and focus on improving the legislation and legislative practices.

According to National Plan of Action Tajikistan will have to work on 106 accepted recommendation (5 were already implemented by Tajikistan) during upcoming three years.

These activities include actions necessary to ensure freedom of press; simplified and more transparent procedures for licencing of broadcasting; adopting of amendments to Civil Procedure Code to include names of officials participating in arrest, ratification of Second Optional Protocol to ICCPR aimed at abolishing of death penalty; improved system of data collection and analysis on labour migrants; ratification of the Convention of Rights of People with Disabilities; guarantees of freedom of conscience and religious beliefs; creating independent complaint mechanism for prisoners;

further measures on building the capacities of penitentiary institutions in terms of prevention and investigation of torture, including death cases while arrest, ensuring access to education for children from vulnerable families, increased efforts on decreasing unemployment, ensuring access to safe and clean drinking water etc.

During the dialogue in Human Rights Council that took place in October 2011 and March 2012 in Geneva under UPR procedure Tajikistan had received 143 recommendations related to human rights implementation in the country, out of them 106 were adopted during the dialogue, 7 were partially adopted.

National plan of action was prepared jointly by state bodies of RT and nongovernment organizations under the leadership of Department on Constitutional Guarantees and Human Rights under Executive Office of the President of RT, Tajikistan branch of Open Society Institute, Suisse Development Cooperation Office and with expert support of UN OHCHR.³

It shall be noted that the activities on preparation of Alternative report under UPR by civil society was coordinated by Bureau on Human Rights and Rule of Law.

At present BHR carries out analysis of implemented and not implemented recommendations received by Tajikistan under UPR for the period March 2012 to March 2014. It is also planned to draft intermediate alternative report to UN Human Rights Council as the Government of RT is also planning to submit its intermediary report in March 2014.

Adopting the law on pro bono legal aid to population

Currently there is a working group dealing with draft law on pro bono legal aid. The working group includes two representatives of public organizations, including one representative of the Bureau.

In February 2013 the working group on draft law on legal aid (including pro bono) had decided to draft a concept on pro bono legal aid that furtheron can be used as a basis for the law.

Draft concept consists of 7 items which can be described as follows: background of the concept; goals and objectives; types and system of pro bono legal aid; persons entitled to pro bono legal aid; implementation and funding mechanism; and funding of pilot models on pro bono legal aid. It is planned to conduct wider discussions of the draft concept with all the stakeholders including state bodies, civil society and international organizations.

Adopting of the new edition of the law on advocateship

In the end of 2011 a working group to develop the law on advocateship was set up. In May 2012 the working group had presented a

³ Source: www.humanrts.tj

concept on advocateship reform in Tajikistan which was presented in Dushanbe, Sogd and Khatlon provinces.

The working group that also included representatives of advocateship had drafted the law on advocateship that was disseminated among ministries and agencies for comments and review in March 2013 to follow the agreement procedure.

Research work and thematic monitorings on human rights implementation in the Republic of Tajikistan

Monitoring of rights of people with disabilities

In 2013 within the framework of the project Monitoring of implementation of rights of people with disabilities supported by UN WOMEN in Tajikistan in partnership with PO League of Women with Disabilities Ishtirok, Bureau on Human Rights and Rule of Law had carried out monitoring of implementation of rights of people with disabilities to labour. This project is part of wider project Gender and democratic governance in development - provision of basic services to women in Tajikistan, implemented by UN WOMEN in Tajikistan.

Third phase of the project consisting of the following components was implemented in 2013:

- Monitoring of implementation of rights of PWD to labour and employment;
- mobile consultations of lawyers in pilot districts in Sogd;
- Working meetings with state bodies;
- set up of a network of public organization and advocacy campaigns on ratification of UN Convention on Rights of People with Disabilities;
- Employment of people with disabilities.

Assessment of the Programme on Judiciary Reform in Tajikistan for 2011-2013

In the end of 2013 public organization Bureau on Human Rights and Rule of Law with close cooperation with Center on Strategic Research under President of RT and Ministry of Justice of RT under Access to Justice in Tajikistan implemented by UNDP and Helvetas branch funded by Suisse Development Cooperation (SDC), had drafted preliminary analysis of activities planned within the programme on judiciary reform for 2011-2013 and developed recommendations for further reforms necessary to ensure independence of judiciary. The report is being agreed and will be presented in beginning of 2014.

Monitoring of recommendations provided by UN treaty bodies:

Within the framework of Access to Justice Programme in light of pro bono legal aid in Tajikistan (OSI Budapest) analysis of UN Committees on economic, social and cultural rights recommendations provided in 2006 for the period 2007-2013 was carried out. Recommendation Recommendations

not duplicated in other alternative NGO reports provided by other UN Treaty bodies were also included. Darft report was developed which will be published in February 2014.

Dialogue on UPR recommendations between the representatives of GoT working group and civil society:

On 14 of May 2013 with the financial support of Open Society Institute in Tajikistan in the office of NHRI National Plan of Action of RT on implementation of UPR recommendations for 2013-2015 was presented. The event was carried out jointly by BHR together with Department on Constitutional Guarantees of Executive office of the President of RT. 32 people participated in this meeting.

The meeting was launched by a welcoming remark from the head of the Department on Constitutional Guarantees and Human Rights of the Executive office of the President of RT Muzaffar Ashurov: «I hope we will achieve fruitful results upon completion of this meeting. I would like to emphasise that prior to approval of the National Plan of Action serious work was conducted by ministries and agencies, NGOs. Today we have this important document. However, I think that the most important part is still ahead of us, namely we have to implement the provisions of this document. The first implementors are state bodies that are setting up working groups to implement the National Plan. Together we can and shall find effective ways of implementation of National Plan provisions».

Head of NHRI in RT Zarif Alizoda in his speech highlighted that such a document is adopted in the country for the first time. The document that includes all aspects of human rights. Tajikistan had presented UPR report in 2011. International community had provided the recommendations, majority of those are adopted in the National Plan, some were not accepted, nonetheless it is a work for the future. National Plan is an outcome of the work carried out in the field of human rights protection. I would like to emphasize cooperation between the government of RT and civil society while drafting of the National Plan. It was first effective collaboration and I hope it will continue while drafting second UPR report for 2016 - noted Alizoda.

Director of the PO Bureau on Human Rights and Rule of Law Nargis Zokirova said that in 2011 the Government reported to UN Human Rights Council and civil society within the framework of UPR. Immense work was conducted, and the successful cooperation between the nongovernmental sector and the Government is obvious. With joint efforts National Plan is adopted which binds the authorities to implement adopted recommendations. Of course some recommendations were not adopted, however we hope that in recent future these will be adopted. One of the important recommendations rejected was related to ratification of UN Convention on Rights of People with Disabilities. We hope this year this issue will be reviewed - emphasized Zokirova.

Head of the organization Women with Higher Education Guljahon Bobosadykova noted that meetings and discussions are to be conducted on

a quarterly basis, it is also necessary that all members of the working group participate.

Head of National Association of Independent Mass Media of Tajikistan Nuriddin Karshiboev expressed a wish related to recommendation 39 which indicates necessity to adopt measures to ensure freedom of press in particular through abolition of criminal liability for defamation so that cases of defamation are dealt with under civil legislation.

At the end of the meeting participants agreed that such discussions are to be organized on a regular basis so to ensure possibilities to review progress achieved in implementation of the National Plan.

Similar event was carried out on 16 of May 2013 in Khujand, where 37 people took part representing different state structures, public and international organizations.

As a welcoming remark Muzaffar Ashurov told about the National Plan on UPR. The speaker noted that the guiding principle while drafting the plan was its implementability. NHRI Zarif Alizoda said that this plan was developed in close cooperation with civil society in particular active support was provided by the Bureau on Human Rights and Rule of Law.

Tatyana Khatukhina director of Khujand branch of Human Rights Center (HRC) said that the plan misses the access of access to legal aid. The rights of accused are not set forth anywhere. There is no information about polygamy that is why I would recommend to discuss these two issues.

Commenting on this recommendation Ashurov said that there is a separate working group dealing with drafting of the Law on Pro Bono Legal Aid, and the Law on Advocateship where these recommendations shall be provided.

Usmanova Mahira head of Advocates Collegium of Sogd province noted that the Constitution and laws in the republic are good, the key problem is ignorance of the law and sometimes the bodies that are in charge of such implementation are not aware of it. When lawyers refer to international human rights treaties most representatives of law enforcement bodies are not even aware of its existence. It is necessary to inform law enforcement and judiciary bodies on international standards adopted by Tajikistan. It is necessary to start working with the personnel on the lowest level.

Adopting of the National Plan of Action on UPR recommendations Implementation:

On 3 of April 2013 by a resolution of the President of RT National Plan of Action on UPR recommendations implementation for 2013-2015 was adopted (hereinafter National Plan). The first National Plan in the country developed as a consolidated programme aimed at enhancing national human rights and promotion system through specific tasks and focus on improved legislation and law enforcement practices.

«This is a very important document binding each state body of the country to implement within the timeframe specified the recommendations adopted by Tajikistan. In reality this is a universal document as the recommendations are dealing with both civil and political rights but also with

the development of the country, poverty alleviation», - is sure Nargis Zokirova director of the PO Bureau on Human Rights and Rule of law.

In accordance with National Plan of action Tajikistan will have to work on 106 adopted recommendations (5 of which Tajikistan had already implemented). These recommendations includes steps aimed at ensuring freedom of press, simplified and transparent procedures for broadcasting licensing, amendments to Criminal Procedure Code to ensure that names of arresting personnel is indicated in the protocol; ratification of Second Optional Protocol to ICCPR aimed at abolishing of death penalty, improved data collection and analysis system on labour migrants and developing national strategy on migration; guaranteed freedom of religion through elimination of discrimination of religious minorities; set up of independent complaint mechanism for people in detention, further measures on enhancing the capacity of penitentiary institutions and improved protection of rights of prisoners, enhanced measures on combat against torture and other inhuman and degrading treatment, and also preventive measures, immediate investigation on all accusations of torture, access to education for children from vulnerable families, enhanced measures on unemployment, access to clean and safe drinking water etc.

To remind, during the dialogue with UN Human Rights Council that took place in October 2011 and March 2012 in Geneva under UPR procedure Tajikistan had received 143 recommendations on human rights implementation in the country, out of them 106 were accepted by Tajikistan during the dialogue and 7 are partially adopted.

National Action Plan was developed by representatives of the government bodies and nongovernment organizations under the leadership of the Department on Constitutional Guarantees and Human Rights of Executive Office of the President of RT and financial support of Open Society Institute in Tajikistan and Suisse Development Cooperation Office, alongside with expert support from UN OHCHR.

Universal Periodic Review (UPR) is a review mechanism of UN Human Rights Council of the situation with human rights implementation in member states, which is carried out once every four years. All documents related to UPR are available at the web page of the BHR www.bhr.tj

Participation of BHR in film festival "Equal Opinion" in the part on life of people with disabilities "Next to You":

On 16-17 of November 2013 in Dushanbe Equal Opinion film festival was carried out. This festival was aimed at enhancing the awareness of the society in the field of rights of people with disabilities and benefits of inclusive education.

As informed by the chairman of the National Coalition of Parents of Children with Disabilities Sabohat Khakimzade the first place was won by a film "Mutako" prepared by PO Parents of children with hindered development" from Khujand. The film tells the story of three children with disabilities who regardless of that are living in full and study in the general school with their peers. «The film proves that disability shall not hinder the development of the child and in most cases these children are to be

integrated in the society and shall feel the support of their parents», - says S. Khakimzade.

Second prize was given to short movie "Shukrona" prepared by Association of Parents of Children with disabilities (Dushanbe) which tells the story of a teen age girl living with cerebral paralysis. «The girl attends general school, even though the concept of inclusive education was signed only in 2012. The film also tells about the activities of League of Women with Disabilities Ishtirok, organization of parents of children with Dawn syndrome "Sida", parents of children with disabilities are telling how they regard the trend of some parents to hide their child if s/he is disabled thus closing the way to the society for a child, are sharing their experience and what they do to integrate their children in the society», - says S. Khakimzade.

The third prize was won by a film "Next to You" which was prepared by PO Bureau on Human Rights and Rule of Law with support of UN WOMEN. «The film tells about young girl who has problems with eye sight. It is very difficult for her to study, nonetheless it did not prevent her from achieving success. She dreamt of becoming a lawyer and entered legal faculty moreover she graduated with distinction. At the moment she works as a lawyer at Imponiyat, helps people with disability to believe in their unlimited opportunities», - says S. Khakimzade.

The festival Equal Opinion on life of people with disabilities is carried out in Tajikistan for the first time. The event was organized by National Coalition of Parent Organization of children with disabilities under the project Promoting rights and interests of children with disabilities of Open Society Institute in Tajikistan, Network Programme to Support the Education London/Budapest.

The objective of this festival was to attract attention of society through short films and clips to problems which people with disabilities to show the wide capacity of people with disabilities, range of their interests and possibilities.

Films from Kyrgyzstan, Kazakhstan, Russian Federation and Iran were presented during the festival.

Best Human Rights Activist of 2013, award of BHR:

The award is given to well known human rights activist Director of PO Perspektiva + Oynihol Bobnazarova.

«This award puts even greater responsibility at me in terms of promoting human rights in Tajikistan», - said Bobnazarova holding a figurine symbolizing human rights activist.

Award for Special contribution of the organization to human rights promotion was received by the Association of Lawyers of Pamir, and for Active Civil Position in Journalism - journalist Anora Sarkorova.

Furthermore, separate award was given to Gulchehra Kholmatova who won this year two cases against Mol of RT on compensation for moral and material damage - the cases of two victims of torture Safarali Sangov and Bahromiddin Shodiev.

«Key objective of the award is to support human rights activists and organizations in their activities. We think that this year the best were selected», - noted representative of the Bureau Takhmina Juraeva.

Since 2009 Public Organization Bureau on Human Rights and Rule of Law announces annual award to Best Human Rights Activist of the year. The nominees are scientists, political or social activists, journalists, representatives of human rights protection organization in Tajikistan. The winner is selected by a special committee. The committee includes representatives of human rights and international organizations and one representative of BHR. Each representative can suggest 1-2 nominees which are further reviewed by the commission. The winner is selected on the basis of a poll.

Anti torture strategy in Tajikistan: Say NO to torture!

On 25 of June 2013, on the eve of International Day for Protection of Victims of Torture the book was presented in Dushanbe alongside with the photo exhibition under "Say NO to torture". This event was carried out by the PO Bureau on Human Rights and Rule of Law under this project and with additional financial support from the Amnesty International.

Nine photo stories were presented during the exhibition. Six of them are based on a serious cases of Khamzali Ikromzoda, Khurshed Bobokalonov, Bahromiddin Shodiev, Safarali Sangov, Ismoil Bachajanov and Dilshodbek Murodov who died during arrest or in detention.

Another three stories presented by the partners of the Bureau from Kyrgyzstan, Kazakhstan and Turkmenistan are dedicated to similar stories.

The special feature of the exhibition is that it is dedicated to courage and devotion of relatives who had lost their beloved as a result of cruelty and torture. Despite existing numerous obstacles and expectations they believe in justice and are striving for legal punishment of those who are guilty.

The second component of the event was dedicated to presentation of the documentary book «Broken destinies, taken lives», which tells about real stories of victims of torture and ill treatment in Tajikistan. The book contains memories from relatives on their sons and husbands who faced ill treatment by law enforcement bodies. The edition was published in three languages - English, Russian and Tajik.

Organizations members of the NGO Coalition against Torture are taking part in the event dedicated to International Day for Protection of Victims of Torture. In the conference hall of Vefa Center, where the photo exhibition was hosted two lawyers of the Coalition are providing pro bono legal consultation on the issues related to prevention of torture and ill treatment.

International day to support victims of torture is assigned by UN General Assembly in 1997. In line with the Convention against Torture and other international treaties ratified by Tajikistan torture is defined as

instigation of pain and suffering by representatives of authorities to citizens in order to obtain confessions.

Strategic Litigation on Torture:

IKROMZODA KHAMZA

On 20 of September 2012 in pretrial detention of Dushanbe resident of Hissar district Khamza Ikromzoda born in 1985 died allegedly as a result of torture. The reason to death was a quarrel between arrested and policemen in detention center #1 where the deceased was kept and further severe beatings that lead to death.

On 25 of September 2012 Penitentiary institute of Ministry of Justice had commented the death of Ikromzoda saying that it was a suicide, and the injuries are caused by the attempts to save his life.

On 26 of September 2012 NGO Coalition against torture had provided open letter to the authorities of Tajikistan requesting to carry out investigation of the death of Ikromzoda and punish the guilty.

Different state bodies promised to carry out thorough investigation on death of Ikromzoda and to punish guilty. On 28 of September head of penitentiary institution under Ministry of Justice Izatullo Sharifov had promised Ikromzoda's relatives who died on 20 of September to dismiss Rustam Toshtemirov head of colony #1, where Ikromzoda was kept regardless of the outcomes of the investigation carried out by the prosecution.

On 29 of September 2012 General Prosecution promised to carry out thorough investigation of the death.⁴ A month after the incident on 23 of October 2012 NHRI head Zarif Alizoda requested General Prosecution to carry out expeditious and impartial investigation and provide the results of investigation. On 1 of October 2012 Minister of Justice Rustam Mengliev provided statement due to death of Khamza Ikromzoda, where he says that this issue was already discussed in the Ministry of Justice and promised that guilty will be punished after the investigation. On 12 of October 2012 criminal case related to death of Ikromzoda was initiated under the article on negligence.

During the interview in Khirmanak village of Hissar district mother of late Ikromzoda Kh. informed that this crime was committed by the officials of the colony. The reason to that was that they regularly claimed money from the arrested and his relatives, as well as fight that took place a day before Ikromzoda died between the arrested and personnel. There are clear traces

⁴<http://news.tj/ru/news/genprokuratura-obeshchaet-provesti-tshchatelnoe-rassledovanie-prichin-smerti-zaklyuchennogo>

of physical violence on the body of Ikromzoda, including severe burns on waist, back, neck, bruises on legs, injuries on head.

The relatives said that medical examination was carried out by Bobonazarov Mamur at the day of death, on 20 of September 2012, however the relatives were not allowed to be present during the autopsy. At present the results of the examinations are still not ready.

On 25.09.2012 deputy head of SIP Bahrom Abdulkhakov during the interview to Asia Plus commented the death of Ikromzoda and said that in the evening of 20 of September when the staff member of the colony that examines the premises found Ikromzoda hanged on his own shirt on the bars that are located above the door. Staff member of the colony alerted everyone, and representatives of SIP arrived, as well as medical staff, colony administration and prosecution they were trying to save his life. In particular as Abdulkhakov informed that his body in the area of armpits, knees and head was surrounded by plastic bottles with warm water, doctors were trying to save his life for half an hour. When the pulse was gone, doctors tried to reanimate him with electric shock, Abdulkhakov informed that traces on the waist are marks of electric shock.

The lawyer had filed a complaint to prosecution, SSC, Mol to carry out thorough, independent and impartial examination and to punish guilty.

On 1 October 2012 criminal case against the death of Ikromzoda Kh. was initiated.

On 3 of October 2012 the lawyer had met with one of the witnesses of Ikromzoda's death, who serves the sentence in the colony 3/1 under Ministry of Justice. The relatives informed that this arrested is one of the numerous witnesses who saw how personnel of the colony beat him severely and closed him in isolator where they continued to beat him. However the lawyer was unable to get any information from the witness as the meeting was carried out in presence of representatives of the Colony. The request to leave them for the conversation in private was ignored.

On 6 of November, criminal case was initiated against three operational staff members of the colony for violating article 316 of CC of RT. Appeals to interview additional witnesses were submitted. Numerous complaints for inefficiency of investigation were lodged. Head of the colony is not dismissed. Preliminary investigation is ongoing.

BOBOKALONOV KHURSHED

On June, 27th 2009 at about 22:30-23:00 on Rudaki avenue policemen have detained Bobokalonov Kh, taken him in the car for «For rendering resistance to police officers and for carrying out narcological examination on alcoholic intoxication» and have carried him in OVD of the

I.Somoni district. When have stopped in a court yard of OVD of I.Somoni district and have opened a car door, Bobokalonov Kh was dead.

According to results of a forensic medical examination, the death of Bobokalonov Kh has come from mechanical asphyxia as a result of closing of respiratory ways by vomiting matters, what testifies the presence of vomiting matters in respiratory way lumens, a acute emphysema of lungs and heart (a stain of Tarde), acute internal hyperemia, a spleen anaemia, a lot of cadaveric stains.

Also examination has found out following physical injuries: grazes in the region of both shins and knee joints, of a back surface of the right hand, left frontal region, right parietal region. Character of damages of a surface of grazes was damp, that also gives the grounds to consider that they was received from firm obtuse subjects shortly before death approach.

On July, 6th, 2009 the Office of Public Prosecutor of I.Somoni district had raised a criminal case under item 108 p. 2 of CC of RT. On September, 5th 2009 criminal case has been suspended by decision of the inspector. On October, 20th 2009 criminal case has been renewed and on November, 5th 2009 criminal case has been stopped by decision of the inspector for a non-identification of persons implicated to Bobokalonov Kh.'s death

Lawyers of mother Bobokalonova, from April till November, 2011, had been made numerous complaints in State Office of Public Prosecutor of Tajikistan then, on November, 19th 2011 criminal case has been renewed under the same article, and the inspector of State Office of Public Prosecutor of Tajikistan had continued preliminary investigation.

On April, 28-29th 2011 lawyers had declared the petition for carrying out of repeated commission, comparative examination of results of the previous examinations in order to reveal possible divergences in results and conclusions of experts, concerning the fact of death of Bobokalonov Kh with involvement of independent experts.

In June, 2012 has been made an investigatory experiment with participation of young men which were with dead that evening. It was possible to find the same police car in which Bobokalonov have been taken in day of his death.

In August, 2012 the results of a forensic medical examination were ready, however the side of protection of the victim could not familiarize with the results of examination in any way. On numerous requests to acquaint with results of examination, in law enforcement authority declared that the inspector was directed to business trip, on his returning, the injured party and its protection would be familiarized with the results of examination. Thus, the lawyer and mother of Bobokalonov Kh about two months could not familiarize with the results of examination.

At last, after it was possible to familiarize with the results of examination, a complaint has been submitted for carrying out a repeated examination. The complaint was not satisfied. The inspector delivered decision about the termination of materials of criminal case on the same bases, as earlier, i.e. because of non-identification of persons implicated to Bobokalonov Kh.'s death. At present the complaint about cancellation of the above-stated decision was submitted to State Office of Public Prosecutor of Tajikistan.

SANGOV SAFARALI

37-year-old Safaril Sangov has died on March, 5th, 2011 in National medical center "Karabolo" in four days after he has been delivered there from OVD-1 of Sino district of Dushanbe in an unconscious state and with numerous physical injuries on a body.

According to indications of wife of Safarali Sangov, approximately at about noon on March, 1st some persons in civilian dress have rushed into a court yard of their house and have started to beat Safarali Sangov. They have conducted a personal search of Safarali Sangov, without having shown the warrant neither on a search, nor on arrest. They have found nothing, they have put on him handcuffs, by force have set him in the car and have taken him away. Allegedly, some relatives who have become witnesses of beating, including children and one woman on the fourth month of pregnancy have undergone a beating also. Neighbours and workers of the shop close to the house also saw, the beating of people.

Later the relatives have learnt that Safarali Sangov was arrested by employees of OVD-1 of Sino district and at first was delivered in regional department, and then in National medical centre "Karabolo" in Dushanbe.

This very day relatives of Safarali Sangov have arrived to hospital, but he already was in coma and was in resuscitation department. They have casually heard conversation of the medical personnel on numerous fractures, including fractures of spinal column, a coxofemoral joint and a nose. It was informed that one of doctors has mentioned overdose of drugs, however, subsequently the blood analysis, under the available data, has not revealed presence of narcotic substances.

Wife of Safarali Sangov has noticed that on March, 1st, 2011 in hospital she and one more relative have heard conversation of police officers in which they have identified participants of beating at arrest. They discussed details of beating Safarali Sangov.

On March, 5th 2011 when relatives have arrived to hospital, the medical staff has informed them that Safarali Sangov has died in the morning. Native have expressed desire to see a body, however, present

police officers have blocked an input in chamber of intensive therapy and have taken advantage of other exit to transport the body in a mortuary. Later on in same day the body of Safarali Sangov have been given out to relatives, who have buried him.

On March, 11th 2011 wife of Safarali Sangov has received the certificate which has been given out by the Republican centre of a forensic medical examination of Ministry of Health and dated the same day. In the certificate a cause of death appeared a brain damage. The conclusion has been made on the basis of a forensic medical examination spent in a mortuary.

On March, 12th, 2011 the State Office of Public Prosecutor has informed wife of Safarali Sangov that a criminal case upon death of her husband was raised by Office of Public Prosecutor of Sino district. However, any of the witnesses who were present at arrest of Sangov on March, 1st, 2011, has not been summoned yet for state of the evidence.

The lawyer had submitted the complaint to State Office of Public Prosecutor of Tajikistan on illegal actions of law enforcement officers.

On March, 18th, 2011 the lawyer have declared petitions for acquaintance with the decision involvement as the victim and acquaintance with the forensic medical examination conclusion. Satisfaction has been refused, referring that the lawyer and relatives would be acquainted with all materials after the termination of the investigation. Only on May, 17th, 2011, the lawyer has been acquainted with criminal case materials on charge of Yakubov A and others on article 322 (negligence) of CC of RT accused of death of Sangov, and also with results of a forensic medical examination.

On April, 6th, 2011 the lawyer have submitted the complaint in which also was required a transfer of criminal case for the further investigation in General Offices of Public Prosecutor of Tajikistan. The complaint has been satisfied at once; however case has been transferred from Office of Public Prosecutor of Sino district in Office of Public Prosecutor of Dushanbe.

Subsequently the lawyer had declared petitions for carrying out repeated commission examination, for carrying out additional investigatory actions, etc. Answers to the declared petitions were not received.

On June, 2nd, 2011 litigation on the given case has begun. On June, 17th, 2011 court definition about appointment of a repeated additional forensic medical examination was taken out. In this connection, judicial hearing on the given case has been suspended up to reception of the forensic report.

On September, 14th, 2011 the court of Sino district of Dushanbe has taken out definition about a direction of materials of criminal case on additional investigation in Office of Public Prosecutor of Dushanbe.

On July, 16th 2012 inspector of Office of Public Prosecutor of a city of Dushanbe has taken out the decision about the termination of materials of criminal case concerning Yakubov A. and Hasanova K. under article 27 p.1 with application of Law of Tajikistan «Amnesty law».

The complaint about cancellation of the above-stated decision of the inspector has been submitted to State Office of Public Prosecutor of Tajikistan. The complaint was left without satisfaction. At present the complaint about decision cancellation was directed to court of Sino district.

Wife of Sangov S. G.Holmatova with assistance of the lawyer given from Bureau under human rights and observance of legality, had brought a claim in the court of Sino district about compensation of material and moral damage. As a result, on March, 5th, 2013 the court has passed the decision on compensation of material and moral damage from outside the Ministry of Internal Affairs of Republic Tajikistan to wife of Sangov in the sum of 46 thousand 500 сомони.

The accused defendant had submitted a casation appeal to judiciary collegium of the Dushanbe city court. The decision of the collegium the court decision was not seconded.

On 1 of July 2013, district Sino Court in Dushanbe had initiated execution of the decision to obtain 46500 TJS from Ministry of Interior of RT. The decision is with the court officer. The complaint against court officer is lodged. We met the Minister of Interior on inefficiency of court decision implementation. The process of execution is ongoing.

SHODIEV BAHROMIDDIN

On October, 13-14th, 2011, three people in civilian dress, presumably police officers, accompanied by the militia officer, having seized 28 summer Bahromiddin Shodiev at an entrance of their house and having twisted it hands, violently have put him in the car and have taken away it in OVD of Shohmansur district of Dushanbe. Shodiev was in OVD within three days, relatives were not supposed to see him. On October, 20th 2011года Shodiev has been delivered in resuscitation department of the National medical centre in an unconscious state. It was required immediate surgical intervention and the consent of parents of Shodiev Б. to perform an operation. Militiamen have been compelled to inform mother of Shodiev Б. that he was in hospital in a grave condition.

In couple of days after surgical intervention her son has regained consciousness, and has been moved in the general ward under supervision of the police officer. Having recovered consciousness, Shodiev has told his mother that he has been severely beaten by police officers, forcing to take the fault for fulfilment of crimes which he did not make. He has told that he

was tortured by electric shock, having closed up a mouth with an adhesive tape that nobody heard his shouts. The militiaman was nearby and listening to their conversation, after leaving of mother from ward, having removed a boot, began to beat by it on a lip of Shodiev B. He has told about it to mother and begged her not to come to his ward as he «will be beaten again». Шодиев almost in an unconsciousness could hear, as employees of ОВД agreed that if something happens, will tell that the arrested person was traumatised because he was thrown himself down from the second floor of building of ОВД. On October, 30th, 2011 Shodiev has died without regaining consciousness.

On November, 4th 2011 the decision of the public prosecutor of Shohmansur district has raised a criminal case concerning Dodov A. and others on article 322 (negligence) p. 2 CC of RT.

On November, 4th, 2011 three employees of area Shohmansur OVD, namely Inojatov A, Murodov Д. and Hotamov C. have been dismissed following the results of internal investigation of the Ministry of Internal Affairs in connection with death of arrested person B. Shodiev. Also deputy chief of OVD, the lieutenant colonel of militia I.Karimov have been released from a post. And the chief of OVD of Shohmansur district Odinaev C and the chief of investigative agency of OVD of Shohmansur district Nazarov A. have received strict reprimands.

On December, 1st 2011 inspector of Office of Public Prosecutor of Shohmansur district of Dushanbe Holikov F. was declared the petition for a requalification of actions of suspected Dodov A., Inojatova A. and Murodova D. from article 322 of CC of RT on article 316 p. 3 CC of RT. The petition was not satisfied.

On February, 17th 2012 proceeding to the given criminal case has begun in the Court of Shohmansur district. On February, 29th 2012 court has taken out definition to address the criminal case on additional investigation in Office of Public Prosecutor of Shohmansur district of Dushanbe. In the meantime, the charge party asked from court condemnation of the accused and appointment to punishments in the form of imprisonment for a period of 2 years.

On February, 17th, 2012 prior to the beginning of judicial session the claim about compensation of the harm caused by commission of crime has been submitted. As respondent was involved Ministry of Internal Affairs of Tajikistan.

On September, 28th, 2012 the Decision of the inspector stops parts of materials of criminal case concerning Inojatov A, Murodov D, Hotamov C to whom earlier by preliminary investigation have been brought accusations under articles 322 p 2 CC of RT under article 27 p.1 CPC of RT owing to

absence in actions indications of corpus delicti. It was submitted a complaint about cancellation of the decision of the inspector regarding the termination of materials of criminal case concerning Inojatov A., Murodov D and Hotamov C. in Office of Public Prosecutor of Dushanbe. The complaint was left without satisfaction. At present the complaint about cancellation of the above-stated decision was submitted to State Office of Public Prosecutor of Tajikistan. Litigation proceeds.

Criminal case has been directed to court only concerning inspector Dodov A. under article 322 of CC of RT. By a sentence of court from February, 11th, 2013 the former inspector of OVD of Shohmansur district Dodov A was recognised as guilty of fulfilment of crime under article 322 p 2 of CC of RT, and was appointed punishment in the form of imprisonment for a period of 2 years with serving in a colony settlement. Presently the appeal on the given sentence was submitted.

Besides, on behalf of mother Shodieva it was brought an action the claim concerning Ministry of Internal Affairs of Tajikistan about compensation of moral and material damage..

On 18 of November 2013, Somoni District court had ruled on partial implementation of claims by Shodiev B. in the amount of 14 579 TJS 30 dirams. However the prosecution of the Somoni district appealed this decision. The lawyers had prepared objection and sent it to the court. On 30 of January 2014 cassation collegium took place and the decision of the court remained intact, and the protest of the prosecutor overruled.

IV. Key events in 2013:

On 26 of June 2013, during International Day for Protection of Victims of Torture the book was presented in Dushanbe alongside with the photo exhibition under "Say NO to torture". This event was carried out by the PO Bureau on Human Rights and Rule of Law and with support from Amnesty International.

The main objective of the event was to attract attention of wider public and authorities to this problem. Nine photo stories were presented during the exhibition. Six of them are based on a serious cases of Khamzali Ikromzoda, Khurshed Bobokalonov, Bahromiddin Shodiev, Safarali Sangov, Ismoil Bachajanov and Dilshodbek Murodov who died during arrest or in detention. Another three stories presented by the partners of the Bureau from Kyrgyzstan, Kazakhstan and Turkmenistan are dedicated to similar stories.

Photo exhibition that was launched in Tajikistan and Kazakhstan lasted in the world throughout summer 2013.

Organizations members of the NGO Coalition against Torture were taking part in the event dedicated to International Day for Protection of Victims of Torture. Representatives of different NGOs, International Organizations and NHRI office took part in the photo exhibition

On 24 of July 2013 a presentation of the results of independent monitoring of Khorog events in 2012 conducted by human rights organizations of Tajikistan took place. The monitoring was carried out in the period February-April 2013 and included research on key issues in the field of human rights. During monitoring interviews with representatives of state authorities, inhabitants of Khorog including relatives of killed and injured and representatives of civil society (NGO, mass media, political parties) were conducted.

In November 2013 a round table on people with disabilities was carried out in Dushanbe. The event was organized by PO Bureau on Human Rights and Rule of Law and PO League of Women with Disabilities Ishtirok. The objective of the round table was to discuss the results of monitoring on implementation of rights of people with disabilities in Dushanbe and other pilot districts of Sogd province. There are 166 thousand people of disabilities in the country. As well as to discuss existing problems and obstacles to ratification of UN Convention on Rights of People with Disabilities and possibilities for ratification.

Zafar Akhmedov, director of Khujand Branch of PO Bureau on Human Rights and Rule of Law presented the results of the monitoring, carried out during the three phases of the project.

Monitoring was conducted in Sogd province (total 54 633 people with disabilities). The last phase of monitoring also included Dushanbe.

949 people aged 18-84 were interviewed

V. Key publications in 2013:

In March 2013 PO Bureau on Human Rights and Rule of Law published its annual report on Human Rights Situation in Tajikistan for 2012. The report describes situation with human rights in 2012 as well as provides recommendations on improving the situation. The report is published in 300 copies with the support of National Fund for Democracy (NED) and was disseminated free of charge among stakeholders. Furthermore, the full text of the report in Russian and English is available at www.bhr.tj

PO Bureau on Human Rights and Rule of Law had developed and published documentary book “Broken destinies, taken lives” in three languages – Russian, Tajik and English. The book used 8 real cases of

victims of torture and violence in the country, the most actual cases. The book was published in 1 thousand copies with the support of international organization Amnesty International.

Pocket book for vulnerable population “Right to legal aid on family, residential and social aspects”. The brochure was developed and published within the framework of the project Access to Justice in Central Asia with financial support of Eurasia Fund and Ministry of Foreign Affairs of Finland.

Pocket book for vulnerable population Right to Land and Land Use. The brochure was developed and published within the framework of the project Access to Justice in Central Asia with financial support of Eurasia Fund and Ministry of Foreign Affairs of Finland.

Pocket book for journalists and representatives of mass media Right to Access to Information. This book is developed and published under the project Promoting International Standards on Freedom of Expression in Tajikistan funded by US Embassy in Tajikistan.

NGO report on implementation of International Covenant on Civil and Political Rights implementation in Tajikistan. This publication was prepared and published within the framework of the Project Alternative report on Implementation of ICCPR funded by Open Society Institute in Tajikistan.

Universal Periodic Review on Human Rights, prepared by public organizations of the Republic of Tajikistan. This publication was prepared and published under the project Developing and Implementing National Plan of Action on UPR Recommendations with financial support of OSI Tajikistan.

National Plan of Action of the Republic of Tajikistan on implementing UPR recommendations for 2013-2015. This publication was prepared and published under the project Promoting Implementation of UPR Recommendations with financial support of OSI in Tajikistan and Suisse Development Cooperation Office.